

2017 -2020

Interreg

Euregio Maas-Rijn

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

EUROPESE UNIE

STAGE IN DE EUREGIO

STAGE IN DE EUREGIO: EEN HANDLEIDING VOOR SECUNDAIRE
SCHOLEN IN BELGISCH LIMBURG

VALERIA CATALANO

Liesbet Huysman
HOGESCHOOL PXL

EUR.FRIENDS

Stage in de EUREGIO: een handleiding voor secundaire scholen in Belgisch Limburg

www.EUR.Friends een door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) gefinancierd project, in het kader van het programma INTERREG VA Euregio Maas-Rijn. De Europese Commissie investeert in uw toekomst

Het project EUR.FRIENDS werd opgestart in het kader van een INTERREG aanvraag. Interreg Euregio Maas-Rijn geeft subsidies aan projecten waarbij partners samenwerken over de grenzen heen. In de periode 2014-2020 investeerde Interreg EUR 96 miljoen uit het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). De investeringsprioriteiten zijn innovatie, economie, opleiding en sociale inclusie en grensoverschrijdende samenwerking.

Interreg is een samenwerking tussen 13 partnerregio's in België, Duitsland en Nederland. Samen investeren ze in oplossingen voor gezamenlijke uitdagingen. In 2020 vierde Interreg haar 30-jarige bestaan.

Inhoudstafel

I.Deel 1: Euregionale stages. Kroniek van het pilootproject “EUR.FRIENDS”	4
A. Inleiding	4
B. Voorstelling van het project	6
C. Doelstellingen van het project	7
D. Profiel deelnemende leerlingen	8
E. Deelnemende scholen: profiel, aanpak en omkadering project	15
F. Deelnemende bedrijven.....	28
G. Inzichten van de organisatie en de opleiders	29
Deel 2: voorbereiding en uitvoering	35
A. Op schoolniveau.....	35
B. Uitvoering stage	52
1. De leerling en de stageplaats.....	52
2. Opvolging stage	52
3. Driehoek: leerling – stageplaats – school.....	52
C. Terugkoppeling na de stage.....	53
1. Evaluatie door het bedrijf.....	53
2. Evaluatiegesprek met de leerlingen	53
3. Mogelijke output stage	53
D. EUROPASS-Mobiliteit Certificaat	54
1. Voorstelling Europass	54
2. Procedure en afhandeling	54

Deel 3: CONCLUSIE - AANBEVELINGEN	55
Deel 4: Bijlagen	56
1. CV: toe te voegen aan het stagecontract	56
2. Stagecontracten	60
3. Evaluatieformulieren.....	67
4. Resultaten enquêtes.....	84
5. Deelnemende bedrijven en stageplaatsen	98
6. Presentatie App EUR.FRIENDS.....	116
7. Logeerplaatsen.....	121
8. Europass Mobiliy Certificaat	122

I. Deel 1

Euregionale stages. Kroniek van het pilootproject “EUR.FRIENDS”

A. Inleiding

Het opzet van deze handleiding is secundaire scholen te ondersteunen bij het organiseren van stages voor leerlingen 3de graad TSO en BSO in de Euregio Maas-Rijn.

De Hogeschool PXL heeft als partner binnen het project EUR.FRIENDS¹ de stages van 100 leerlingen uit Belgisch Limburg gefaciliteerd, opgevolgd en onderzocht. Deze leerlingen hebben in de periode 2017-2020 een stage in de Euregio gelopen (in de regio Aken, in de Duitstalige gemeenschap en in de provincie Luik). Zij vormden een uitstekende testcase en we hebben dan ook gepoogd lessen te leren uit de ervaringen van deze leerlingen, maar ook uit die van de leerkrachten, de stagecoördinatoren en de medewerkers uit de stagebedrijven die betrokken waren bij dit project.

Zowel de voorbereiding als het verloop en de eindevaluatie van deze stages werden gemonitord en opgetekend: screening van de leerlingen via gesprek, uittekenen van hun profiel via enquêtes, voorbereiding door de school en de EUR.FRIENDS partner (Hogeschool PXL voor Belgisch Limburg), uitvoering van de stage, evaluatie door de bedrijven en door de school, terugblik door de leerlingen. Dit resulteerde in een totaalbeeld van het parcours dat gelopen werd over het hele educatieve traject en leverde interessante inzichten op die we via dit rapport zullen delen.

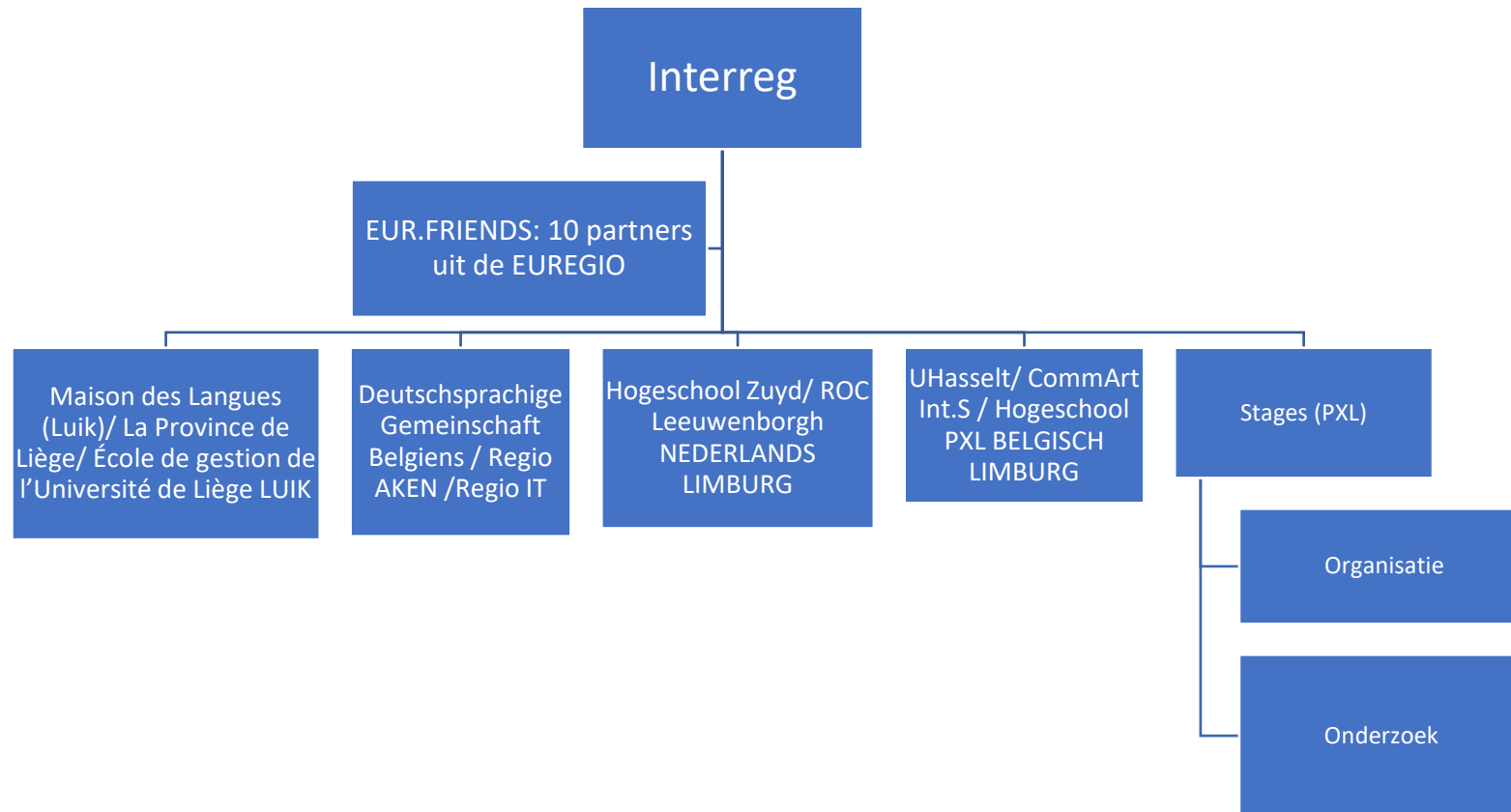
Deze handleiding moet scholen helpen bij het **verduurzamen** van dit type stage en het implementeren ervan in het curriculum van de opleidingen. We zullen dan ook stap voor stap het parcours voorstellen, met praktische informatie die de school op weg helpt (voorbereiding leerlingen, contacteren bedrijven, documenten die in acht moeten genomen worden, verblijf van de leerlingen ter plekke, voorstelling van de bedrijven, uitvoeren van de stage, voorzien en opvangen van mogelijke problemen, suggesties en tips).

Deel 1 van deze handleiding analyseert en beoordeelt het uitgevoerde project. **Deel 2** gaat in op de praktische aanpak van zulke stages.

We verwijzen telkens naar de resultaten van ons onderzoek die horen bij een welbepaalde fase van de stage. Zij staven de informatie en de suggesties die we formuleren.

---

¹ Zie de website : <https://www.interregemr.eu/projecten/eur-friends>

B. Voorstelling van het project

EUR.FRIENDS INTERREG project 2017-2020 Euregio Maas-Rijn (Provincie Luik, Belgisch Limburg, Nederlands Limburg, Duitstalige Gemeenschap, regio Aken) beoogt finaal de mobiliteit van toekomstige arbeidskrachten tussen de regio's van de Euregio Maas-Rijn te vergroten door de vertrouwdheid met de vreemde taal en de andere cultuur op te bouwen.

EUR.FRIENDS 'grensoverschrijdende stages' wil leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs stimuleren om stage te lopen bij de bureaus in de Euregio. De leerlingen krijgen de kans om over de taalgrens beroepservaring op te doen en te proeven van een andere taal en cultuur in een authentieke context. De verkenning van de Euregio Maas-Rijn en van haar arbeidsmarkt is een troef! De uitdaging die de leerlingen aangaan zal hun kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk verhogen.

Er zal binnen het Euregionaal project EUR.FRIENDS een duurzaam netwerk worden gecreëerd tussen de onderwijsinstellingen en bedrijven in de Euregio. Herwaardering van het beroepsonderwijs en voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten (inclusie) zijn belangrijke pijlers binnen dit project.

Meerdere partners vertegenwoordigden de verschillende regio's. De hoofdpartner, la Maison des Langues in Luik/Provincie de Liège, coördineerde het hele project. De HEC – École de gestion de l'Université de Liège nam ook deel aan dit project (E-modules). Verder participeerden de Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens – Fachbereich Pädagogik (Duitstalige gemeenschap in België), de Region Aachen – Zweckverband (Regio Aken) en de regio IT gesellschaft für informationstechnologie (Aken) (stages en internetplatform Euregiowaves²). Voor Nederlands Limburg participeerden de Zuyd Hogeschool (E-modules) en de secundaire school ROC Leeuwenborgh (stages). Elke partner had een specifieke taak binnen het project. Vanuit iedere regio werd een vooropgesteld aantal leerlingen op stage in de andere regio gestuurd. In het totaal werden 720 leerlingen geprogrammeerd voor deze stage.

Voor de provincie Belgisch Limburg namen de Hogeschool PXL, de Universiteit Hasselt-Centrum Toegepaste Linguïstiek (CTL) en CommArt int.SA deel.

Hogeschool PXL coördineerde 100 stages die vanuit Belgisch Limburg naar de andere regio's werden georganiseerd, maar ontving daarnaast ook de binnenkomende leerlingen uit de andere regio's en zocht stageplaatsen voor deze leerlingen. De Universiteit Hasselt/ CommArt Int.SA ontwikkelde enerzijds een open source App voor de leerlingen die op stage vertrekken (zie verder) en e-modules voor studenten die in de Euregio Maas-Rijn willen studeren (in samenwerking met de ULiège -HEC, Hogeschool Zuyd en de Duitstalige Gemeenschap).

---

² Zie ook <https://regionaachen.de/216/euregiowaves-eu-het-infoportaal-rondom-het-beroepsonderwijs-in-de-euregio-maas-rijn.html>

C. Doelstellingen van het project :

- Herwaardering van het beroeps- en technisch onderwijs bewerkstelligen.
- Vroegtijdig schoolverlaten tegengaan.
- Een duurzaam netwerk binnen de EMR creëren.
- Grensoverschrijdende stages binnen de Euregio Maas-Rijn voor leerlingen uit het technisch en beroepsonderwijs om mobiliteit te stimuleren en de arbeidsmarkt over de grenzen te ontdekken.
- Technische en communicatieve beroepsbekwaamheden versterken en jongeren laten kennismaken met een nieuwe (bedrijfs)cultuur in een authentieke anderstalige professionele context.
- Ontwikkeling van een hybride, open source App « taal en cultuur » in de drie buurtalen om de interculturele communicatieve vaardigheden te verbeteren en hen voor te bereiden op hun onderdompeling in een anderstalige werkomgeving in de Euregio.
- Verhogen kansen op de Euregionale arbeidsmarkt dankzij certificaat grensoverschrijdende stages 'Europass Mobility'.

Leerlingen promotie EUR.FRIENDS 201

D. Profiel deelnemende leerlingen³

We stelden enkele enquêtes op en namen ze digitaal af met behulp van de enquêtetool LimeSurvey teneinde een beeld te krijgen van het profiel van de leerlingen die zich vrijwillig kandidaat stelden voor deze stage. Zo tekenden we hun persoonlijke gegevens op (1), hun studiegegevens (2) maar peilden we ook naar de manier waarop zij met de vreemde taal in contact kwamen (3), hun motivatie (4), hun houding t.o.v. de lessen vreemde taal (5) en hun verwachtingen wat deze stage betreft (6). De resultaten van de enquête vinden jullie terug in Deel 4 "Bijlagen".

Voor de stage in **Franstalig gebied** vulden 54 leerlingen de enquête in. Per rubriek tekenden we de volledig ingevulde vragen op, net zoals de niet afgeronde antwoorden. Zo'n 25% van de leerlingen rondde de vragen niet helemaal af. De resultaten van enquêtes worden gebundeld in de kadertjes hieronder.

Samengevat stellen we vast dat meer meisjes dan jongens deelnamen aan de stage. Voor het taalgebied Luik waren er dan ook vooral stageplaatsen voor die richtingen waar meisjes studeren. Ze zijn gemiddeld 18-19 jaar en zitten vooral in het 6de jaar van het SO. Ze volgen voornamelijk een TSO richting. De meesten hebben nog Frans in hun studiepakket op het ogenblik van de stages en gebruiken een handboek Frans. De helft van deze leerlingen komt al eens in contact met de Franse taal maar gaat zelden naar Brussel, Wallonië of Frankrijk. Ze kijken niet vaak naar Franstalige series, films e.d. op TV of internet. Bijna de helft van deze leerlingen luistert zelden of nooit naar Franstalige liedjes en een grote meerderheid leest zelden of nooit een Franstalige krant. Opmerkelijk, een weliswaar kleiner deel van deze leerlingen vindt het niet belangrijk Frans te kunnen spreken en is niet gemotiveerd (13%). Dit aandeel is klein maar toch belangrijk. Wat hun beginsituatie voor Frans betreft denkt een meerderheid dat dit eerder zwak is, ze kunnen zich behelpen in een beperkt aantal situaties. Ze staan verdeeld t.o.v. de lessen en het onderwijs Frans. Ze zien het nut van grammatica en woordenschat niet in en willen meer leren spreken, meer "echt" Frans in de les. Ze verwachten veel van de stage. Ook al was er veel twijfel bij een belangrijk deel van deze leerlingen, toch denken zij veel te zullen leren tijdens de stage wat de taal zelf betreft, de cultuur van de andere en hun eigen zelfstandigheid.

Deze resultaten zullen uitgebreider besproken worden in het deel "Inzichten" verder in deze handleiding.

---

³ Zie ook bijlage 4 voor het detail van de grafieken

Persoonlijke gegevens: (1)

54% meisjes en 35% jongens vulden de enquête in. Deze cijfers zijn gerelateerd aan de studierichtingen die deze jongeren volgden (TSO Handel, Toerisme, Constructie-Planning, Mechanica, Informatica, IT, Secretariaat-Talen, STW en BSO Verkoop). De grote meerderheid spreekt thuis Nederlands (87%). Ze zijn gemiddeld 19 jaar. De meesten zitten in het 6de jaar SO (70%), een minderheid (12%) in het 7de jaar. Een meerderheid van deze leerlingen (65%) veranderde van richting tijdens de schoolloopbaan in het SO. Het gaat dan om de overgang van ASO naar TSO.

Studies:(2)

79% van deze leerlingen gaf mee nog Frans in het pakket te hebben op het moment van de stage (gemiddeld 3 uren per week). 55% zei een handboek te gebruiken (*Quartier couleurs, Quartier libre, Mistral T, Coup de pouce, 7 à vous, Branché*). De anderen gebruikten de computer, bundels, kopieën of antwoordden niet op deze vraag.

Contact met de Franse taal: (3)

De groep van leerlingen die buiten de les in contact met de Franse taal kwam (via ouders, werk van ouders, vakantie, voetbal, handbal, tv, bij oma en opa) was ongeveer even groot als de groep die dat niet deed. 16% antwoordde niet op deze vraag. Wat de frequentie van dat contact betreft zei 11% dat dit vaak was, 20% regelmatig, 39% zelden en 11% nooit.

De bevraagde leerlingen beweerden nooit of zelden naar Brussel of Wallonië te gaan (51%), regelmatig of vaak (20%). De andere leerlingen beantwoordden deze vraag niet.

Als we over Frankrijk spreken beweerde 67% zelden of nooit naar Frankrijk te gaan en 15% regelmatig tot vaak.

Dezelfde cijfers verkregen we toen we vroegen of ze naar Franstalige series, films of programma's op TV of internet keken.

Voor Franstalige liedjes liggen de cijfers lichtjes anders: 46% luistert zelden of nooit tegen 35% regelmatig tot zelden.

80% van deze leerlingen leest zelden of nooit een Franstalige krant of een Franstalig tijdschrift, noch op papier noch op internet.

60% begint nooit of zelden een gesprek in het Frans, 18% regelmatig tot vaak.

De meesten (80%) kennen Franstalige steden en kunnen er een aantal opnoemen.

39% zegt persoonlijk contact te hebben met Franstaligen, 40% heeft dit niet.

Minder dan de helft vindt het een beetje moeilijk om Franstaligen te begrijpen. 30% vindt dit moeilijk tot zeer moeilijk. 26% is helemaal niet bang om Frans te spreken. 40% vindt dit toch wel moeilijk. 9% vindt dit zeer moeilijk.

13% van deze leerlingen vindt het helemaal niet belangrijk om Frans te kunnen spreken. 20% vindt dat enigszins belangrijk. 36% vindt het wel belangrijk.

Motivatie en beginsituatie: (4)

13% zegt niet gemotiveerd te zijn voor deze stage. 11% is dat een beetje en 51 % is dat wel.

35% zegt zich weinig of niet te kunnen behelpen bij het vragen van de weg. 39% zegt dit goed tot zeer goed te kunnen.

De helft zegt iets te kunnen bestellen en te kunnen afrekenen. Bijna 60% zegt zich te kunnen voorstellen zonder te veel problemen. Dat zakt naar 48% als het gaat om iemand anders voor te stellen. Als het gaat om een probleem uit te leggen haakt meer dan de helft af. Uitleggen hoe men zich voelt lukt in de perceptie van deze leerlingen voor 31% van hen, iemand terecht wijzen voor een kleine minderheid (15%), iemand helpen die een vraag stelt vindt een meerderheid van 60% moeilijk tot heel moeilijk en een mail schrijven zou lukken voor zo'n 20% van de leerlingen. Telefoneren blijkt heel erg moeilijk voor een meerderheid (62%) van de leerlingen.

De lessen Frans: (5)

45% van de leerlingen zegt dat er in de lessen Frans geleerd wordt om zich uit te drukken (telefoneren, mails schrijven, zakelijke gesprekken voeren, jezelf voorstellen, de weg vragen, een aankoop doen, iemand anders voorstellen, iemand helpen die je iets vraagt, bestellen in een restaurant, afrekenen, hulp vragen). 29% geeft mee dat dit niet voldoende geoefend wordt. 42% gaat graag naar de les Frans, 31% niet. Op de vraag wat meer aan bod zou moeten komen in de lessen Frans antwoorden de leerlingen het volgende: alles, spreekopdrachten, situaties in het echte leven, gesprekken voeren, de les zelf ("een leerkracht die wel lesgeeft"), zakelijke gesprekken, vergaderen, groeps gesprekken, "echt" Frans spreken. Tenslotte werd hen gevraagd wat ze niet graag doen tijdens de lessen Frans: woordenschat, werkwoorden en vervoegingen, "nutteloze oefeningen", "saaië theorie", luisteren.

De stage: (6)

29% van de leerlingen twijfelde om deel te nemen aan de stage, 44% niet. De redenen voor de twijfel waren de volgende: het niet beheersen van de taal, twijfel aan eigen kunnen, het verlaten van de comfortzone, de stress die het met zich meebrengt, zelfstandig moeten functioneren, ouders die er niet achter staan. Een enkele leerling schrijft dat hij/zij onmiddellijk overtuigd was omdat het mooi staat op het CV en een echte uitdaging is.

30% had reeds een ervaring in een regio met andere cultuur of waar men een vreemde taal sprak. 53% denkt dat de stage zal kunnen helpen bij de ontwikkeling van de kennis van de taal en het zelfstandig functioneren. 45% denkt dat deze stage zal bijdragen tot meer kennis en begrip van andere culturen. 55% denkt dat de stage de CV zal versterken. 29% gaat ervan uit dat dit ook zal bijdragen tot het vinden van een job.

37 leerlingen die een stage in **Duitstalig gebied** deden vulden de enquête in: 75% jongens en 13% meisjes. De overige 12% rondde de vragen niet af of vulden de vraag niet in. Het grote verschil met de leerlingen die in Franstalig gebied stage doen is dat deze leerlingen geen of weinig Duits hebben (gehad) in hun curriculum. Het zijn ook voornamelijk jongens want zij komen uit zeer technische richtingen, waar traditioneel veel jongens zitten. Ze zijn gemiddeld 18 jaar oud, dus iets jonger dan de andere groep. Wat betreft het contact met de taal, verschillen de antwoorden niet zo erg van die van de leerlingen die een Franstalige stage deden. Ook deze leerlingen hebben eerder weinig contact met mensen die de taal spreken, lezen en luisteren weinig in de taal. Zelfs de beginsituatie is vergelijkbaar, wat toch opmerkelijk is gezien het feit dat ze weinig of geen Duits hadden daar waar de andere leerlingen wel vele uren Frans hadden. Hun kijk op de lessen verschilt ook niet veel van die van de andere leerlingen. Zij zijn grotendeels gemotiveerd voor deze stage en verwachten er veel van. Echter, ook hier beweert 13% (exact hetzelfde aandeel als voor Frans) niet gemotiveerd te zijn voor deze stage. Het sterkt ons in de bewering dat leerlingen die zo'n stage mogen lopen sterk gescreend moeten worden wat hun motivatie betreft.

Persoonlijke gegevens (1):

89% van deze leerlingen spreekt Nederlands als moedertaal. Ze zijn gemiddeld 18 jaar. De meesten spreken thuis Nederlands. Drie leerlingen spreken thuis zowel Nederlands als Engels, één leerling spreekt thuis naast het Nederlands het Turks en nog een andere ook Pools. Ze zitten vooral in het 6de jaar, maar een belangrijk deel zit ook in het 7de jaar. Twee leerlingen zaten in het 5de jaar. De meesten veranderden van richting gedurende de schoolloopbaan. Voor één derde van de leerlingen gaat het om een verschuiving van ASO naar TSO. De anderen verschoven binnen het TSO (van STW naar ITN bijvoorbeeld).

Studies (2):

67% van deze leerlingen heeft geen Duits in het studiepakket. 16% zegt wel Duits op het programma te hebben. Zij die Duits hebben gebruiken meestal geen handboek en werken via internet en/of met bundels.

Contact met de Duitse taal (3):

Bijna 49% van deze leerlingen zegt buiten de les in contact te komen met de Duitse taal (voetbal, handbal, vrienden, vrienden van de ouders, internet, liedjes, opa, reizen naar Duitsland). 32% zegt nooit contact te hebben met de Duitse taal. Voor 67% gebeurt dit zelden of nooit, voor 8% regelmatig. 54% gaat zelden of nooit naar Duitsland of de Duitstalige Gemeenschap en 70% zegt zelden of nooit naar een Duitstalig programma op TV of internet te kijken. Duitstalige liedjes vallen in de smaak van zo'n 13% van de leerlingen. De rest luistert er zelden of nooit naar. 75% leest zelden of nooit Duitstalige kranten of tijdschriften. 72% van de leerlingen zegt zelden of nooit een gesprek aan te vatten in het Duits. De meeste leerlingen kunnen een aantal Duitse steden opnoemen. Ook voor het persoonlijk contact met Duitstaligen zegt de meerderheid (54%) dit niet te hebben, tegen 21% die dit wel hebben. Meer dan de helft van de leerlingen vindt het niet zo moeilijk om een Duitstalige te begrijpen. 39% is niet bang om Duits te spreken, 32% is dat wel. 8% vindt het helemaal niet belangrijk om Duits te kunnen spreken, 38% vindt dat een beetje belangrijk. Slechts 27% vindt dit toch wel belangrijk. 32% van de leerlingen beweert dat hun ouders het niet belangrijk vinden dat zij Duits leren. 21% zegt dat de belangstelling van de ouders hiervoor matig is. Slechts 19% zegt dat de ouders het belangrijk vinden.

Motivatie en beginsituatie: (4)

Een meerderheid van de leerlingen (67%) zegt gemotiveerd te zijn voor deze stage. De vragen die gaan over het zich kunnen behelpen in het Duits in bepaalde situaties worden ongelijk beantwoord. De weg vragen lukt voor 13%. Een aankoop doen en zichzelf voorstellen lukt dan weer voor een grotere groep (meer dan 40%). Een probleem uitleggen ligt veel moeilijker (slechts 8% die denkt dit aan te kunnen), net zoals zeggen hoe men zich voelt en waar men pijn heeft (8%). Iemand terecht wijzen, iemand helpen, een mail schrijven of telefoneren is ook een probleem voor de grote meerderheid.

De lessen Duits: (5)

40% vindt dat de lessen Duits niet voldoende ingaan op het inoefenen van de situaties hierboven opgesomd. 37% herkent de situaties wel en zegt dat ze toch wel inge oefend worden tijdens de lessen. Te weinig leerlingen hebben Duits in het pakket. De leerlingen die wel Duits krijgen, hebben te weinig ervaring met de lessen om veel voorbeelden te kunnen geven over wat ze al dan niet graag hebben en liever zouden willen. Hier en daar vraagt men meer spreekoefeningen, dialogen, binnen het vakdomein.

De stage: (6)

48% zegt niet getwijfeld te hebben om mee te doen aan deze stage. Zij die twijfelden deden dat omwille van de onvoldoende kennis van het Duits, de angst om zelfstandig te zijn, te weinig zelfvertrouwen. 48% had reeds een ervaring met stage of verblijf in een andere regio. Een meerderheid denkt dat deze stage kan bijdragen tot meer zelfstandigheid, meer kennis van de andere taal en cultuur, een grotere kans op een job. De verwachtingen liggen dus hoog bij vele leerlingen.

E. Deelnemende scholen: profiel, aanpak en omkadering project

We geven hieronder een overzicht van de deelnemende scholen en trachten het profiel van de school te schetsen aan de hand van de volgende parameters:

- ❑ Verantwoordelijke leidinggevend en betrokken stagecoördinatoren, stagebegeleiders en leerkrachten;
- ❑ Beschrijving van de school in functie van de studierichtingen die zij aanbieden;
- ❑ Typering van de school wat visie op deze stage betreft;
- ❑ Aantal leerlingen die in deze school deelnamen aan deze stage;
- ❑ Opvolging en omkadering voorzien door de school;
- ❑ Eerste globale evaluatie van de stage van de leerlingen van de bewuste school.

Wat de beschrijving aan de hand van de studierichtingen betreft stuiten we op een veelheid aan structuren en benamingen die scholen gebruiken. Het is hierbij belangrijk te vermelden dat de studierichtingen, voorgesteld sinds de hervorming van het secundair onderwijs gelanceerd werd, enigszins vrij worden ingevuld door de scholen. Dit maakt het soms moeilijk om te spreken van ASO, TSO en BSO aangezien scholen deze benamingen niet meer moeten hanteren. Dit project werd echter opgezet voor leerlingen uit het TSO en BSO. We zien vandaag dat scholen veel TSO richtingen in de doorstroom situeren aangezien de leerlingen die deze richting volgen effectief verder kunnen studeren.

De nieuwe matrix van het hervormde secundair onderwijs maakt de volgende opdeling⁴:

- ❑ **Doorstroom (naar academische/professionele bachelor)** (vakoverschrijdend)
  - ASO⁵ : Grieks-Latijn/ Grieks-Wiskunde/ Latijn-Moderne Talen /Latijn-Wetenschappen/ Latijn Wiskunde / Latijn-Wiskunde / Wetenschappen – Wiskunde / Economie-Wiskunde / Moderne Talen – Wetenschappen / Humane Wetenschappen / Sportwetenschappen / Economie-Moderne Talen
- ❑ **Doorstroom (naar academische / professionele bachelor)** (vakgebonden)
  - TSO/KSO: Taal en communicatiewetenschappen/ Technologische wetenschappen en engineering/ Bouw- en houtkunde /Informatie- en communicatietechnologie/ Mechatronica / Biotechnologische en Chemische Wetenschappen/ Biotechnologische en Chemische Wetenschappen / Bedrijfswetenschappen / Welzijnswetenschappen/ Biotechnologische en Chemische Wetenschappen
- ❑ **Dubbele finaliteit (naar gerichte professionele bachelor/ HBO5/ arbeidsmarkt)**
  - TSO/KSO : Taal en Communicatie /Toerisme / Autotechnieken / Biotechnologische en Chemische Technieken / Brom- en Motorfietstechnieken / Bouwtechnieken / Elektromechanische Technieken / Elektrotechnieken /Grafimedia / Houttechnieken / Koel- en Warmtetechnieken / Mechanische Ontwerp- en Vormgevingstechnieken / Productie- en Procesindustrie / Architectuur en Interieur Beeldende Kunst /Grafimedia / Agrotechnieken Dier /Agrotechnieken Plant /Natuur- en Groentechnieken / Bedrijfsorganisatie /Internationale Handel en Logistiek /Marketing en Ondernemen /Toerisme

⁴ We vermelden de niche opleidingen niet.

⁵ We geven hier de oude benamingen als referentie mee.

Gezondheidszorg / Opvoeding en begeleiding / Wellness en Schoonheid / Sportbegeleiding / Bakkerij / Horeca / Slagerij-Traiteur / Toerisme

□ **Arbeidsfinaliteit (gericht op de arbeidsmarkt)**

- BSO: Bakkerij / Horeca / Slagerij-Traiteur / Toerisme / Bouw (alle bouw gerelateerde beroepsrichtingen) / Decor, etalage, publiciteit / Dier en Milieu / Groenaanleg en –beheer / Groendecoratie / Plant en Milieu / Brood- en Banketbakkerij / Grootkeuken en Catering / Restaurant en Keuken / Slagerij

Wat we zien als we het aanbod van de scholen bekijken, is dat hiermee met min of meer vrijheid wordt omgegaan.

Zo vermeldt men soms geen ASO, TSO, BSO of KSO meer maar geeft men enkel de naam van de specifieke richting (Sint-Franciscuscollege Heusden-Zolder, Hotelschool Hasselt). Andere scholen werken deels op dezelfde manier maar geven wel de klassering ASO, TSO en BSO mee (Provinciale Handelsschool Hasselt; Campus Hast; Sint-Augustinus Bree). In dit laatste geval doet de ene school dit al explicieter (Bree) dan de andere. Men kan zich de vraag stellen waarom dit wel of niet gebeurt. Het heeft zonder meer te maken met de manier waarop de school zich wenst te profileren.

Tenslotte zijn er de domeinscholen (Spectrum college Lummen – Atlas college Genk) die niet meer spreken van ASO, TSO, BSO of KSO maar wel over doorstroommogelijkheden naar hoger onderwijs en gerichtheid op de arbeidsmarkt. We zien hier dat er een soort grijze zone wordt gecreëerd voor de richtingen die in de officiële matrix onder de noemer “dubbele finaliteit” vallen. Deze term wordt niet als dusdanig gebruikt in de scholen die deelnamen aan dit project. Zo wordt de richting “Marketing & Ondernemen” onder doorstroom geplaatst omdat ze inhoudelijk eerder voorbereid op de hogeschool en de professionele bachelor, daar waar de officiële matrix bewust het onderscheid maakt tussen die richtingen die zowel op een academische en professionele bachelor voorbereiden en de richtingen die uitsluitend op een professionele bachelor voorbereiden. Het is duidelijk dat scholen zich wensen te profileren in termen die het ruimste uitzicht bieden op toekomstperspectief.

Deelnemende scholen

⇒ Sint-Franciscuscollege Heusden-Zolder:

- ◆ Website: <https://www.sfc.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevenden : Gert Koninkx (Algemeen Directeur) en Geert Misotten (Pedagogisch directeur)
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten / stagecoördinatoren voor deze stage:
  - Leerkrachten Frans: 3 leerkrachten Frans uit de derde graad TSO en BSO
  - Yesim Aslan
  - Sandra Beerten
  - Evy Hox
- ◆ Beschrijving:

Secundaire school met ASO, TSO en BSO richtingen (1600 leerlingen). Hieronder lijsten we de afstudeerrichtingen (3de graad) op.

- Boekhouden-Informatica
- Economie-Moderne Talen
- Economie-Wetenschappen
- Economie-Wiskunde
- Grieks-Latijn
- Handel⁶
- Humane Wetenschappen
- Informaticabeheer
- Latijn-Moderne Talen
- Latijn-Wetenschappen
- Latijn-Wiskunde
- Moderne Talen-Wetenschappen
- Office Assistant
- Organisatiehulp
- Sociale en Technische Wetenschappen
- Verzorging
- Wetenschappen-Wiskunde

De school telt veel leerlingen met een migratieachtergrond. De 22 deelnemers aan de stage in Luik waren ook grotendeels leerlingen met een migratieachtergrond (16 van de 22; 12 van hen volgden een TSO richting, 10 een BSO richting). We onderzochten niet of dit te maken heeft met het feit dat deze leerlingen vaker in het TSO en BSO zitten, dan wel met het feit dat er gewoon veel leerlingen met dat profiel in deze instelling schoollopen. 12 leerlingen zaten op het moment van de stage in het 5de jaar. De anderen zaten allemaal in het 6de jaar. Drie leerkrachten Frans engageerden zich voor het project en werden hiervoor ondersteund door de directie. Er was verder geen expliciete samenwerking met stagecoördinatoren van reguliere stages die in deze school ook georganiseerd worden.

---

⁶ In het grijs gemarkeerd de studierichtingen die deelnamen aan het project; (de voorheen gebruikte benamingen.)

16 leerlingen geven aan het Frans te beheersen op basisgebruikersniveau. Dit is een zelfinschatting op een schaal die er als volgt uitziet: **basisgebruiker – onafhankelijk gebruiker – vaardige gebruiker**.

Vier leerlingen zien zichzelf als onafhankelijk gebruiker en twee als vaardige gebruiker. We stellen vast dat het verschil TSO – BSO niet speelt wat de beheersing van de taal betreft. Dit bleek ook uit de evaluaties door de bedrijven (zie verder).

De school was vragende partij om voorbereidende taallessen te organiseren voor de leerlingen die op stage vertrokken. Hogeschool PXL, Lerarenopleiding voor het Secundair Onderwijs, heeft dan ook een aanbod in deze gedaan waarbij studenten van het 3de jaar lerarenopleiding een aantal lessen ter voorbereiding hebben gegeven en met de App gewerkt hebben. De leerlingen werden voor de grote meerderheid positief geëvalueerd op een groot aantal competenties, al wordt gewezen op het moeilijke taalbereik voor een aantal onder hen (zie verder) en voor enkele leerlingen ook een gebrek aan verantwoordelijkheidszin.

⇒ Provinciale Handelsschool Hasselt

- ◆ Website: <https://www.handelsschoolhasselt.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevende : Peter Annaert (Directeur)
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:
  - Pascale Renkens: stagecoördinator
  - Kurt Coolen: stagebegeleider
  - Maryse Huysmans: stagebegeleider
  - Joëlle Defays: leerkracht Frans 3de graad
  - ...: leerkracht Duits
- ◆ Beschrijving:

Secundaire school met drie ASO-richtingen

- Economie-Talen
- Economie-Wiskunde
- Humane Wetenschappen

En vijf TSO en twee BSO richtingen:

- Boekhouden Informatica (TSO)
- Handel (TSO)
- Informaticabeheer (TSO)
- Onthaal & Public Relations (TSO)
- Secretariaat-Talen (TSO)
- Kantoor (BSO)
- Verkoop (BSO)

17 leerlingen deden een stage. Allen zaten zij in het 6de jaar. De leeftijd varieert van 16 tot 19 jaar. Drie leerlingen waren 16 jaar oud, drie andere 19 jaar, vier 17 jaar en de overige zeven leerlingen waren 18 jaar oud. Zij studeerden informaticabeheer (13), secretariaat-talen (2) en onthaal en public relations (2).

In deze secundaire school was er een sterke samenwerking tussen de stagecoördinator, de stagebegeleiders en de leerkrachten Frans en Duits.

De meeste leerlingen geven aan geen of weinig Duits te hebben (gehad) maar wel een basiskennis te bezitten. Ze schalen zich qua taalbeheersing in als volgt: vier van hen geven aan vaardige gebruikers Frans te zijn, de andere leerlingen schalen zich vooral in als basisgebruikers of onafhankelijke gebruikers (gelijk verdeeld). Wat het Duits betreft schalen ze zich voor de grote meerderheid in als basisgebruiker. Toch wil een meerderheid van deze leerlingen naar Duitstalig gebied voor een stage. Dit is opmerkelijk en belangrijk om mee te nemen voor verdere analyse. Het heeft zonder meer te maken met het feit dat het aanbod stageplaatsen voor informaticabeheer interessanter was in het Duitstalig gebied. Uiteindelijk deden vijf leerlingen stage in Luik, de anderen in Aken of de Duitstalige Gemeenschap. Zij kregen allen een positieve evaluatie van het bedrijf.

⇒ Hotelschool Hasselt

- ◆ Website: <https://www.hotelschoolhasselt.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevendens : Liesbet Beyen (Algemeen directeur) – Brigitte Bodson (stagecoördinator)
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:

◆ Beschrijving:

Deze secundaire school focust helemaal op de volgende opleidingen in de derde graad :

- Toerisme (TSO)
- Horeca (BSO)
- Bakkerij (TSO)
- Slagerij (TSO)

Vijf studenten deden een stage in 2018 en 2019. Allen volgden zij de richting Toerisme. Drie van hen deden een stage in Luik, de twee andere in Aken. Ze waren tussen de 16 jaar en 18 jaar oud op het moment van de stage.

In deze secundaire school bestaat er een grote stagetraditie. De samenwerking en organisatie loopt daardoor ook zeer vlot. Opvolging, terugkoppeling en overleg maken deel uit van de routine van de collega's. Ook al zijn de taalvakken belangrijk in deze richting, toch zijn de niveaus van taalbeheersing erg ongelijk. Ook hier zien we dat een nog sterkere inhoudelijke samenwerking tussen taalleerkrachten en stagecoördinatoren wenselijk is (zie verder onder de titel "Inzichten"). Alle leerlingen kregen een positieve evaluatie van het bedrijf.

⇒ Campus Hast, Hasselt (Scholengemeenschap Sint-Quintinus)

- ◆ Website: <https://www.campushast.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevenden: Inge Valkenborgh, Rembert Henderix
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:
  - An Glorieux: coordinator afdeling Handel
  - Sophie Vanopdenbosch: leerkracht Frans
  - Marc Mouha: stagecoördinator en leerkracht technische vakken
- ◆ Beschrijving:

Deze grote secundaire school richt uitsluitend richtingen TSO, KSO en BSO in (2160 leerlingen). De volgende hoofdrichtingen worden aangeboden op zowel TSO als BSO-niveau:

- Auto
- Bouw
- Chemie
- Elektriciteit
- Handel (inclusief IT, secretariaat talen, kantoor))
- Hout
- Lichamelijke verzorging
- Mechanica
- Personenzorg

31 leerlingen uit deze secundaire school deden een stage-aanvraag. Voor 26 onder hen werd een stageplaats gevonden. Zij die geen stageplaats konden krijgen zaten in de richting chemie, secretariaat talen, 7de jaar kantoor. Een leerling meldde zelf af. Van de 26 overgebleven leerlingen werd één leerling naar huis gestuurd wegens verkeerde attitude. De andere 25 (24 jongens en één meisje) voltooiden hun stage. Zij zaten grotendeels in de richting Informatica en Netwerken (informaticabeheer), Mechanische constructie en planningstechnieken, Officemanagement en Communicatie en één leerling uit het 7de jaar Kantoor. De grote meerderheid komt dus uit het TSO.

Deze studenten geven aan dat hun kennis van het Frans elementair is. Een paar leerlingen zeggen helemaal geen kennis van het Frans te hebben. Drie leerlingen zeggen dat ze vaardig of onafhankelijk gebruiker zijn in het Frans. Voor Duits gaat het meestal over geen enkele kennis of elementaire kennis. Vaak hebben deze leerlingen geen Duits (gehad). Vier van deze leerlingen deden een stage in Luik, de andere in Aken of in het nabijgelegen Jülich. Alle leerlingen kregen globaal een positieve evaluatie, al moet gezegd dat de Duitstalige bedrijven opmerken dat het taalniveau onvoldoende was.

Deze secundaire school is het resultaat van een recente fusie tussen twee scholen met ieder een eigen traditie. De samenwerking tussen deze twee verschillende scholen was niet onmiddellijk vanzelfsprekend, maar maakte progressief een goede evolutie wat dit stageproject betreft. Er was in de sectie Handel een sterke samenwerking tussen de leerkrachten taal en de stage coördinator. De richtingen Mechanica en IT hadden duidelijk een andere traditie. De betrokkenheid van de stagecoördinator zorgde voor een vlot verloop van deze stages.

Er kon geen aanbod voorbereidende lessen Duits gedaan worden in deze school. De lerarenopleiding secundair van de PXL leidt in deze geen leerkrachten op.

⇒ Sint-Augustinus instituut Bree

- ◆ Website: <https://www.augustinus-bree.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevende:
  - Ludo Jacobs: algemeen directeur
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:
  - Livina Van Esser: technisch adviseur coördinator
  - Evi Van de Poel: medewerker stage coördinatie
  - Mario Marroccoli: leerkracht
  - Bert Motmans: leerkracht Frans
  - Sofie Hoogmartens: leerkracht Frans
- ◆ Beschrijving:

Deze secundaire school biedt in de derde graad richtingen aan in het ASO (doorstroom), het TSO (dubbele finaliteit) en het BSO (arbeidsfinaliteit).

ASO:

- Economie-moderne talen
- Economie-wiskunde
- Latijn-moderne talen
- Latijn-wiskunde
- Humane wetenschappen
- Wetenschappen-wiskunde

TSO:

- Marketing & Management (Handel)
- Business & IT (Boekhouden-Informatica)
- Sociale en technische wetenschappen

BSO:

- Office & Retail assistant (Kantoor)
- Organisatiehulp
- Verzorging

In het totaal namen acht leerlingen deel aan de stage. Allen deden ze dat in Luik. Vier van hen zaten in het 7de jaar Verzorging (Bejaardenzorg – Kinderzorg). Een leerling was 23 jaar, de drie andere 18 en 19 jaar. Vier leerlingen kwamen uit het TSO. Eentje volgde STW, drie andere Marketing & Management. De leerlingen uit het TSO zaten in het 6de jaar en waren 17 jaar. De leerlingen uit het 7de jaar hadden geen Frans in hun pakket en gaven dan ook aan dat ze geen kennis hadden van het Frans. Toch deden zij alle vier een erg geslaagde stage. Dit was vooral te wijten aan hun empathisch vermogen en hun wil tot communicatie. Ook is het zo dat in de zorgsector het fysieke contact erg belangrijk is en dat dit aspect het gebrek aan verbale communicatievaardigheden compenseert. De leerlingen uit het 6de jaar TSO hadden wel Frans in hun pakket en gaven aan dat ze onafhankelijk gebruiker zijn (1) of basisgebruiker (3). Ook zij deden een geslaagde stage op alle vlakken.

Deze school heeft een duidelijke visie op stage en een sterk coördinatieteam voor de stages. Leerlingen werden individueel benaderd en kort opgevolgd. Grote betrokkenheid van het team dat zich engageerde om deze stages op te volgen. De school was vragende partij om voorbereidende taallessen te organiseren voor de leerlingen van het 7de jaar.

⇒ [Spectrum college Lummen](https://www.spectrumcollege.be/campuslummen/)

- ◆ Website: <https://www.spectrumcollege.be/campuslummen/>

- ◆ Verantwoordelijke leidinggevende:
  - Joris Verboven: algemeen directeur
- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:
  - Elke Vanherle: leerkracht economie en coördinatie van dit stageproject
  - Romita Ceccarini: leerkracht Frans
- ◆ Beschrijving:

Deze grote domeinschool biedt vele studierichtingen aan die zich traditioneel binnen het ASO, TSO en BSO situeren. Er wordt in deze school echter niet meer gesproken over ASO, TSO of BSO. De school kiest ervoor te spreken over “doorstroom”, de combinatie “doorstroom & arbeidsmarkt” en “arbeidsmarkt”. Dit is een benoeming die niet teruggevonden wordt in de matrix van de hervorming van het SO, waar men spreekt over doorstroom – dubbele finaliteit – arbeidsfinaliteit. Binnen de “doorstroom” wordt wel een vakspecifieke doorstroom en een vakoverschrijdende doorstroom voorzien in de officiële matrix van het SO. Het is hier dat we een aantal richtingen moeten situeren die in deze school als “doorstroom & arbeidsmarkt” worden beschouwd. De leerlingen die deelnamen aan de stage zaten allen in de richting “Marketing & Ondernemen”. Traditioneel is dit een TSO richting. Het geeft aan dat scholen hiermee op een eigen manier wensen om te gaan. We zetten voor het gemak de traditionele benoemingen naast de nieuwe benoemingen tussen haakjes.

- Domein “Economie”: doorstroom – doorstroom en arbeidsmarkt – arbeidsmarkt
  - Economie-Moderne Talen (ASO - doorstroom)
  - Economie Wiskunde (ASO - doorstroom)
  - Accountancy & IT (TSO - doorstroom)
  - Marketing & Ondernemen (TSO - doorstroom)
  - Office & Logistical Assistant (BSO - arbeidsmarkt)
  - Business Support (BSO – arbeidsmarkt)
- Domein “Maatschappij”
  - Humane Wetenschappen (ASO - doorstroom)
  - Sociale en Technische Wetenschappen (TSO - doorstroom)
  - Schoonheidsverzorging (TSO – doorstroom en arbeidsmarkt)
  - Haarzorg (BSO – arbeidsmarkt)
  - Verzorging (BSO - arbeidsmarkt)
- Domein “STEM”
  - Industriële Wetenschappen (TSO - doorstroom)
  - Wetenschappen-Wiskunde (ASO - doorstroom)
  - Elektromechanica (TSO - doorstroom)
  - Techniek Wetenschappen (TSO - doorstroom)
  - Elektrische Installatietechnieken (TSO – doorstroom en arbeidsmarkt)
  - Houttechnieken (TSO – doorstroom en arbeidsmarkt)
  - Mechanische Vormgevingstechnieken (TSO – doorstroom en arbeidsmarkt)
  - Industriële Onderhoudstechnieken (TSO – doorstroom en arbeidsmarkt)
  - Elektrische installaties (BSO – arbeidsmarkt)
  - Houtbewerking (BSO – arbeidsmarkt)
  - Lassen-Constructie (BSO – arbeidsmarkt)
  - Ruwbouw (BSO – arbeidsmarkt)
  - Dakwerken (BSO – arbeidsmarkt)

- Industriële Elektriciteit (BSO – arbeidsmarkt)
- Pijpfitten – Lassen – Monteren (BSO – arbeidsmarkt)

- Domein “Talen”

- Latijn – Moderne talen (ASO – doorstroom)
- Latijn – Wiskunde (ASO – doorstroom)

17 leerlingen namen deel aan dit stageproject. Ze kwamen allen uit de richting Marketing & Onderneming en zaten ook allemaal in het 5de jaar. Zij waren, op één uitzondering na (leerling van 19 jaar) allemaal 16/17 jaar. Twee van hen gaven aan vaardige gebruikers te zijn van de Franse taal. Twee andere schaalden zichzelf in als onafhankelijke gebruikers. De 13 andere leerlingen zeiden basisgebruikers te zijn. Voor één leerling liep de stage slecht af in die zin dat er sprake was van aanranding van de eerbaarheid door het personeel van het bedrijf (zie hierover verder in de handleiding). Deze leerling deed een goede stage, los van het spijtige voorval. De andere leerlingen liepen eveneens een goede stage en kregen een goede evaluatie.

Binnen het EUR.FRIENDS-project heeft deze school een erg sterke visie ontwikkeld wat het belang en de uitvoering van deze interculturele stage betreft. Het kleine team van leerkrachten dat betrokken was bij deze stage heeft heel intens samengewerkt en een strakke opvolging georganiseerd. Ook heeft de leerkracht Frans het curriculum aangepast aan deze stage. Het project werd heel erg ondersteund door de directie. Zo werd er een spaarproject opgestart voor de leerlingen om na het pilootproject verder deze stages te kunnen organiseren. Het is hier dat we de duurzaamheidsfactor het meest terug vinden. Ook in deze school werd de vraag naar voorbereiding op taal en terugkoppeling (GIP proef) expliciet gesteld. Zo werd in een eerste fase een kennismakingsles georganiseerd door de Lerarenopleiding PXL en participeerde de hogeschool eveneens in de jurering van de GIP proeven, die volledig geënt waren op dit stageproject.

⇒ Atlas college Genk

- ◆ Website: <https://www.atlascollege.be>
- ◆ Verantwoordelijke leidinggevenden:

- Christel Schepers: algemeen directeur
- Dominique Palumbo: directeur Wetenschappen en Sport, Zorg en Welzijn, Klassieke Humaniora
- Gerda Merckx: directeur Economie & Organisatie

- ◆ Verantwoordelijke leerkrachten/ stagecoördinatoren voor deze stage:

- Ilse Coninx: stagecoördinatie Zorg en Welzijn
- Kathleen Deleu: leerkracht en stagebegeleider Zorg
- Daan Erckens: leerkracht en stagebegeleider Logistiek
- Jeroen Wouters: leerkracht en stagebegeleider Logistiek

- ◆ Beschrijving:

Ook deze grote domeinschool, product van een recente gigantische fusie tussen drie secundaire scholen, organiseert de studierichtingen van de 3de graad in "domeinen". Zij groepeerd binnen ieder domein richtingen die traditioneel ASO, TSO en BSO werden benoemd. De school geeft aan welke richtingen een doorstroom tot het hoger onderwijs toelaat. De traditionele betekenis van "doorstroom" krijgt hier een bredere invulling. We geven binnen de haakjes de kwalificatie mee die de school geeft en daarnaast de traditionele benoeming, indien die niet meer overeenkomt.

- Klassieke humaniora:
  - Latijn – Moderne Talen (doorstroom)
  - Latijn – Wiskunde (6) (doorstroom)
  - Latijn – Wiskunde (8) (doorstroom)
- Wetenschappen en Sport:
  - Wetenschappen – Topsport (Voetbal) (doorstroom)
  - Wetenschappen – Wiskunde (6) (doorstroom)
  - Wetenschappen – Wiskunde (8) (doorstroom)
  - Sportwetenschappen (4) (doorstroom)
  - Sportwetenschappen (6) (doorstroom)
  - Moderne Talen – Topsport (Voetbal) (doorstroom)
  - Topsport (Voetbal) (doorstroom)

- STEM Industriële wetenschappen (doorstroom – voorheen TSO)
- Elektromechanica (doorstroom – voorheen TSO)
- Moderne Talen – Wetenschappen (doorstroom)

- Zorg & Welzijn
  - Sociale & technische wetenschappen (doorstroom – voorheen TSO)
  - Gezondheids - & welzijnswetenschappen (doorstroom – voorheen TSO)
  - Moderealisatie & -verkoop (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Verkoop (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Modespecialisatie & trendstudie (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Kinderzorg (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Thuis- & bejaardenzorg/zorgkundige (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)

- Kunst & Vormgeving (alle richtingen zijn hier doorstroom en waren voorheen KSO)
  - Audiovisuele vorming
  - Beeldende vorming
  - Architecturale vorming
  - Architecturale & Binnenhuiskunst
  - Beeldende Kunst
  - Book Design
  - Game Art Design
  - Media & Web Design
  - Vrije Beeldende Kunst
  - Artistieke opleiding
  - Woordkunst-Drama

- Economie & Organisatie
  - Economie – Moderne Talen (doorstroom)
  - Economie – Wiskunde (doorstroom)
  - Bedrijfsmanagement & IT (doorstroom – voorheen TSO)
  - IT & Netwerken (doorstroom – voorheen TSO)
  - Communicatie & Media (doorstroom – voorheen TSO)
  - Marketing & Ondernemen (doorstroom – voorheen TSO)
  - Logistiek (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Verkoop (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Bedrijfsmedewerker (7de jaar – arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Logistiek (7de jaar – arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)

- Techniek & Innovatie
  - Autotechnieken (doorstroom & arbeidsfinaliteit – voorheen TSO)
  - Elektrische Installatietechnieken (doorstroom & arbeidsfinaliteit – voorheen TSO)
  - Auto (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Elektrische Installaties (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Houtbewerking (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Koelinstallaties (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Lassen – Constructie (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Werktuigmachines (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Vrachtwagenchauffeur (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
  - Bijzonder Transport – Bedrijfsvoertuigen (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)

- Computergestuurde Werktuigmachines – Fotolassen (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
- Industriële Elektriciteit (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
- Industriële Houtbewerking (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)
- Koeltechnische Installaties (7de jaar) (arbeidsfinaliteit – voorheen BSO)

10 leerlingen liepen stage in Luik en Aken. Zes meisjes uit de richting Verzorging in Luik, drie jongens en één meisje uit de richting Logistiek in Aken. De meisjes uit de richting Verzorging waren tussen de 17 en 19 jaar oud en zaten allemaal in het zesde jaar. De jongens en het meisje uit de richting Logistiek waren 18, 19 en 20 jaar oud en zaten in het zevende specialisatiejaar Logistiek. De twee groepen deden een stage in een andere periode. Voor de twee groepen was er een sterke omkadering voorzien wat de stagecoördinatie betreft. De betrokkenheid van deze stagecoördinatoren/begeleiders was erg groot. De samenwerking tussen stagecoördinatoren, stagebegeleiders en taalleerkracht was heel sterk in de groep Logistiek, maar ook in de groep Verzorging heeft men de meisjes voorbereid op deze stage. De groep meisjes die vrijwillig inschreef voor deze stage was aanvankelijk verdeeld wat attitude en motivatie betreft. De meesten waren onzeker, angstig en kwamen vaak uit een beschermend milieu. Deze groep moest dus gerustgesteld worden en over de streep gehaald. Achteraf bleek ook dat dit een rol speelde tijdens de stage (zie hierover verder). De leerlingen uit de richting Logistiek waren zeer gemotiveerd en overtuigd van de meerwaarde van deze stage. We moesten deze groep niet overtuigen. Zij bezaten alle vier een grote maturiteit en wilden vooral bijleren via deze nieuwe ervaring. De leerlingen die naar Luik trokken schaalden zichzelf in als basisgebruiker Frans. Een leerling beweerde helemaal geen kennis van het Frans te hebben. Zij die naar Aken trokken schaalden zich in als basisgebruiker Duits. Het profiel van deze twee groepen was echter heel erg verschillend wat attitude betreft. Er was geen significant leeftijdsverschil tussen de twee groepen. We leren bijgevolg dat de specifieke studierichting een zeker profiel aantrekt en vormt. We onderzochten niet of gender een rol speelde in het profiel. Allen deden zij een uitstekende stage, al was ook hier de taalbarrière een belangrijk euvel.

F. Deelnemende bedrijven⁷

De deelnemende bedrijven delen we graag in bijlage Deze bedrijven in de lijst ontvingen soms één, soms meerdere stagiairs en stonden open voor deze stage. We verwijderden twee bedrijven uit de lijst. In één bedrijf waren de arbeidsomstandigheden van dien aard dat we beslisten de stage stop te zetten. In dit woonzorgcentrum schrokken de stagiairs van de aanpak van de verzorging van de bejaarden en verwittigden zij de organisatie. In het andere bedrijf was er sprake van de aanranding van de eerbaarheid van de stagiaire. De stagiaire verwittigde de school en verliet de stageplaats. De organisatie heeft daaropvolgend een onderzoek ingesteld en het bedrijf werd bezocht door zowel de partner in Luik als door de gerechtelijke instantie.

Evaluatie van de stages door de verschillende stakeholders

De stages werden geëvalueerd door de school, door de leerlingen en door de bedrijven.

De **scholen** stonden allemaal erg positief t.o.v. deze stages. Als aandachtspunt gaven ze wel mee dat zij nog meer ondersteuning hadden verwacht van de partners van dit EUR.FRIENDS-project. Dit omdat de taakbelasting van de stagecoördinatoren van dien aard is dat de taken, verbonden met deze stage, er moeilijk bij kunnen indien er geen bijkomende omkadering wordt voorzien. De meerderheid van de betrokken leerkrachten en coördinatoren kregen geen bijkomende ruimte in hun takenpakket. Het gaat dus vooral om leerkrachten en coördinatoren die dit uit puur engagement doen.

De allerbelangrijkste opmerking van scholen betreft de financiële ondersteuning die er in dit pilootproject was. Iedere leerling kreeg 360€ om de kosten van transport en verblijf te vergoeden. De scholen zijn hierover eensgezind: indien deze subsidie er niet was hadden ze niet deelgenomen aan dit project. Het feit dat ze subsidie werd aangeboden via Interreg EMR wordt dus zeer gewaardeerd; sterker nog: de stages zouden niet kunnen plaatsvinden zonder deze subsidie. Dit is ook meteen een zwakte bekeken vanuit een duurzaamheidsperspectief.

Wat de evaluatie van de **leerlingen** door de bedrijven betreft werd er, in functie van de sector waar ze werkten, een evaluatieformulier voorgelegd aan de bedrijven. Dit formulier verschilde van richting tot richting. Zo hebben de leerlingen uit "Zorg" een eenvormig evaluatieformulier voor heel Limburg. Globaal komt het er echter op neer te peilen naar een aantal beroepscompetenties die belangrijk zijn in het kader van deze stage. Algemene kennis, presentatie, verantwoordelijkheid, initiatief, zelfstandigheid, communicatie, motivatie, beheersing van de vreemde taal. We leren dat de bedrijven deze competenties erg belangrijk vinden. Niet alle stagiairs kregen een voldoende voor de stages, maar wel een grote meerderheid. Vaak zijn de stagiairs wel stipt en beleefd. De werkpunten liggen vooral bij de zelfstandigheid en het initiatief.

Het belangrijkste euvel echter is de communicatie en het beheersen van de doeltaal. Dit was vaak te zwak om afdoende te kunnen werken.

Wat de perceptie en de evaluatie van het project zelf door de **bedrijven** betreft tekenden we, via de enquêtes, een aantal resultaten op. 44 bedrijven namen deel aan deze enquête. De vragen die gesteld werden (zie ook bijlage) hadden betrekking op de mate waarin ze het project kenden (doelstellingen), of ze soortgelijke projecten kenden, of dit een eerste ervaring

---

⁷ We verwijderden uit deze lijst de bedrijven waar een majeur probleem ontstond en die we niet aanbevelen.

voor hen was, hoe ze de stage hadden ervaren en tenslotte of ze in de toekomst nog stagiairs zouden willen ontvangen.

De bedrijven die hierop een antwoord formuleerden (38%) hadden een vaag idee of geen idee van de doelstellingen van dit project. Een enkeling weet precies wat de doelstellingen zijn, maar vaak denkt men dat het om een taalstage gaat. Dit is niet het geval. **We leren dus dat de bedrijven beter en duidelijker moeten geïnformeerd worden over het project zodat het verwachtingspatroon matcht met de aard van de stage.** Op de vraag of de bedrijven soortgelijke projecten kenden was het antwoord vaak "neen" (45% antwoorden). Voor ongeveer de helft was dit een eerste ervaring met zo'n stages. De andere helft antwoordt dat dit de tweede maal is dat ze zo'n type stage organiseren in het bedrijf.

Op de vraag hoe ze deze stage ervaren hadden antwoordde 45% van de bedrijven. Alle bedrijven juichen dit soort stages toe en evalueren het initiatief positief tot zeer positief. Sommigen vinden de stagiairs te jong en vooral de stageperiode te kort. Wat het vaakst terugkomt is **de onvoldoende beheersing van de taal** en de moeilijke communicatie die dit met zich meebrengt. Ook wordt aangedrongen op een betere voorbereiding van de stagiair op de specifieke stage.

Zijn deze bedrijven bereid in de toekomst nieuwe stagiairs te ontvangen? 47% van de bedrijven beantwoordt deze vraag. De meerderheid antwoordt positief (één "neen"). **Er wordt wel gezegd dat de taalvoorbereiding beter moet en dat de periode langer moet zijn.** Aangezien de bedrijven ervan uitgingen (de meerderheid) dat dit een taalstage was merken zij op dat twee weken veel te kort is om "een taal te leren". Dat is uiteraard zo. We gaan hier verder op in, in het volgende hoofdstuk "Inzichten van de organisatie en de opleiders".

G. Inzichten van de organisatie en de opleiders

Alle betrokken partners trokken lessen uit deze ervaring. Om deze inzichten in kaart te brengen gingen we als volgt tewerk:

- Analyse van de evaluaties door de scholen: evaluatiegesprekken tussen de school en promotor project Hogeschool PXL
- Analyse van de evaluaties door de bedrijven: enquête bij de bedrijven en stagebezoeken aan de bedrijven door partner project Hogeschool PXL en door de school
- Analyse van de evaluaties door de leerlingen: eindevaluatie na de stage tussen de school en de promotor Hogeschool PXL
- Analyse van de evaluaties door de projectpartners: vergaderingen met alle partners van het project tijdens de slotvergaderingen

De school

Zoals we hierboven reeds aangaven evalueren de scholen deze stages positief, maar vrezen zij dat, indien er geen financiële ondersteuning komt voor deze stages, het zeer moeilijk zal zijn deze stages verder te organiseren. **Het is dus belangrijk overheden en beleid te sensibiliseren voor dit soort educatieve projecten⁸.** Leerlingen uit technische en beroepsopleidingen zijn vaak kwetsbaar omwille van hun socio-culturele en economische achtergrond. Vaak hebben zij de middelen niet om zich verder te ontplooiën. De belangrijkste motivatie van leerlingen en ouders bleek de kansen op de arbeidsmarkt en/of verdere studies te vergroten. De wens om door te groeien en een beter leven op te bouwen is heel sterk aanwezig in deze groep. Tegelijk merken we op dat het belangrijk is ouders en leerlingen te sensibiliseren wat de brede emancipatie in het sociale veld betreft. Ontplooiing loopt zeker via arbeidskansen, maar ook via persoonlijke groei en besef van samenleving.

Verder is er in de scholen overal een probleem van omkadering van de leerkrachten en de stagecoördinatoren. De taaklast is hoog en zonder omkadering kunnen dit soort arbeidsintensieve begeleidingen niet verzekerd worden. Het is dus eveneens belangrijk dat scholen hierin een visie ontwikkelen en een duurzame structuur opzetten die dit soort stages mogelijk maakt. Het sensibiliseren van de leerkrachten taal die in deze studierichtingen lesgeven is hierbij van groot belang. Het curriculum vreemde talen van de leerlingen zou nog meer verwevenheid mogen vertonen met de technische vakken. Dit om zowel leerlingen als leerkrachten meer te betrekken bij het leerproces van deze leerlingen.

De leerlingen en het curriculum vreemde talen

We zien duidelijk een profiel van leerlingen die 18/19 jaar oud zijn en in een TSO richting zitten. Ze zijn sterk verbonden met de praktijk en gaan dus ook voor een concrete, praktische aanpak van leren. Ze zijn niet altijd even zelfzeker en 13% was niet gemotiveerd voor deze stage. Vaak hebben ze nog niet voldoende zelfstandigheid ontwikkeld en durven ze niet zomaar erop uit trekken.

Wat de taal betreft zijn het jongeren die weinig of niet met taal bezig zijn buiten de school of de lessen taal. Ze zien het nut van oefeningen, grammatica en woordenschat niet in en vragen een andere aanpak. Wij stelden vast dat de grote meerderheid van de leerlingen qua taalniveau vreemde taal een A1-niveau van het ERK⁹ haalt, sommigen haalden dit niveau zelfs niet.

Teneinde het belang van het ERK in te schatten binnen de visie van het Vlaams onderwijs is het nuttig de volgende tekst te lezen:

---

⁸ Waar subsidies aanvragen na EUR.Friends om op buitenlandse stage te gaan:

- <https://www.vlaanderen.be/op-uitwisseling-gaan#op-uitwisseling-in-het-basisonderwijs-en-secundair-onderwijs>
- <https://www.europahuis.be/nl/ga-internationaal/subsidies/schoolonderwijs/erasmus-programma/ka1-voor-beroepsonderwijs-vet>
- <https://www.euroguidance-vlaanderen.be/11-studeren-met-steun-van-europese-of-andere-programmas-tijdens-en-na-het-secundair-onderwijs-of-de>

⁹ ERK: Europees Referentiekader voor Talen

“Vlaanderen kent geen centrale eindexamens – scholen examineren zelfstandig. Er worden wel peilingen gedaan. Dit zijn grootschalige toetsafnames bij een representatieve steekproef van Vlaamse scholen en leerlingen waarmee wordt nagegaan of leerlingen een bepaalde groep van eindtermen of ontwikkelingsdoelen behalen. Het aantal lesuren en lesweken wordt niet door de overheid opgelegd maar door de scholen zelf bepaald. (...)

In Vlaanderen is Frans verplicht in het basisonderwijs vanaf het vijfde leerjaar, maar er mag al gestart worden vanaf het derde. Naast Frans mogen scholen taalinitiatie aanbieden voor Engels of Duits. Hiervoor zijn geen eindtermen ontwikkeld. Met taalinitiatie mag al gestart worden in het kleuteronderwijs, maar steeds moet in eerste instantie Frans aangeboden worden.

Vlaanderen heeft de eindtermen/ontwikkelingsdoelen voor de MVT gelinkt aan een niveau van het ERK – zie onderstaand schema. Engels en Frans zijn verplicht in de eerste, tweede en derde graad van het aso, tso en kso. Frans is tevens verplicht in de eerste graad van de B-stroom. In de tweede en derde graad van het bso kiezen leerlingen uit Frans of Engels. De ERK niveaus zijn niet in alle stromen gelijk.”¹⁰

Zowel de leerlingen die een Franstalige stage deden als zij die een Duitstalige stage deden blijven steken op dit A1-niveau (met uitzondering van enkele leerlingen die van huis uit de andere taal spreken of contact hebben met het Frans of het Duits, of leerlingen die het beter dan gemiddeld doen voor taal). Het feit dat ze wel of niet een handboek gebruiken speelt duidelijk niet mee. De eindtermen voor het vak Frans in de richtingen TSO situeren het te bereiken niveau op A2/B1 niveau, voor het BSO op A2-niveau. Deze niveaus worden als volgt beschreven:

A2: “Kan zinnen en regelmatig voorkomende uitdrukkingen begrijpen die verband hebben met zaken van direct belang (bijvoorbeeld persoonsgegevens, familie, winkelen, plaatselijke geografie, werk). Kan communiceren in simpele en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling over vertrouwde en alledaagse kwesties vereisen. Kan in eenvoudige bewoordingen aspecten van de eigen achtergrond, de onmiddellijke omgeving en kwesties op het gebied van diverse behoeften beschrijven.”

B1: Kan de belangrijkste punten begrijpen uit duidelijke standaardteksten over vertrouwde zaken die regelmatig voorkomen op het werk, op school en in de vrije tijd. Kan zich redden in de meeste situaties die kunnen optreden tijdens het reizen in gebieden waar de betreffende taal wordt gesproken. Kan een eenvoudige lopende tekst produceren over onderwerpen die vertrouwd of die van persoonlijk belang zijn. Kan een beschrijving geven van ervaringen en gebeurtenissen, dromen, verwachtingen en ambities en kan kort redenen en verklaringen geven voor meningen en plannen.”¹¹

Wat het niveau voor gesprekken voeren betreft lezen we het volgende voor het A2-niveau:

A2: “Ik kan communiceren over eenvoudige en alledaagse taken die een eenvoudige en directe uitwisseling van informatie over vertrouwde onderwerpen en activiteiten

---

¹⁰ <https://erk.nl/docent/erkineuropa/00002/>

¹¹ Council of Europe 2001

betreffen. Ik kan zeer korte sociale gesprekken aan, alhoewel ik gewoonlijk niet voldoende begrip om het gesprek zelfstandig gaande te houden.”

B1: “Ik kan de meeste situaties aan die zich kunnen voordoen tijdens een reis in het gebied waar de betreffende taal wordt gesproken. Ik kan onvoorbereid deelnemen aan een gesprek over onderwerpen die vertrouwd zijn, of mijn persoonlijke belangstelling hebben of die betrekking hebben op het dagelijks leven (bijvoorbeeld familie, vrijetijdsbesteding, werk, reizen en actuele gebeurtenissen).¹²

Zoals hierboven vermeld, halen te veel leerlingen het A2-niveau niet, noch globaal noch qua gesprek voeren. Sommigen haalden dit niveau wel. Een aantal uitzonderingen (vreemde taal = thuistaal) haalden een hoger niveau (B1-B2-niveau).

Dit betekent dat **de impact van de lessen vreemde taal niet groot genoeg is om de taal in te zetten op korte termijn en in authentieke context**. Anderzijds is het opmerkelijk te moeten constateren dat Duits zo laat en zo weinig aan bod komt in het SO, en in het bijzonder in het TSO. De economische situatie in de Euregio Maas-Rijn biedt kansen aan mensen die de talen van de regio spreken. Het verbaast dan ook dat Duits nauwelijks in het curriculum voorkomt.

Een vreemde taal onderwijzen in het TSO en BSO vraagt een specifieke aanpak, die gebaat zou zijn met een **nauwere samenwerking tussen de leerkrachten taal en praktijk**. Het betrekken van de leerkrachten taal bij de stages die leerlingen moeten uitvoeren kan een positieve invloed hebben op het volgen, beleven en verwerken van de lessen. Dit zagen we duidelijk in één specifiek geval waar de samenwerking tussen stagecoördinatoren en taalleerkrachten sterk was. Dit geeft weliswaar enkel een resultaat indien deze samenwerking op de lange termijn ingezet wordt. Op de korte termijn kunnen enkel motivatie en betrokkenheid vergroten, niet het daadwerkelijke taalniveau.

Verder is het opmerkelijk dat er geen significant verschil valt op te tekenen tussen TSO en BSO wat communicatievaardigheden in de vreemde taal betreft. Dit is enerzijds goed nieuws in die zin dat ook BSO-leerlingen communicatievaardig moeten zijn. Het verbaast anderzijds omdat BSO-leerlingen minder vreemde taal in hun pakket hebben en op een lager niveau. De extra uren vreemde taal in het TSO en het ruimere curriculum (dus in alle jaren van het SO) maken dus, wat communicatievaardigheid betreft, weinig tot geen verschil.

Het welslagen van de communicatie had in de overgrote meerderheid van de gevallen ook te maken met de persoonlijkheid en de attitude van de leerlingen. Zelf voelden de meeste leerlingen zich geremd omwille van de taalbarrière. Dit blijft dus een belangrijk gegeven en leert ons dat we met taalonderwijs in TSO en BSO op een andere manier moeten leren omgaan. We denken hierbij voornamelijk aan een zeer gericht curriculum dat geënt zou worden op de stagepraktijken van de leerlingen en dus ook het toekomstig beroepsprofiel. De lessen vreemde taal zijn te weinig gericht op authentieke contexten. Korte didactische units die ingaan op een specifieke situatie en leerlingen actief en blijvend betrekken bij de communicatie zijn zeker een juiste optie. Dit vraagt intensieve begeleiding en werken in groepjes. Regelmatig afstemmen op de niveaus van het ERK en toetsing aan de eindtermen zijn zonder meer een prioriteit. Bedrijfsbezoeken in een andere regio zijn hierin een belangrijke stimulans. Het spreekt voor zich dat hiervoor de juiste omkadering moet voorzien worden. Opleiding leerkrachten, taakbelasting leerkracht, ondersteuning door de opleiding en samenwerking spelen hierin een grote rol.

---

¹² Taalprofielen 2015, Enschede

Houding, attitude en verwachtingspatroon van de leerlingen

Aangezien het hier om leerlingen ging die zich vrijwillig opgaven voor deze stage werd qua attitude en houding erg goed gescoord. De grote meerderheid van deze leerlingen was dan ook erg beleefd, verzorgd, stipt en meewerkend. Daar waar het misliep ging het telkens om een persoonlijkheidsprobleem of een attitudeprobleem. Dit was het geval bij een kleine minderheid.

Screenen van leerlingen (zie ook verder) die aan zo'n stage willen (of moeten) participeren is zonder meer een must. Leerlingen moeten zich bewust worden van het eigen leerproces, van het belang van openheid en communicatie, van verantwoordelijkheidszin. Het screenen van het taalniveau moet deel uitmaken van een ruimere pedagogische visie die het vreemde taalonderwijs een correcte en verantwoorde plaats in het geheel geeft.

Hoe beter leerlingen voorbereid worden op deze stages, hoe groter de kans dat zij uitdagende taken mogen uitvoeren. In dit project waren de leerlingen soms teleurgesteld door de veel te kleine uitdaging van de taken die ze toebedeeld kregen. De belangrijkste oorzaak hiervoor was hun jonge leeftijd, de korte stageperiode en het ontoereikend taalniveau.

Houding en verwachtingspatroon van de bedrijven: het belang van communicatie

We vonden heel wat bedrijven die openstonden voor dit soort stages. Het was echter moeilijk de doelstellingen van dit project goed te communiceren. Bedrijven hebben een pragmatische houding en aanpak en gaan ervan uit dat dit soort projecten voornamelijk gaan over taalverwerving in authentieke context. Dat is deels zeker het geval, maar de hoofddoelstelling van dit project was een kennismaking met de andere taal en cultuur: de cultuur van de regio maar ook die van het bedrijf. Het is dan ook niet verwonderlijk te constateren dat veel bedrijven zeggen dat de periode te kort is en de stagiairs te jong en te weinig taalsterk.

Een betere communicatie met de bedrijven in kwestie is zonder meer erg belangrijk. In dit project gebeurde deze communicatie op een te versnipperde manier. De partners in de verschillende regio's legden de contacten met de bedrijven. Vanaf het moment dat het contact een feit was, werden de scholen betrokken. Soms liep die communicatie uitstekend, maar vaak liepen er vele verschillende communicatielijnen tussen de partners, de bedrijven en de scholen. We slaagden er niet in dit te stroomlijnen. De complexiteit van het partnerschap en van het EUR.FRIENDS project an sich, de verschillende communicatieculturen van deze partners, maar ook van de bedrijven en de scholen maakten het moeilijk efficiënt te communiceren. Indien we beter en correcter met de bedrijven willen communiceren is het zonder meer aangewezen duidelijk af te spreken wie de contacten met de bedrijven onderhoudt. Dit zal zonder meer de houding en het verwachtingspatroon van de bedrijven beïnvloeden. Het is hierbij belangrijk te vermelden dat hiervoor mensen moeten ingeschakeld worden die makkelijk en goed communiceren in de andere taal. Daar waar dit gebeurde was de communicatie optimaal.

II. Deel 2: voorbereiding en uitvoering

A. Voorbereiding stage

1. Op schoolniveau

a) Doelstellingen van de stage

Een secundaire school die overweegt om stages in de Euregio te organiseren voor leerlingen uit de 3de graad TSO/ BSO zal een visie ontwikkelen wat de doelstellingen van deze grensoverschrijdende betreft. We sommen alvast de doelstellingen op die wij vooropstelden in het EUR.FRIENDS-project:

- Vergroten van de arbeidsmobiliteit van de nieuwe generaties/ vergroten van de tewerkstellingsgraad;
- Het bestrijden van de uitval in het secundair onderwijs;
- Kennismaking met een andere (buur)taal en – cultuur: verruimen van de interculturele horizon, zowel professioneel als persoonlijk;
- Kennismaking met de gekende professionele context (i.f.v.studierichting) in een andere regio;
- Verbeteren van de communicatieve vaardigheden in een andere taal:
  - (a) Begrijpen van de informatie binnen een gesprek met één of meerdere personen,
  - (b) Zelf spreken, een gesprek voeren met één of meerdere personen, binnen de professionele context maar ook binnen de context van het dagelijkse leven.
  - (c) Begrijpen van opschriften, korte mededelingen
  - (d) Opstellen van korte nota, korte boodschap in mail of andere;
- Autonomie en verantwoordelijkheid verwerven in het professionele handelen en binnen de dagelijkse context
- Initiatief nemen
- Levenslang leren

De doelstellingen hierboven opgesomd kaderen volledig binnen de Europese sleutelcompetenties en de Vlaamse “nieuwe” eindtermen van de derde graad voor de richtingen “doorstroom (vakoverschrijdend & vakgebonden)”, “dubbele finaliteit” en “arbeidsfinaliteit”.

Deze doelstellingen kunnen aangescherpt, verfijnd en aangevuld worden in functie van de keuzes van de school voor de bewuste opleiding. Belangrijk hierbij is dat de visie gedragen wordt door allen die betrokken zullen worden bij het project. Hoe meer en hoe beter het overleg tussen deze personeelsleden wordt georganiseerd, hoe groter de betrokkenheid, hoe groter de kans op slagen van dit soort stages.

Europese sleutelcompetenties/ Vlaamse eindtermen

“Sleutelcompetenties zijn nodig voor de zelfontplooiing van elk individu en voor de maatschappelijke inzetbaarheid van elke burger. Ze tonen ons hoe we een duurzame en gezondheidsbewuste levensstijl aanhouden én hoe we actief kunnen zijn als Europese burgers. Kortom, sleutelcompetenties zijn essentieel voor zowel het individu als de samenleving. Ze worden ontwikkeld vanuit het perspectief van een leven lang leren, zowel via het formeel, niet-formeel als informeel leren. En dit in iedere levenssfeer: het gezin, de school, de werkplek, de buurt en andere gemeenschappen.”¹³

Het Europees referentiekader bevat 8 sleutelcompetenties. Ze zijn alle acht even belangrijk en spelen een belangrijke rol binnen de stage in de euregio.

1. Geletterdheid
2. Meertaligheid
3. Wiskundige competentie en competentie in wetenschap, technologie en techniek
4. Digitale competentie
5. Persoonlijke, sociale en ‘leren-om-te-lerencompetentie’
6. Burgerschapscompetentie
7. Ondernemerscompetentie
8. Competentie inzake cultureel bewustzijn en culturele expressie

Deze competenties liggen eveneens aan de basis van de nieuwe eindtermen voor het Vlaams secundair onderwijs. De doelstellingen van een stage in de Euregio kunnen perfect gekoppeld worden aan de 16 sleutelcompetenties geformuleerd door de Vlaamse gemeenschap. Hieronder een lijst van deze sleutelcompetenties. De grijs gemarkeerde competenties kunnen binnen de doelstellingen van deze stages opgenomen worden.

De Vlaamse eindtermen vertrekken van 16 sleutelcompetenties¹⁴:

- 1) Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en op vlak van lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid;

---

¹³ <https://socius.be/update-van-de-europese-sleutelcompetenties/> : geconsulteerd op 12 mei 2020

¹⁴ <https://www.klasse.be/114462/basisprincipes-nieuwe-eindtermen/> : geconsulteerd op 12 mei 2020

- 2) Competenties in het Nederlands;
- 3) Competenties in andere talen;
- 4) Digitale competentie en mediawijsheid;
- 5) Sociaal-relatieve competenties;
- 6) Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie;
- 7) Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven;
- 8) Competenties met betrekking tot historisch bewustzijn;
- 9) Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn;
- 10) Competenties inzake duurzaamheid;
- 11) Economische en financiële competenties;
- 12) Juridische competenties;
- 13) Leercompetenties met inbegrip van onderzoekscompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeembenken, informatieverwerking en samenwerken;
- 14) Zelfbewustzijn en zelfexpressie, zelfsturing en wendbaarheid;
- 15) Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties;
- 16) Cultureel bewustzijn en culturele expressie.

b) Richtingen binnen het secundair onderwijs die in aanmerking komen voor een Euregioonale stage :

(a)**doorstroom/domeingebonden:** taal- en communicatiewetenschappen, technologische wetenschappen en engineering, bouw-en houtkunde, informatie- en communicatietechnologie, mechatronica, biotechnologische en chemische wetenschappen, bedrijfswetenschappen, welzijnswetenschappen

(b)**dubbele finaliteit:** taal en communicatie, toerisme, autotechnieken, biotechnologische en chemische technieken, brom- en motorfietstechnieken, bouwtechnieken, elektromechanische technieken, grafimedia, houttechnieken, koel-en warmtetechnieken, mechanische ontwerp- en vormgevingstechnieken, productie- en procesindustrie, agrotechnieken dier/plant, natuur-en groentetechnieken, bedrijfsorganisatie, internationale handel en logistiek, marketing en ondernemen, gezondheidszorg, opvoeding en begeleiding, wellness en schoonheid, mode, bakkerij, horeca, slagerij-traiteur

(c)**arbeidsfinaliteit:** organisatie en onthaal, afwerking bouw, bouwplaatsmachinist, decoratie en schilderwerken, elektrische installaties, fietsinstallatie-en herstelling, koelinstallaties, koetswerk, kunststofbewerking, lassen-constructie, mechanische vormgeving, meubel-en interieurwerk, onderhoudsmechanica (auto), printmedia, pijpfitten, ruwbouw, sanitaire installaties, schrijn-en timmerwerk, verwarmingsinstallaties, décor - étalage en publiciteit, dier en milieu, groenaanleg en -beheer, groendecoratie, plant en milieu, distributie en logistiek, assistentie in wonen/zorg en welzijn, haarverzorging, kleding en confectie, schoonheidsverzorging, verzorging, brood-en banketbakkerij, grootkeuken en catering, restaurant en keuken, slagerij

c) Plaats van de stage in het curriculum

De stage zoals die traditioneel beschreven wordt in vele opleidingen, is nauw verbonden met het curriculum: het opleidingsonderdeel, de studierichting, het vak. Een Euregioonale stage is zowel vakgebonden als vakoverschrijdend. Dit geeft de school de gelegenheid de stage zowel in de diepte (binnen een specifieke opleiding) als in de breedte te organiseren (over verschillende opleidingen heen, of over verschillende vakken heen).

Meer dan de reguliere stage, is het mogelijk een Euregionale stage te verbinden met de taalvakken of met de cultureel, historisch gerelateerde vakken. Dit biedt mogelijkheden naar samenwerking toe tussen de vakleerkrachten en kan leiden tot mooie projectmatige aanpak van een deel van het curriculum. De huidige context die gecreëerd wordt door de nieuwe eindtermen en die erin bestaat 16 sleutelcompetenties als belangrijke doelen voorop te stellen, laat toe de stage zodanig te implementeren in het curriculum dat ze aan een aantal sleutelcompetenties gekoppeld kan worden.

We geven hieronder een aantal koppelingen weer die mogelijks als doelstelling kunnen geformuleerd worden binnen het curriculum en maken een kort verslag van de ervaringen die we tijdens de stages deden wat deze doelstellingen betreft:

- Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en op vlak van lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid;

(a) Voor vele jongeren van 16 tot 20 jaar is het vaak een hele ervaring om weg van huis te zijn en een relatief langere periode zelfstandig te moeten functioneren.¹⁵ Zo moeten zij zelf beslissen om tijdig op te staan, zich te organiseren om op tijd op de stageplek te geraken, zij moeten zelf zorgen voor het eten en de sociale, affectieve dimensie van het project goed verwerken. Een buitenlandse stage dwingt de leerling hiermee om te gaan en hierin te groeien.

(b) Niet alle leerlingen konden deze nieuwe ervaring makkelijk aan. Sommige leerlingen zijn nog erg gehecht aan de thuisomgeving en vooral de zorg die zij daar krijgen. Ouders spelen hierin een belangrijke rol. De te grote bezorgdheid en het moeilijk kunnen loslaten van het kind speelden wel degelijk in deze ervaring. Hoe meer ouders bezorgd zijn, hoe moeilijker leerlingen afstand kunnen nemen.

---

¹⁵ Dit bleek heel vaak het geval te zijn met de leerlingen die aan het EUR.FRIENDS project deelnamen. Zowel de ouders als de jongeren maakten zich hierover vaak het meest zorgen.

□ Competenties in het Nederlands;

(a) In de voorbereidingsfase van het project is het belangrijk een intakegesprek te hebben met de kandidaat-leerling die op stage zal vertrekken. De manier waarop hij/zij zijn/haar motivatie verwoordt, zichzelf beschrijft, zijn/haar aspiraties en twijfels uitdrukt, is een vaardigheid die zonder meer zijn plaats heeft binnen deze sleutelcompetentie.

(b) Zowel tijdens als na de stage is het belangrijk contact te houden met de leerling-stagiair en regelmatig terug te koppelen met leerkrachten, coördinatoren en ouders/voogden. Ook hier leert de jongere zich correct uit te drukken en een nuchtere, objectieve analyse te maken van de stage-ervaring.

(c) We constateerden dat leerlingen van deze leeftijd moeten leren omgaan met formeel taalgebruik. Het verwoorden van ervaringen, het objectiveren ervan en een reflectie kunnen formuleren zijn erg belangrijke competenties waaraan permanent moet gewerkt worden in het curriculum van de leerling.

□ Competenties in andere talen;

(a) De eindtermen spreken in de eerste plaats over "competentie" en niet over "kennis". De kennis wordt ingezet om vaardig te zijn, zowel mondeling als schriftelijk als non-verbaal. In dit geval ging het inderdaad om de transfer waar te maken naar de vaardigheden die de communicatie in andere talen mogelijk maken. Globaal en selectief begrijpen, een aantal belangrijke taalhandelingen kunnen inzetten, zowel mondeling als schriftelijk, dat zijn de competenties die deze leerlingen maximaal moeten inzetten in deze stage. Daarenboven is het belangrijk de (inter)culturele en transversale componenten, zoals gevraagd door de eindtermen, mee te nemen in dit verhaal. Dit betekent dat het vak "vreemde talen" zoveel als mogelijk opengetrokken wordt naar de context waarin deze leerlingen zullen moeten functioneren en hierbij de sprong te maken naar andere onderwijsvakken, naar andere contexten die van belang zijn voor dit functioneren. Zowel voorbereiding als screening zouden hiervan moeten vertrekken.

(b) Het is zaak om leerkrachten te stimuleren en te ondersteunen in het organiseren van een onderwijs dat deze vaardigheden oefent en doet bereiken. Dit gebeurt vandaag nog te weinig. Het is zeker ook zo dat de traditie van taalonderwijs hierin nog moet opgestart worden. Leerkrachten moeten durven de stap zetten naar authenticiteit, naar betrokkenheid op de technische keuzes van deze leerlingen, naar het opentrekken van hun inhoud door niet te blijven steken op puur "taalniveau". Dit niveau moet zeker aangebracht worden en inge oefend, maar dan wel binnen een context die de betrokkenheid van de leerlingen vergroot. Taaltaken die de leerlingen responsabiliseren zijn hiervoor een realistische te volgen piste. Schrijven en begrijpen van mailberichten, lezen en begrijpen van informatie op het internet of op de werkvloer, het voeren van authentieke telefoongesprekken en het voeren van een gesprek in professionele context kunnen geïntegreerd worden in deze taken. Daarnaast is het van groot belang de interculturele component te integreren in het taalonderwijs. Aandacht voor de culturele context is zonder meer belangrijk: verkennen van de Euregio, het belichten van de historische achtergrond, het situeren van de huidige socio-culturele realiteit van de regio.

□ Digitale competentie en mediawijsheid;

(a) Deze competenties zijn niet weg te denken uit de hedendaagse sociale en professionele context. Het lezen en schrijven van mails, het gericht raadplegen van internetsites bij het zoeken naar informatie die betrekking heeft op de stage, het organiseren van de communicatie met de stageplek en de school zijn competenties die perfect aansluiten bij de competenties voor andere talen.

(b) We constateerden dat deze competenties best nog veel meer beoogd en geëvalueerd worden in het curriculum van de leerling, maar ook tijdens de stage zelf. Zo gebruikten we heel vaak What's App om de communicatie tussen leerlingen en school te garanderen en voeling te houden. Dat werkte zeer goed en stelde ouders, leerlingen en leerkrachten gerust. Sommige leerlingen gingen in deze veel te ver wat de aard van de boodschappen betreft. Ook het overmatige gebruik van de smartphone werkte niet altijd bevorderend. Sommige jongeren hebben het moeilijk om afstand te nemen en de lijn te trekken tussen het persoonlijke en het schoolse/professionele. Het leren kennen van grenzen in deze behoort zeker tot de "mediawijsheid" waarover expliciet spraken in de sleutelcompetenties.

□ Sociaal-relatieve competenties;

(a) Het spreekt voor zich dat deze competenties bij de randvoorwaarden behoren indien men de leerling plaatst in professionele context en hem/haar bovendien doet samenleven met andere leerlingen gedurende de stageperiode. De houding van de leerling is één van de belangrijkste, zo niet de belangrijkste factor voor het welslagen van de stage.

(b) We constateerden dat deze houding verschilde van leerling tot leerling. Globaal was de houding van de leerlingen zeer goed. Sommige leerlingen hadden echter een gebrek aan maturiteit en konden de zelfstandigheid niet zomaar aan. Andere leerlingen wogen (te) sterk op de rest van de groep waarmee ze samenwoonden of samenwerkten tijdens de stage. Het gebeurde ook dat leerlingen een moeilijke communicatie hadden met de werkplek, geen initiatief namen om deel uit te maken van de groep, niet begrepen wat arbeidsethiek betekende.

□ Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties inzake samenleven;

(a) Deze competenties sluiten naadloos aan bij de vorige. Het bredere plaatje van samenleving zien en de plaats die men daarin inneemt is zonder meer een studiepoint waaraan voldoende aandacht mag gegeven worden. Samenleven gaat over het respecteren van anderen. Deze stage is een uitstekende oefening voor leerlingen van onze leeftijdsgroep wat deze competenties betreft: het gebruiken van het openbaar vervoer, het respecteren van de maatschappelijke regels in de openbare ruimte zijn hier twee concrete voorbeelden van.

- Competenties met betrekking tot ruimtelijk bewustzijn;

(a) Deze grensoverschrijdende stage was voor de meeste leerlingen een eerste ervaring voor wat betreft het functioneren in professionele context in een andere geografische zone. Het is dus belangrijk leerlingen inzicht te geven in deze.

(b) Het onderscheid met vakantietripjes moet zonder meer gemaakt worden omdat men hier vaak naar een plek reist zonder zich af te vragen in welke ruimte men zich eigenlijk begeeft. Men gaat van A naar B en men komt terug. Dit is voor deze stage geen optie. Men moet zich andere vragen stellen. Waar gaat de stage door? Waar ligt deze plek precies? Welke geografische referenties kunnen de leerling helpen zich te situeren, zowel op de plaats zelf van de stage als in de bredere ruimte waarin de jongere zich zal begeven.

- Economische en financiële competenties;

(a) Het beheren van een budget waarmee de stage moet bekostigd worden is een hele taak voor jonge mensen. In deze stage kregen de leerlingen een budget waarmee ze moesten rondkomen indien ze dit budget niet wilden of konden overschrijden. Hiervoor moesten ze hun uitgaven optekenen, berekenen wat ze waaraan konden uitgeven en keuzes maken.

- Juridische competenties;

(a) Aangezien de stage vastgelegd wordt via een contract dat de leerling en de school mee ondertekend, is het belangrijk dat jongeren leren en beseffen welke de juridische omkadering is waarin zij functioneren.

- Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties;

(a) Het spreekt voor zich dat deze competenties in het licht gesteld worden binnen een stageproject. Het zijn de parameters waarmee de stage van de leerling kan geëvalueerd worden. Toont de leerling initiatief en heeft hij/zij een idee van de weg die hij/zij verder wil bewandelen in de loopbaan.

- Cultureel bewustzijn en culturele expressie

(a) Belangrijke competentie: leerlingen die een grensoverschrijdende stage doen moeten leren rekening te houden met de culturele dimensie van hun stage. Welke gewoonten, welke tradities spelen en wegen op de communicatie, op de werking van de samenleving maar ook op die van de bedrijven. Mensen uit een andere regio zijn niet zomaar personen die een andere taal spreken, zij hebben vaak ook andere percepties over een aantal dingen (stiptheid, betrouwbaarheid, loyaliteit, communicatieregels, enz.). Deze interculturele insteek is zonder meer essentieel en moet deel uitmaken van de voorbereiding van deze jongeren.

d) Taakbelasting coördinatie en voorbereiding

Het is erg belangrijk de taakbelasting die de voorbereiding en de begeleiding van dit soort stages vereist goed in kaart te brengen en er het juiste gewicht aan op te hangen. De coördinatie vraagt extra werk gezien de specifieke stagecontracten, evaluatieformulieren, risicoanalyses die niet altijd op dezelfde manier worden opgesteld of niet bestaan in de andere regio, de afstand die leerlingen en leerkrachten/stagebegeleiders moeten afleggen, de voorbereiding die moet gebeuren alvorens de jongeren op stage vertrekken. Er moeten bedrijven gezocht worden, aangeschreven en bezocht, de nodige communicatie moet in de doeltaal gebeuren en de juiste documenten op punt gesteld. De leerlingen moeten voorbereid worden, inhoudelijk en praktisch. Een bezoek aan de stageplaats is zonder meer een meerwaarde, alsook een bezoek aan de plaats waar de leerling zal verblijven. Tijdens de stage moeten begeleiders en leerkrachten de leerling kunnen bezoeken om zowel met de leerling als met het bedrijf te kunnen spreken. De afhandeling van de stages, de evaluatiegesprekken en het aanvragen van het Europass Mobility Certificaat vragen eveneens de nodige tijd en coördinatie.

Wij ondervonden bij de scholen dat deze taken als "extra" taken werden beschouwd aangezien ze niet begroot waren in de taakbelasting van de coördinatoren en leerkrachten. Dit was zonder meer de zwakke schakel binnen het project. De scholen verwachtten veel meer ondersteuning vanuit de partners van het EUR.FRIENDS project wat deze taken betreft. Dit gebeurde, maar lang niet voldoende genoeg voor de scholen die participeerden. Het probleem was dat de partners zelf, in deze de onderzoekers, lectoren en medewerkers van de Hogeschool PXL, zelf ook gebonden waren aan een strakke taakbelasting binnen de hogeschool. De aanbeveling die hier kan gegeven worden is om deze taken, binnen de school, goed te omschrijven en er de juiste omkadering voor te voorzien.

e) De leerkracht vreemde taal

(1) Kennismaking met de stage en de doelstellingen

In een eerste fase is het belangrijk de betrokken leerkrachten kennis te laten maken met de specificiteit van deze stage. Het is in deze fase dat de doelstellingen van de stage in het algemeen en de specifieke doelstellingen voor het (taal)vak in het bijzonder geformuleerd worden. Dit gebeurt best samen met alle betrokkenen, dus ook de stagebegeleiders, de leerkrachten technische of praktische vakken en de coördinatoren.

(2) Implementeren doelstellingen in de aanpak van het vak vreemde taal

Zoals reeds meerdere malen gesignaleerd in de tekst van deze handleiding, staat of valt een belangrijk deel van de stage en van haar doelstellingen met de manier waarop de leerkracht vreemde taal omgaat met de lessen in kwestie. Zaak is om de doelstellingen van het project in te bedden in de doelstellingen van het vak. Dit betekent dat het materiaal, de aanpak, de timing en de werkvormen in functie zullen staan van deze doelstellingen. De App kan bijvoorbeeld ingezet worden in het leerproces, het materiaal dat men gebruikt best afgestemd op de professionele context. Bedrijfsbezoeken met de taalleerkrachten kunnen leerling en leerkracht verbinden in een gezamenlijk verhaal. De situaties en contexten die in deze bedrijven voorkomen kunnen als basis gebruikt worden voor de gespreksactiviteiten in de klas. Er kunnen videofilmjes gemaakt en bekeken worden die als basiscontext dienstdoen voor de lessen. De authenticiteit van deze documenten garanderen zonder meer een grotere betrokkenheid.

Indien men de woordenschat en de grammatica hieraan ophangt zullen leerlingen er meer het nut van inzien. Deze terugkoppeling moet echter constant gebeuren.

Verder is het belangrijk de leerlingen permanent te evalueren op het behalen van de eindtermen. Deze zijn zo opgesteld dat ze zonder meer in dit soort voorbereiding kunnen ingezet worden¹⁶.

- Globaal en selectief begrijpen van mondelinge en schriftelijke boodschappen;
- Producteren van korte mondelinge en schriftelijke boodschappen;
- Mondelinge en schriftelijke interactie in relevante communicatieve situaties.

(3) Kennismaking met de App EUR.FRIENDS

De open source applicatie App EUR.FRIENDS is een app die de leerlingen/stagiairs, maar ook hun leerkrachten vreemde taal, kan ondersteunen tijdens de stage zelf en bij de voorbereiding van deze stage. Ze werd ontwikkeld aan de Universiteit Hasselt, één van onze andere partners in dit project : <https://appadvice.com/app/eur-friends/1403406726>

De bedoeling van de app is de jongeren die een stage lopen, verantwoordelijk te maken over hun eigen leerproces. De app biedt taalmateriaal aan dat zo opgesteld en verdeeld is in rubrieken dat de leerling zijn/haar weg zelf kan zoeken en kiezen.

De ontwikkelaars stellen de app als volgt voor¹⁷ :

Ze is zeer praktisch: je kan in enkele tikken een gepersonaliseerde mail samenstellen en deze dan rechtstreeks in je mailbox plaatsen om vandaar te versturen.

- Ze is communicatief: ze helpt je om (eenvoudige) antwoorden te formuleren in elke mogelijke situatie op stage. En zeker zo belangrijk: ze helpt je om te verstaan wat er allemaal tegen je gezegd wordt.

- Ze is doelgericht: je zoekt enkel de info op die je nodig hebt voor een bepaalde situatie. Geen nutteloze info. Je wil bijvoorbeeld weten wat je kan verwachten op een eerste gesprek met je stagebegeleider? Je gaat naar "Eerste stagedag", "Eerste gesprek" en daar vind je heel wat mogelijke onderwerpen die kunnen worden aangehaald tijdens zo'n eerste conversatie.

- Ze is personaliseerbaar: je kan info die voor jou nuttig is makkelijk naar "Mijn media" overzetten. Zo heb je je eigen 'taalredder' altijd bij de hand. Wil je zelf filmpjes, audio's, foto's... toevoegen? Dat kan ook via "Mijn media". En via Instagram kan je foto's, video's... delen met wie je maar wil.

Tijdens dit project was de app nog in ontwikkeling. Wij hebben de app in deze periode uitgetest en stelden hem ook voor aan alle deelnemende scholen. In sommige scholen organiseerden we een aantal lesjes om de leerlingen te familiariseren met de app. We deden dit omdat we merkten dat zij deze app niet spontaan gebruikten. Daar waar de leerkracht de app in de klas voorstelde en activeerde, door er activiteiten mee te doen, werd de app wel gebruikt. Het moet wel gezegd dat dit enkel gebeurde indien het verbonden was met een formele evaluatie (zoals bijvoorbeeld de GIP¹⁸).

¹⁶ De nieuwe eindtermen arbeidsfinaliteit en dubbele finaliteit werden reeds opgesteld op het moment van het schrijven van deze handleiding, maar werden nog niet goedgekeurd door de Vlaamse regering.

¹⁷ Zie ook op de volgende webpagina: <https://appadvice.com/app/eur-friends/1403406726>

¹⁸ Geïntegreerde proef

In bijlage 6 vinden jullie een overzicht van de dia's die we gebruikten om de app voor te stellen.

Onze ervaring leert ons dat de App zeker een meerwaarde is als hij wordt meegenomen in de voorbereiding en de evaluatie van de stage. Het is een uitstekende tool om te oefenen in klasverband. Deze kennismaking en oefening bleek nodig te zijn. Het is alleen maar dan dat deze leerlingen de App gebruiken op een nuttige, renderende manier en op zelfstandige basis.

(4) Begeleiden van de leerlingen voor, tijdens en na de stage:

- Voor de stage:

o Voorstellen van de grensoverschrijdende stage aan ouders en leerlingen;

⇒ Wijzen op de doelstellingen en hun meerwaarde;

⇒ Praktische organisatie;

o Voorbereiding:

⇒ Focus op taal en cultuur in de lessen vreemde taal;

⇒ Voorstellen van de App;

⇒ Opdrachten formuleren waarbij de App kan gebruikt worden;

⇒ Kennismaking met de regio en eventueel bezoek aan de regio;

⇒ Kennismaking met het bedrijf;

⇒ Voorbereiding van het eerste gesprek met het bedrijf;

⇒ Bezoek aan het bedrijf;

⇒ Bekijken van de transportmogelijkheden om naar het bedrijf te gaan.

- Tijdens de stage:

o Communicatie met de leerling via WhatsApp of ander, gelijkaardig medium;

o Stagebezoek(en) door stagebegeleider en/of leerkracht vreemde taal.

- Na de stage:

o Evaluatiegesprek

o Eventuele GIP

o Uitreiken Europass Mobility Certificaat

b) Samenwerking stagecoördinatoren/stagebegeleiders en leerkracht vreemde taal

(1) Werken in teamverband:

Het is van het allergrootste belang dat de stagecoördinator, de stagebegeleider en de leerkracht vreemde taal samen de stage organiseren. De bedoeling is om tot een kruisbestuiving te komen tussen deze betrokkenen wat de informatie betreft, de opvolging en de uiteindelijke evaluatie. Enkel dan zal de stage een echte meerwaarde zijn voor de school,

de leerkrachten en de leerlingen. Deze groep betrokkenen moet als één blok de communicatie aangaan met de bedrijven. Zoals we eerder schreven, is het goed om één iemand aan te duiden als aanspreekpunt voor de bedrijven in deze communicatie.

c) Kiezen van de stageplaats

De stageplaats wordt gekozen in functie van de studierichting van de leerling, maar ook in functie van het aanbod dat er voor deze studierichting in de Euregio bestaat (zie hiervoor lijst met bedrijven). Het is goed om rekening te houden met de voorkeur van de leerlingen maar het is tegelijk belangrijk dat de taalbeheersing van de leerling toelaat in bewuste regio stage te lopen. Ook zijn de afstand, de logeermogelijkheden, de toegang tot het openbaar vervoer, de ligging van het bedrijf en de logeerplaats belangrijk in de finale keuze.

Teneinde een efficiënte zoektocht op gang te brengen kan men best een document opstellen waarin de school de stageaanvraag formuleert (in de doeltaal) en de doelstellingen die zij vooropstelt. Dit laatste is erg belangrijk. Het bedrijf moet snel en goed begrijpen waarom een school leerlingen in een andere taal en cultuur stage wil laten lopen (doelstelling). Vervolgens is het belangrijk te bepalen hoe lang deze stage kan duren, in welke periode en welke opdrachten en taken de stagiair minimaal moet uitvoeren.

Eens dit document is opgesteld kan men het zeer gericht naar de bedrijven sturen. Tegelijk moet de vraag gesteld worden of telefonisch contact mogelijk is. Het is dan aan de school om dit contact te maken om zo een afspraak vast te leggen met het bedrijf. Het stageteam of één van de teamleden brengt een bezoek aan het bedrijf en bekijkt samen met het bedrijf wat de mogelijkheden zijn. Het is op dit moment dat er reeds kan beslist worden of dit een stagebedrijf wordt. Zoals voor de reguliere stages is het nuttig om een kijkje te nemen in het bedrijf, de werkplaats te zien waar de stagiair zal werken en de eventuele stagebegeleider ter plekke te ontmoeten. We leerden uit ons project dat dit toelaat een inschatting te maken van het bedrijf, het vertrouwen op te bouwen en de basis voor een goede communicatie. Indien dit te snel of niet gebeurt riskeert men de stagiair in een bedrijf te laten werken waar de arbeidsomstandigheden of de houding van het personeel niet altijd optimaal zijn. Wij maakten dit in twee gevallen zeer expliciet mee en hebben toen de stage moeten stopzetten. Gezien het grote aantal stageplaatsen in dit project is dit maar heel weinig, maar iedere vergissing in deze is er eentje te veel. Het zou goed zijn een aantal criteria voorop te stellen waaraan het bedrijf moet voldoen om in aanmerking te komen als stagebedrijf. Men zal in deze opwerpen dat het al moeilijk genoeg is om bedrijven te vinden die een stagiair van deze leeftijd en met een andere moedertaal wil ontvangen. Dat klopt. Toch is het belangrijk een goed bedrijf te vinden waar de stagiair leerkanalen krijgt en in een veilige omgeving kan werken en leren.

d) Contact met het bedrijf

(1) Timing

Grensoverschrijdende stages vragen meer voorbereiding dan stages in eigen regio of land, in die zin dat de andere taal maar ook de andere cultuur (en dus ook de wetgeving) moet overbrugd worden. Onnodig te onderlijnen dat men best zo vroeg mogelijk aan de zoektocht en het leggen van contact met het bedrijf begint. Ook dit was in ons project geen makkelijke. Soms kwam de goedkeuring van het bedrijf heel nipt binnen, soms zelfs net voor het begin van de eigenlijke stage. Dit is ten allen prijzen te vermijden. Daar waar er ruim op voorhand een goedkeuring was, konden we mooi onze voorbereiding opstarten, een bezoek brengen aan het stage bedrijf, de stagiair gerust stellen enz. Wij raden aan om zeker zes maanden, indien mogelijk een jaar, op voorhand de zoektocht te kunnen afronden. Het geeft de school de mogelijkheid de voorbereiding optimaal te organiseren.

(2) Documenten

- Stagecontract

- Het stagecontract was een belangrijk gegeven in alle stages die werden georganiseerd. We konden hierin niet uniform werken. Sommige scholen hebben een eigen stagecontract en wensen dit te gebruiken. Daar staat tegenover dat sommige bedrijven het stagecontract in de eigen taal willen lezen en ondertekenen. Het vertalen en beëdiggen van dit contract is vaak niet mogelijk omwille van tijdsgebrek maar ook omwille van het financiële kostplaatje.
- Het project stelde een uniform stagecontract op dat in een aantal gevallen gebruikt werd. Het gaat dan om situaties waarbij zowel de school als het bedrijf het document aanvaardden.
- Voorbeeld van stagecontract van de school: zie bijlage 2.
- Voorbeeld van het uniforme stagecontract van het project EUR.FRIENDS: zie bijlage 2.

- Evaluatieformulier

- Ook hier was er enige diversiteit in het gebruik van evaluatieformulieren. Sommige sectoren en scholen hebben een specifiek en zeer uitgewerkt evaluatieformulier (bijvoorbeeld de zorgsector in Belgisch Limburg). Voor anderen bood het project een uniform evaluatiedocument aan.
- Voorbeeld evaluatieformulier school: zie bijlage 4.
- Voorbeeld evaluatieformulier EUR.FRIENDS: zie bijlage 5.

- Risicoanalyse

- Ook hier tekenden we enkele problemen op in die zin dat een risicoanalyse verplicht is in Vlaanderen, maar niet in Wallonië bijvoorbeeld. Dit maakte het in een aantal gevallen moeilijk om de stage-overeenkomst af te sluiten. Het bedrijf was namelijk niet altijd bereid om dit zomaar te tekenen.
- Risicoanalyse in drie exemplaren: te ondertekenen door school, leerling-stagiaire en bedrijf voor de verzekering van de leerling afgesloten door de zendende school. Iedere betrokken partner ontvangt een ondertekend exemplaar. De risicoanalyse – werkpostfiche is verplicht bij wet van welzijn van 2004¹⁹ en wordt bezorgd door de zendende school of de ontvangende stageplaats. Indien een risicoanalyse in de taal van de ontvangende partner vereist is, wordt de risicoanalyse op de stageplaats ondertekend.

- Europass Mobility Certificaat

- Het Europass Mobility Certificaat is een getuigschrift uitgereikt door Europa en bedoeld om de inspanningen van de jonge stagiair te belonen en te formaliseren. Het document kan voorgelegd worden tijdens een sollicitatie of bij het opmaken van een persoonlijk dossier (bijvoorbeeld inschrijven in een nieuwe school).
- Zie verder voor de beschrijving van de aanvraag.
- Zie ook bijlage 4

e) *Belang van communicatie*

(1) Hoe communiceren met de andere regio?

- Beheersing taal en interculturele competentie:

- De collega die de communicatie met het bedrijf in de andere regio coördineert is een persoon die de interculturele competentie bezit. Hij/zij spreekt en schrijft de andere taal

---

¹⁹ Koninklijk besluit van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs (B.S. 4.10.2004; erratum: B.S. 3.1.2005). Gewijzigd bij:

(1) koninklijk besluit van 30 september 2005 (B.S. 13.10.2005, ed. 2)

(2) koninklijk besluit van 2 juni 2006 (B.S. 17.7.2006)

(3) koninklijk besluit van 26 augustus 2010 (B.S. 6.9.2010)

(4) koninklijk besluit van 31 mei 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende de bescherming van de jongeren op het werk en tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 september 2004 betreffende de bescherming van stagiairs (B.S. 25.7.2016)

vlot en kan makkelijk functioneren in de andere culturele context. Hij/zij houdt rekening met culturele verschillen en bouwt een constructieve relatie op met de partner in de andere regio.

f) *Het verblijf in de regio*

(1) Aandachtspunten

- De zoektocht naar logies voor de leerlingen moet ook zeker op tijd kunnen gebeuren. Onze stagiairs kregen bij aanvang een aantal adressen waarmee ze aan de slag konden. Heel snel moesten zij en hun leerkrachten deze zoektocht zelf organiseren. Ook deze taak viel soms zwaar, vooral omdat de betrokken leerkrachten of coördinatoren hiervoor geen extra taakbelasting kregen.
- Het is belangrijk goede afspraken te maken met de verhuurders van de gekozen logeerplaats. Een bezoek op voorhand is geen overbodige luxe.

(2) Vervoer naar en ter plaatse

- Bij het zoeken naar een logeerplaats is het slim rekening te houden met de verbindingen voorzien door het openbaar vervoer. Ook dit is een leermoment voor vele leerlingen. Zij moeten het traject leren afleggen. Het is goed dit op voorhand te doen.

Aken is goed te bereiken vanuit België met de auto of de trein.

Aachen **Hauptbahnhof**, een kunstwerk geverfd in de kleuren van Art Niveau, is het hoofdstation en tevens de grootste van de vier momenteel actieve stations in Aken. Dankzij de nabijheid zijn er verschillende manieren om Aken te bereiken. Er zijn **rechtstreekse treinen** vanuit België (Luik).

Aken verdient een applaus voor haar **subliem bussysteem**, de [ASEAG](#). Die biedt zelfs 's nachts enkele buslijnen aan.

Aken is een fietsvriendelijke stad, de laatste jaren is **fietsen** zelfs een echte modetrend. In het '**fahrrad station**' wachten fietsen op nieuwe huurders.

De stad is ook goed te voet te doen.

Luik is de eerste stad in Wallonië en dat zorgt ervoor dat de stad goed wordt omsloten met openbaar vervoer. **In Luik kun je gebruik maken van diverse stadsbussen die voornamelijk interessant zijn als je de stadsdelen buiten het centrum wil bezoeken. In het centrum van Luik is alles gemakkelijk te voet te bereiken.**

Luik telt twee grote treinstations Liege-Palais en het hypermoderne Liege-Guillemins. Station Liege-Palais ligt zeer centraal in het centrum van Luik aan Place Saint Lambert, terwijl het moderne Liege-Guillemins ongeveer 2 kilometer ten zuidwesten van de stad gesitueerd is. Beide stations worden echter verbonden door treinen waarmee je om de 10 minuten van het ene naar het andere station kunt reizen.

Luik kent een uitgebreid busnetwerk dat met name de kleinere gemeenten aan de rand van de stad goed omsluit. Het openbare vervoer per bus wordt uitgevoerd door TEC Transport en Communicatie.

2. Op leerlingenniveau

a) *Screenen van de leerling: informatieronde – screening*

(1) Intake gesprek

- Tijd nemen: iedere leerling aan bod laten komen en een rustig gesprek organiseren. In dat gesprek moeten de volgende punten aan bod komen:
  - o Peilen naar resultaten taalbeheersing & kort gesprek in de doeltaal
  - o Peilen naar motivatie
  - o Peilen naar verwachtingspatroon

(2) Criteria bij selectie

- Attitude en motivatie: stiptheid, respectvol, verantwoordelijk, intrinsiek gemotiveerd
- Zin voor initiatief en ondernemingszin
- Schoolresultaten in het algemeen
- Resultaten vreemde taal op vlak van communicatievaardigheden (dus niet op vlak van taalcorrectie, wel de mate waarin de leerling zijn kennis en vaardigheden inzet om vlot te communiceren)

b) *Vorbereitung taal & cultuur*

(1) Peiling en versterking taalniveau

- Niveautesten op ERK-niveau: A2 en B1 niveau van het ERK.
- DELF (A2 niveau)
- Niveautesten eindtermen eerste graad
- Werken aan de gespreksvaardigheden op A2, A2+ en B1 niveau.
- Werken aan luistervaardigheid op B1 niveau
- Werken aan leesvaardigheid op A2 niveau
- Werken aan schrijfvaardigheid op A2 niveau

(2) Kennismaking cultuur van de regio

- Site Euregiowaves20: voorstelling van de regio's in de Euregio (www.euregiowaves.eu)

B. Uitvoering stage

1. De leerling en de stageplaats

a) *Belang van eerste kennismaking en integratie van de leerling op de stageplaats*

2. Opvolging stage

a) De stagiair moet regelmatig (één maal per week) bezocht worden door de stagebegeleider of de leerkracht. Het is goed om een

---

²⁰ <https://regionaachen.de/216/euregiowaves-eu-het-infoportaal-rondom-het-beroepsonderwijs-in-de-euregio-maas-rijn.html>

snelle terugkoppeling te maken met de stagiair en de andere betrokken collega's.

3. Driehoek: leerling – stageplaats – school

a) Het is belangrijk om de communicatie tussen de leerling, de stageplaats en de school zichtbaar en transparant te maken. De leerling moet weten en zien dat er een akkoord en samenwerking bestaat tussen de school en het bedrijf. Bij problemen kan er op deze manier snel en goed ingegrepen worden.

C. Terugkoppeling na de stage

1. Evaluatie door het bedrijf

a) De evaluatie van het bedrijf wordt best besproken eerst tussen de school en het bedrijf, nadien met de leerlingen.

2. Evaluatiegesprek met de leerlingen

a) Dit gesprek kan een plaats krijgen binnen de evaluatie van de leerling.

3. Mogelijke output stage

a) Geïntegreerde proef (GIP)

b) Presentatie

c) Ronde tafel tussen de stagiairs en de begeleidende leerkrachten/stagecoördinatoren.

D. EUROPASS-Mobiliteit Certificaat

1. Voorstelling Europass

->Wat is het?

De Europass-Mobiliteit registreert de vaardigheden en competenties die zijn verworven tijdens een leerervaring/stage in het buitenland of in de Belgische Franstalige Gemeenschap. Deze ervaring kan bijvoorbeeld een stage bij een bedrijf of een organisatie zijn, of een academisch semester als onderdeel van een uitwisselingsprogramma.

->Voor wie is het?

Het is bestemd voor iedereen die een leerervaring of stage heeft gemaakt, onafhankelijk van de leeftijd en het opleidingsniveau van deze persoon.

->Wat staat er in de Europass-Mobiliteit?

In het document staat onder andere de volgende informatie:

- De organisatie/het bedrijf dat het uitgeeft
- De ontvangende partner
- Een beschrijving van de ervaring
- Een beschrijving van de verworven vaardigheden en competenties

->Waarvoor is het?

- Europass geeft een meerwaarde aan je buitenlands project door het doel en de uitkomsten van je buitenlandse leerervaring/stage te documenteren.
- Op het gebied van rekrutering helpt de Europass-Mobiliteit organisaties en toelatingscentra individuen te vinden die zich onderscheiden van de massa. Verder krijgen selectie verantwoordelijken ook een heel goed beeld van wat de buitenlandse ervaring van de kandidaat precies inhield.
- Het helpt andere organisaties de individuele leerprestaties van je deelnemers beter herkennen.

2. Procedure en afhandeling

Alvorens het Europass-Mobiliteit Document online aan te maken vul je best dit sjabloon per leerling in, zo maak je het jezelf gemakkelijk.

Sjabloon in te vullen door de school tijdens het evaluatiemoment per leerling (zie bijlage 8).

Deel 3: CONCLUSIE - AANBEVELINGEN

Een Euregionale stage organiseren vraagt heel wat voorbereiding en een duidelijke visie. Scholen die dit engagement structureel willen inbedden in het curriculum zullen hier zonder meer een meerwaarde creëren voor de leerlingen. Teneinde dit soort projecten te verduurzamen is het belangrijk om alle aspecten van zo'n stage in kaart te brengen, een team te vormen met personeelsleden die in dit verhaal meestappen en hun inbreng willen en kunnen doen. Meer samenwerking tussen de taalleerkrachten en de leerkrachten technische vakken, stagecoördinatoren is zonder meer een must. Durven nadenken over een andere manier om de taallessen in te vullen zal de betrokkenheid vergroten en zo ook de motivatie en de houding van leerlingen voor en ten overstaan van het leren van vreemde talen. Scholen moeten hierin zonder meer taakbelasting voorzien, het engagement van het team valoriseren en het belang van dit soort projecten formaliseren. Overheden zouden in deze ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen en scholen in deze ondersteunen, zowel financieel als inhoudelijk.

AANBEVELINGEN

- Beslis of je school wel of niet gaat voor een grensoverschrijdende stage voor leerlingen uit de richting dubbele finaliteit en arbeidsfinaliteit.
- Bepaal voor welke richtingen de stage aangeboden wordt.
- Werk een visie uit, formaliseer die en neem ze op in de pedagogische visie van de school.
- Richt een werkgroep op met leerkrachten taal (Frans en Duits) en stagecoördinatoren en formuleer concrete doelstellingen in het kader van de Europese sleutelcompetenties en de nieuwe eindtermen.
- Werk een concrete planning uit en zet namen op de taken die in deze planning worden geformuleerd.
- Organiseer informatiesessies voor leerlingen en ouders.
- Screen de leerlingen die in aanmerking komen voor deze stage.
- Pas het curriculum vreemde talen van de bewuste richtingen aan aan de grensoverschrijdende stage.
- Organiseer de voorbereidingsfase.
- Maak werk van het opmaken van de juiste documenten. Voorzie hiervoor de nodige tijd.
- Verzorg het contact met de bedrijven. Neem regelmatig contact om het vuur gaande te houden.
- Organiseer een bezoek aan de regio, een bezoek aan de bedrijven en aan de mogelijke logeerplaatsen.
- Leer leerlingen het openbaar vervoer te gebruiken.
- Bezoek de stagiairs regelmatig.
- Bereid de evaluatiegesprekken met de bedrijven voor.
- Voorzie een constructieve terugkoppeling met de leerlingen en een mogelijke output van de stage.

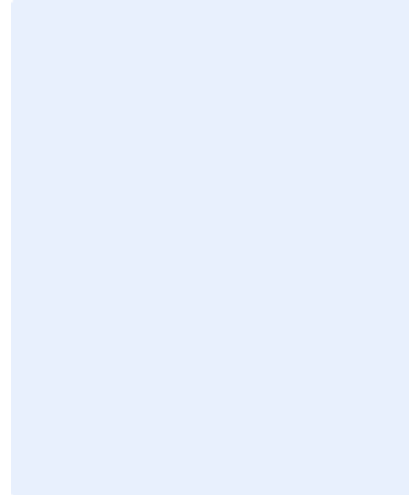
Deel 4. Bijlagen

1. CV: toe te voegen aan het stagecontract

Lebenslauf

Persönliche Daten

Name	
Geburtsdatum	
Geburtsort	
Anschrift	
Telefon/Handy	
E-Mail	

Schulbildung (und Ausbildung)

Zeitraum	Schule
<i>2013 – 2019</i>	
<i>2019 - 2020</i>	

Praktika

Zeitraum	Betrieb/Organisation, Ort
September 2017 – juni 2018	
September 2018 – juni 2019	
September 2019 – juni 2020	

Sprachenkenntnisse

	Grundkenntnisse	Mittelstufe	Fortgeschritten	Muttersprache
Deutsch				
Englisch				
Französisch				

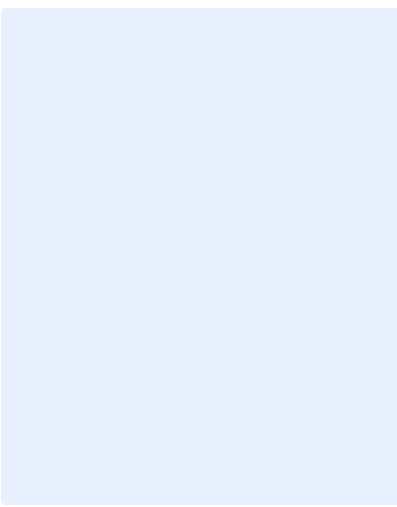
Persönliche Interessen

Lieblingsfächer	
Hobbys	

CV

Données personnelles

Nom	
Date de naissance	
Lieu de naissance	
Adresse	
Numéro de téléphone	
E-Mail	

Formation

Période	École

Stage

Période	Entreprise / organisation, lieu

Compétences linguistiques

	Niveau débutant	Niveau intermédiaire	Niveau avancé	Langue maternelle
néerlandais				
français				
anglais				
allemand				

Centre d'intérêt

Cours préférés	
Hobbys	

2. Stagecontracten

www.EUR.Friends

STAGECONTRACT

Tussen:

a. Bedrijf

naam : _____
straat : _____
plaats : _____

hieronder **bedrijf** genoemd

b. School

naam : _____
straat : _____
plaats : _____

vertegenwoordigd door de stagebegeleider

naam : _____

en

c. Meneer/Mevrouw/Juffrouw

_____

Leerling van de school vernoemd onder punt b)

Eventueel juridisch vertegenwoordigd _____

hieronder **stagiaire** genoemd

Herinnering van stagedoelen:

De afstemming tussen het onderwijs en het bedrijfsleven is een belangrijke uitdaging in de Euregio en voornamelijk op het niveau van taalbeheersing van de buurtaal. Het project www.EUR.Friends biedt de mogelijkheid aan de leerlingen om hun stage uit te voeren in een regio waar ze de taal leren en waar ze ook een echte kans krijgen om hun opgedane kennis tijdens hun studies in de praktijk om te zetten.

Het volgende is overeengekomen:

▪ Artikel 1

§1 Het bedrijf zoals genoemd in punt a staat aan de stagiair zoals genoemd in punt c toe om voor de school zoals genoemd in punt b een stageperiode uit te oefenen die begint op _____ en eindigt op _____ .

De stageactiviteiten gaan door

maandag van..... tot.....

dinsdag van..... tot.....

woensdag van..... tot.....

donderdag van..... tot.....

vrijdag van..... tot.....

Een middagpauze van minimum 30 minuten is voorzien van ..... tot .....

§ 2 Het bedrijf moet de voorschriften (bepalingen) respecteren die in haar sector van kracht zijn ten aanzien van de werkduur.

Het bedrijf is verplicht de werkuren te respecteren alsook de wettelijke rusttijden.

3. Artikel 2

§ 1 De begeleiding van de stagiaire is toevertrouwd aan meneer/mevrouw _____, leerkracht in de hierboven genoemde school.

§ 2 Het bedrijf wordt onmiddellijk op de hoogte gebracht van een eventuele vervanging van de begeleidende leerkracht.

4. Artikel 3

De stagiaire is gedekt door een wettelijke verzekering tegen ongevallen aangegaan door de school.

Materiële of financiële schade veroorzaakt door de stagiaire zijn gedekt door een verzekering aangaan door de school of door de familiale verzekering van de leerling.

▪ *Artikel 4*

De stage maakt integraal deel uit van het leerplan, de stagiaire moet niet beschouwd worden als loontrekkende en kan derhalve geen bezoldiging eisen.

5. Artikel 5

De ondergetekenden verklaren dat omstandigheden en feiten die niet geregeld zijn in dit contract, zullen opgelost worden zonder schade te berokkenen aan de afloop en het nut van de stage.

6. Artikel 6

De partijen verklaren een ondertekend exemplaar van deze overeenkomst ontvangen te hebben.

Opgemaakt in drie exemplaren te _____ op _____

Handtekening

School

Bedrijf

Stagiaire

Praktikumsvereinbarung

zwischen:

a. dem Praktikumsbetrieb Name:

Straße: Ort:

Three horizontal lines for text input.

und

EUR.FRIENDS – Euregio-Praktika

– im Folgenden als Praktikumsbetrieb bezeichnet – b. der Bildungseinrichtung

Name: Straße: Ort:

Three horizontal lines for text input.

vertreten durch den Praktikumsbegleiter

Horizontal line for text input.

c. der Praktikantin/dem Praktikanten _____

Schülerin/Schüler an der unter b) genannten Bildungseinrichtung – im Folgenden als Praktikant/in bezeichnet.

Ziele des Praktikums:

Ein grenzüberschreitendes Praktikum im Rahmen des INTERREG-VA-Projektes „EUR.Friends“ ermöglicht es Schülerinnen und Schülern, eine berufspraktische Erfahrung innerhalb der Euregio Maas-Rhein (EMR) zu sammeln. Ziel ist es, die Kenntnisse in einer der Nachbarsprachen, die interkulturelle Kompetenz sowie das Wissen über die EMR zu erweitern und somit die Berufschancen in der Grenzregion zu steigern.

Für das EUR.FRIENDS-Praktikum wird Folgendes vereinbart:

Artikel 1
§1 Der unter a) genannte Praktikumsbetrieb erlaubt der unter c)

genannten Praktikantin bzw. dem Praktikanten, in dem unter a) genannten Betrieb ein Praktikum zu durchlaufen, das am _____ beginnt und am _____ endet (Tag/Monat/Jahr).

Das Praktikum wird durchgeführt am

Montag

Dienstag

Mittwoch

Donnerstag

Freitag

Eine Mittagspause von mindestens 30 Minuten ist vorgesehen.

von ..... Uhr bis ..... Uhr von ..... Uhr bis ..... Uhr von ..... Uhr bis ..... Uhr von ..... Uhr bis ..... Uhr von ..... Uhr bis ..... Uhr von ..... Uhr bis ..... Uhr

§2 Der Praktikumsbetrieb muss die in der jeweiligen Branche geltenden Bestimmungen zur Arbeitszeit einhalten. Der Praktikumsbetrieb ist verpflichtet, die gesetzlich vorgeschriebenen Arbeits- und Ruhezeiten einzuhalten.

Artikel 2

§ 1 Die Begleitung der Praktikantin/des Praktikanten erfolgt durch Herrn/Frau

_____, Lehrkraft an der oben genannten Bildungseinrichtung.

§ 2 Eine eventuelle Änderung der Person, die als Lehrkraft das Praktikum begleitet, wird dem Praktikumsbetrieb und dem Region Aachen-Zweckverband unverzüglich mitgeteilt.

Artikel 3

Die Praktikantin/der Praktikant ist über die Bildungseinrichtung im Rahmen der gesetzlichen Unfallversicherung versichert. Materielle oder finanzielle Schäden, die die Praktikantin/der Praktikant verursacht, sind von einer Versicherung abgedeckt, die die Bildungseinrichtung abgeschlossen hat, oder die Praktikantin/der Praktikant ist über eine privat abgeschlossene Versicherung versichert.

Artikel 4

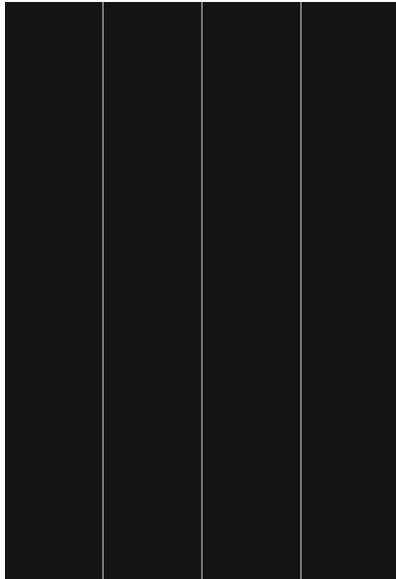
Die Unterzeichnenden erklären, dass Situationen oder Tatsachen, die nicht vertraglich geregelt sind, so geklärt werden, dass sie zum erfolgreichen Verlauf und Nutzen des Praktikums beitragen.

Artikel 5

Die Parteien erklären außerdem, dass sie jeweils eine Ausfertigung dieses Vertrags erhalten haben.

In dreifacher Ausfertigung erstellt in _____ am _____

Bildungseinrichtung Praktikumsbetrieb Praktikant oder Praktikantin bzw. gesetzliche Vertretung

3. Evaluatieformulieren

www.EUR.Friends

EVALUATIE DOOR DE STAGEBEGELEIDER

Naam leerling

Regio van afkomst

Regio van stage

Naam bedrijf

Datum stage

Naam stage-
begeleider

AANWEZIGHEID

De stagebegeleider verklaart dat de leerling ..... zijn stage goed heeft volbracht van .....tot.....in het bedrijf.....gelegen te.....

De leerling moet de tabel hieronder ondertekenen voor elke dag aanwezigheid.

Datum	Handtekening van de stagiaire	Datum	Handtekening
Dag 1 : ...../...../		Dag 6	
Dag 2		Dag 7	
Dag 3		Dag 8	
Dag 4		Dag 9	
Dag 5		Dag 10	

B. COMPETENTIES

HEEL GOED	GOED	ONVOLDOENDE
1 Algemene kennis en praktische vaardigheden		
<ul style="list-style-type: none"> - heeft een goed algemeen begrip - voert de opdrachten correct en autonoom uit ☐	<ul style="list-style-type: none"> - heeft voldoende begrip - kan de opdrachten uitvoeren met de nodige hulp ☐	<ul style="list-style-type: none"> - de algemene kennis is onvoldoende om de opdrachten uit te voeren - voert de opdrachten met moeilijkheden uit ☐
2 Algemeen gedrag en talenkennis		
<ul style="list-style-type: none"> - constructieve houding - staat open voor kritiek, kan zich aanpassen - heel goed begrip en vlotte spreekvaardigheid ☐	<ul style="list-style-type: none"> - een beetje prikkelbaar/gevoelig - aanvaardt kritiek maar houdt er niet veel rekening mee - voldoende begrip en kan zijn/haar plan trekken ☐	<ul style="list-style-type: none"> - weinig respectvol ten aanzien van de hiërarchie - te familiair - verbetert zich moeilijk, - aanvaardt geen kritiek, mist tact - begrijpt de opdrachten niet ☐
3 Voorkomen		
<ul style="list-style-type: none"> - uitstekend - correcte houding, verzorgd persoon ☐ ☐ ☐	<ul style="list-style-type: none"> - hecht weinig belang aan het uiterlijk (kleding en eigen verzorging) ☐	<ul style="list-style-type: none"> - verwaarloosde houding - uiterlijk weinig verzorgd ☐

C. ATTITUDE

1 Begrip (van de opdracht of de situatie)		
- begrijpt snel en correct ☐	- heeft uitleg nodig, heeft een goed begrip maar is wat traag ☐	- begrijpt traag, vergeet vlug - kan moeilijk autonoom opdrachten uitvoeren ☐
2 Organisatievermogen		
- werkt snel en gemakkelijk ☐	- voert met voldoende reflectie het routinewerk uit ☐	- werkt weinig, reageert impulsief - laat zich leiden zonder na te denken ☐
3 Uitvoering van het werk (kwaliteit en tempo)		
- uitstekend werk - heelsnel, aangepast aan het werktempo ☐	- het uiteindelijke resultaat is niet voldoende precies - mist soms duidelijkheid - voldoende tempo ☐	- nonchalant, slordig, snel tevreden, heeft voortdurend controle nodig, werkt weinig precies - werktempo te langzaam ☐
4 Zin voor initiatief		
- zeker van zichzelf wanneer hij/zij autonoom aan activiteiten begint - denkt methodisch en pro-actief - lost snel en kritisch autonoom problemen op ☐	- begint met de activiteiten na een aanpassingstermijn, denkt voldoende na, heeft altijd richtlijnen nodig om de opdrachten uit te voeren - denkt zelfstandig na over het routinewerk, handelt na overleg ☐	- is onbeslist, wacht op instructies - neemt weinig of geen initiatief, vermijdt het werk - zonder kritische geest, weinig reflectie, herneemt de oordelen van anderen zonder na te denken - weet niet hoe er zich alleen uit te redden ☐
5 Aanpassingsvermogen (aan personen en verschillende situaties)		
- past zich snel aan aan nieuwe taken en aan verandering - flexibel en polyvalent - snelle aanpak, ijverig ☐	- in het begin een beetje timide en geremd maar past zich goed aan na een tijdje ☐	- weinig flexibel, past zich enkel moeilijk aan, doet weinig inspanning - geeft snel op ☐
6 Motivatie (interesse en enthousiasme)		

<ul style="list-style-type: none"> - toont een levendige interesse voor het bedrijf en de stage - werkt met plezier ☐	<ul style="list-style-type: none"> - is in zijn geheel geïnteresseerd in de toevertrouwde taken ☐	<ul style="list-style-type: none"> - toont weinig interesse, heeft een voorkeur voor sommige taken (ten nadele van anderen), - stelt weinig vragen, heeft een weinig enthousiaste houding ten opzichte van het werk ☐
<p>7 Verantwoordelijkheidszin</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - grote verantwoordelijkheidszin wat betreft het geheel van de taken ☐	<ul style="list-style-type: none"> - hecht belang aan wat hij/zij doet maar neemt nog te weinig eigen verantwoordelijkheid ☐	<ul style="list-style-type: none"> - is slordig in het opvolgen van overeengekomen taken, voert de taken niet uit volgens de instructies - voelt zich niet verantwoordelijk voor wat hij/zij doet ☐
<p>8 Samenwerking met het team</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - vruchtbare samenwerking ☐	<ul style="list-style-type: none"> - kan samenwerking in kleinere groepen - informeert weinig, weinig overleg ☐	<ul style="list-style-type: none"> - praat te weinig, integreert zich niet, is onzeker - kan moeilijk of helemaal niet samenwerken ☐

Welke globale beoordeling zou u aan uw leerling geven op basis van deze evaluatie? (onvoldoende, voldoende, goed, heel goed, uitmuntend)?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Eventuele opmerkingen over de stage:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opgemaakt te.....op.....

Handtekening

Document 13: Evaluatiefiche voor de stagementor

Stage 7 Thuis- en bejaardenzorg

<p>Methodisch handelen: PROBLEEMVERKENNING</p> <p>Op een efficiënte wijze op zoek gaan naar aanvullende, relevante informatie om de probleemsituatie in kaart te brengen en te begrijpen.</p>	<p>Werkt niet methodisch, techniek wordt niet vlot toegepast. Er is geen oog voor de ZV. Vangt signalen niet of beperkt op en gaat niet actief op zoek naar bijkomende informatie</p>	<p>Werkt methodisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> * beheerst de techniek en past deze flexibel toe; * vangt signalen op en gaat actief op zoek naar bijkomende informatie; * is aandachtig voor zijn omgeving en werkt op maat van de ZV. 	<p>Werkt in alle omstandigheden methodisch:</p> <ul style="list-style-type: none"> * observeert de situatie; * stelt vragen; * wint informatie in bij verschillende bronnen.
<p>Methodisch handelen: Plannen: Structuur aanbrenge in tijd, ruimte en prioriteit geven aan belangrijke taken of problemen. Organiseren: weten welke opdrachten in welke volgorde uitgevoerd moeten worden en hiervoor de nodige voorbereidingen treffen</p>	<p>Werkt niet gestructureerd binnen het eigen takenpakket. Zoekt ook niet naar hulpmiddelen of past ze niet toe bij het organiseren van het eigen werk.</p>	<p>Brengt structuur in het eigen takenpakket:</p> <ul style="list-style-type: none"> * voert taken en technieken correct uit; * maakt, indien nodig, gebruik van hulpmiddelen; * organiseert het eigen werk; * bereidt taken/activiteiten voor en werkt methodisch. 	<ul style="list-style-type: none"> * Houdt rekening met de nodige voorbereidings- en uitvoeringstaken. * Pakt de zaken efficiënt aan, met oog voor de ZV.
<p>Observeren</p>	<p>Merkt zeer weinig op. Permanente bijsturing is nodig</p>	<p>Gaat in op wat hij ziet. Bespreekt zijn observatie</p>	<p>Speelt in op vragen van mentor/familie/medewerkers en bespreekt met de mentor de</p>

			nodige handelingen.
Basisprincipe veilig werken	Creëert een onveilige situatie. Moet attent gemaakt worden op onveilige situaties.	Werkt veilig in elke situatie.	Reflecteert over het veilig werken.
Basisprincipe hygiënisch werken	Werkt onhygiënisch.	Werkt hygiënisch in elke situatie.	Reflecteert over het hygiënisch werken.
Basisprincipes ergonomisch, economisch, ecologisch werken	Past de basisprincipes onvoldoende toe.	Past de basisprincipes toe.	Reflecteert over de basisprincipes.
Basisprincipes belevingsgericht werken met oog voor comfort en zelfzorg van de ZV.	Heeft weinig oog voor de beleving en het comfort van de ZV. Heeft onvoldoende zicht op wat de ZV kan of niet kan.	Werkt belevingsgericht en respectvol. Motiveert de ZV tot zelfzorg.	
Organisatie van dagelijks terugkerende taken - voeding (bereiden en verdelen van maaltijden); - huishoudelijk werk; - zorg voor de leefruimte (orde, netheid en gezelligheid)	Slaagt er niet in de dagelijkse taken kwaliteitsvol uit te voeren en te organiseren	* Organiseert de huishoudelijke taken; * betreft de ZV hierbij en houdt rekening met de wensen van de ZV; * maakt hierbij gebruik van hulpmiddelen waar nodig	Organiseert zelfstandig en vlot de huishoudelijke taken.
Kwaliteitsvol handelen: Zorg voor voeding (hygiënisch werken, maaltijden verdelen, toedienen van voeding, bereiden van voeding met kennis van zaken/dieet)	Slaagt er niet in om een volwaardige maaltijd te bereiden binnen de voorziene tijd.	Bereidt een volwaardige maaltijd binnen de voorziene tijd.	
Zorg voor kleding en linnen (wassen, sorteren, strijken, verdelen)	Slaagt er niet in om het linnen correct te wassen, te strijken, te herstellen en te verdelen	Wast, strijkt, herstelt en verdeelt het linnen correct binnen de voorziene tijd.	
Zorg voor interieur en de leefruimte (orde, netheid, gezelligheid)	Slaagt er niet in om het interieur correct te onderhouden. Heeft geen oog voor gezelligheid.	Onderhoudt het interieur correct en heeft oog voor gezelligheid.	Zoekt hoe hij voor gezelligheid kan zorgen.

Adresgegevens van onze school:

Tussen- en eindevaluatie 7 Thuis- en Bejaardenzorg/zorgkundige:

Cluster 1: Zorgcompetenties

Cluster 2: Omgangskompetenties oude zorgvrager

Cluster 3: Competenties met betrekking tot het team en de instelling

Cluster 4: Competenties met betrekking tot zelfreflectie en levenslang leren

Bron:

Cluster 1: Zorgcompetenties

Cluster 2: Omgangskompetenties bijde oudere, zijn sociaal netwerk en/of de groep

<p>Helder communiceren</p> <p>Op een begrijpelijke wijze communiceren met gebruik van gesprekstechnieken</p>	<p>Legt op een on(aan)gepaste wijze contact:</p> <p>* maakt geen of weinig oogcontact;</p> <p>* brengt boodschappen onvoldoende volledig of</p>	<p>Legt spontaan contact:</p> <p>* maakt spontaan oogcontact;</p> <p>* brengt een (moeilijke) boodschap vlot</p>	<p>* Gaat regelmatig na of de boodschap voor de andere duidelijk is;</p> <p>* Gebruikt een gepaste communicatiestijl, afhankelijk van de situatie. Gaat in</p>	<p>* Past communicatiestijl tijdens overleg aan de mogelijkheden/eigenheden van de gesprekspartner aan;</p> <p>* Past zijn luisterhouding</p>
---	---	---	--	---

	<p>onvoldoende duidelijk over;</p> <p>* non-verbale en verbale communicatie vullen elkaar niet aan;</p> <p>* spreekt niet spontaan met anderen.</p>	<p>en begrijpelijk over;</p> <p>* stemt non-verbale communicatie af op verbale communicatie;</p> <p>* spreekt anderen spontaan aan.</p>	<p>overleg met anderen;</p> <p>* Geeft de gesprekspartner de kans om te reageren en onderbreekt hem niet.</p>	<p>tijdens overleg aan de gesprekspartner(s) aan;</p> <p>* Geeft tussendoor een correcte samenvatting van wat gezegd is.</p> <p>* Reageert op non-verbale signalen van zijn gesprekspartner;</p> <p>* Vraagt opheldering, reden of oorzaak als wat de andere zegt, niet duidelijk is.</p>
<p>Echtheid – warme zorg bieden</p> <p>Komt oprecht en authentiek (echt) over, je hebt het gevoel hem te kennen.</p>	<p>Benadert de ZV niet vanuit de rol die van hem verwacht wordt. Het handelen sluit niet aan bij wat hij uitstraalt.</p>			<p>Benadert de ZV vanuit een oprechte zorg om hem/haar. Hij is eerlijk in wat hij zegt en doet zonder te kwetsen.</p>
<p>Taalgebruik</p>	<p>Het taalgebruik is niet aangepast aan de doelgroep. Spreekt niet op begrijpelijke wijze. Er is bijsturing nodig.</p>	<p>Het taalgebruik is gepast: woordenschat en spreektempo zijn aangepast aan de ZV/situatie.</p>	<p>Zoekt hoe het taalgebruik beter kan.</p>	<p>Het taalgebruik is correct en op een natuurlijke manier aangepast aan elke situatie.</p>
<p>Empathie, privacy</p> <p>Inlevingsvermogen, het vermogen om je te verplaatsen in anderen, begrip en betrokkenheid te tonen en hier op een aangepaste manier naar te handelen</p>	<p>Leeft zich onvoldoende in en houdt weinig rekening met de gevoelens en behoeften van de ZV.</p>	<p>Ziet en begrijpt gevoeligheden:</p> <p>* leeft zich in de denkwereld en de gevoelswereld van de andere in;</p> <p>* houdt rekening met de omstandigheden waarin de andere zich bevindt;</p> <p>* merkt emoties van anderen op. Laat emoties zien en toont begrip;</p>	<p>* Geeft duidelijk blijk van begrip voor de gedachten, gevoelens, behoeften en verwachtingen van anderen;</p> <p>* Houdt rekening met gedachten, gevoelens, behoeften en verwachtingen in het eigen handelen en past het eigen gedrag aan.</p>	<p>* Speelt in op de gedachten, gevoelens, behoeften en verwachtingen van anderen;</p> <p>* Leidt uit het gedrag van de andere de mogelijke behoeften af.</p>

		* kan het welbevinden van anderen inschatten.		
	Luistert niet actief en doet geen pogingen om zijn luistervaardigheden te verbeteren.	Toont een zekere vorm van actief luisteren: laat ruimte aan de ZV om zich te uiten.	Luistert actief volgens de gesprekstechnieken.	Kan door actief luisteren diepgang leggen in het gesprek.
Enthousiasme	Toont geen/wisselend enthousiasme in de omgang met de ZV.	Toont enthousiasme in de omgang met de ZV en zijn omgeving.	Straalt enthousiasme uit.	Kan anderen enthousiasmeren.
Emancipatorisch handelen, ZV-gericht handelen Acties afstemmen op de behoeften en wensen van iedere ZV, ook wanneer die niet rechtstreeks geuit worden. DBSO: in wat je doet, vertrekken vanuit de behoeften van de ZV.	Het handelen sluit niet aan bij de behoefte van de ZV.	Merkt op wat de behoeften van de ZV zijn en zoekt hoe hij zijn handelen hier kan op afstemmen: * zorgt ervoor dat de ZV zich goed voelt in de voorziening; * is toegankelijk voor vragen of bekommernissen; * geeft duidelijke antwoorden op vragen; * blijft beleefd, ook bij klachten.	Het handelen sluit aan bij datgene waar de ZV behoefte aan heeft: * be vraagt gericht de wensen, behoeften en verwachtingen van de ZV en doet hier iets mee.	Het handelen sluit in elke situatie aan bij datgene waar de ZV behoefte aan heeft. * Toont betrokkenheid door bezorgdheden, klachten of problemen op te volgen.
Omgaan met wisselend gedrag	Reageert ongepast op wisselend gedrag.	Reageert gepast op wisselend/onverwacht gedrag. * probeert gepast te reageren; * zoekt oplossingen wanneer dit niet lukt.	Reageert in de meeste omstandigheden gepast.	Reageert in elke omstandigheid en op elk gedrag gepast.

<p>Invullen van vrije-tijdsmomenten van de ZV (vrije momenten op de afdeling en/of georganiseerde momenten in groep en/of individueel</p>	<p>Ziet niet wanneer en hoe de vrije momenten van de ZV kan invullen</p>	<p>Ziet wanneer en hoe hij de vrije momenten van de ZV kan invullen. Neemt hiervoor initiatief.</p>	<p>Verhoogt spontaan het welbevinden van de ZV.</p>	<p>Vult de vrije momenten van verschillende zorgvragers op maat in en verhoogt zo hun welbevinden.</p>
--	--	--	---	--

Cluster 3 Competenties met betrekking tot het team en de instelling

<p>Samenwerken</p> <p>Meewerken op een constructieve manier aan een gezamenlijke doelstelling, groeps sfeer overleg.</p>	<p>Toont weinig tot samenwerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> * informeert niet; * overlegt niet met collega's; * voert de taken niet (volledig) uit. 	<p>Toont initiatief tot samenwerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> * informeert; * overlegt en maakt afspraken; * voert de taken uit. 	<ul style="list-style-type: none"> * Overlegt vlot en respectvol met collega's en zoekt naar een gerichte oplossing; * Toont begrip voor meningen en standpunten van anderen. 	<p>Werkt mee als een volwaardig teamlid op een constructieve, enthousiaste manier.</p>
<p>Rapporteren, informatie doorgeven, deelnemen aan overlegmomenten</p>	<p>Rapporteert niet volgens de afspraken. Noteert te beperkt of onjuist of geeft mondeling te weinig informatie door.</p>	<p>Rapporteert volgens afspraken. schriftelijke mondelinge rapportering bevat noodzakelijke informatie.</p>	<p>Rapporteert duidelijk en specifiek.</p>	<p>De leerling reflecteert over de rapportering van de ZV:</p> <ul style="list-style-type: none"> * vraagt feedback; * doet voorstellen.
<p>Zelfstandig functioneren</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Kent dagindeling en het takenpakket niet of onvoldoende; * Ziet geen werk of wacht steeds opdrachten af; * Werktempo is niet aangepast. 	<p>Kent de dagindeling en het takenpakket: handelt zelfstandig, ziet soms werk maar wacht vaak nog opdrachten af.</p>	<p>Kent de dagindeling en het takenpakket: handelt zelfstandig, ziet werk en neemt zelf taken op.</p>	<p>Kent de dagindeling en het takenpakket: handelt vlot zelfstandig, ziet al het werk en neemt dit over de hele lijn spontaan op.</p>
	<p>Het werktempo is niet of onvoldoende aan de werksituatie aangepast.</p>	<p>Kent de dagindeling en het takenpakket handelt zelfstandig. Het werktempo is</p>	<p>Ziet werk en neemt dit vaak spontaan op.</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Organiseert vlot en zelfstandig; * Ziet werk en neemt dit over de hele lijn spontaan op.

		aangepast aan de situatie.		
<p>Verantwoordelijkheidszin</p> <p>In staat zijn om zijn verantwoordelijkheid op te nemen binnen de bevoegdheden van de eigen functieomschrijving.</p>	<p>Gedraagt zich niet of onvoldoende verantwoordelijk. Er is permanent toezicht nodig.</p>	<p>Gedraagt zich verantwoordelijk:</p> <p>*neemt verantwoordelijkheids binnen het eigen takenpakket;</p> <p>* begint spontaan aan de eigen taken;</p> <p>* voert de eigen taken correct uit.</p>	<p>Werkt bij de toegestane taken onder verwijderd toezicht.</p>	<p>* Geeft verantwoordelijkheid en door die niet binnen het eigen takenpakket vallen;</p> <p>* Bewaakt de eigen draagkracht.</p>
<p>Flexibiliteit / aanpassingsvermogen</p> <p>Het eigen gedrag en de aanpak aanpassen aan de situatie van het moment</p>	<p>Is onvoldoende flexibel en past het eigen gedrag niet aan aan:</p> <p>* de ZV en familie;</p> <p>* collega's;</p> <p>* de werksituatie van het moment.</p>	<p>Is flexibel en past het eigen gedrag aan aan:</p> <p>* de ZV en familie;</p> <p>* collega's;</p> <p>* de werksituatie van het moment.</p>	<p>Past zijn gedrag aan om efficiënter te werken:</p> <p>* Zoekt andere manieren om een situatie aan te pakken wanneer de gekozen aanpak niet werkt.</p>	<p>Stuurt zijn bezigheden efficiënt bij in functie van nieuwe prioriteiten en vragen.</p>
<p>Betrouwbaarheid</p> <p>Komt afspraken na en zorgt ervoor dat anderen op hem kunnen rekenen. Aankomst en vertrek, melden van afwezigheid, eigen voorkomen, ... Omgaan met procedures en regels die in de voorziening gehanteerd worden, opvolgen.</p>	<p>Leeft afspraken niet of onvoldoende na:</p> <p>* anderen kunnen niet op hem rekenen;</p> <p>* informeert zich niet over de regels en procedures.</p>			<p>Leeft afspraken na:</p> <p>* anderen kunnen op hem rekenen;</p> <p>* volgt de regels en procedures;</p> <p>* is betrouwbaar in elke omstandigheid, ook bij fouten of vergissingen.</p>
<p>Beroepsgeheim</p>	<p>Respecteert het beroepsgeheim niet of onvoldoende. Er is bijsturing nodig. Er werd een schending vastgesteld.</p>			<p>De stagiair gaat discreet om met verworven informatie in elke context. * Respecteert vertrouwelijke en persoonlijke informatie, ook bij het gebruik van nieuwe media.</p>

Cluster 4 Competenties met betrekking tot zelfreflectie en levenslang leren

Leergierigheid, leerhouding, belangstelling	Stelt weinig of ongepaste vragen over de ZV of het werk, toont weinig interesse, ook niet na aansporing.	Stelt gepaste, doelgerichte vragen over de ZV of het werk op het gepaste moment en toont interesse.	Toont een ruime interesse door: * de vraagstelling; * opzoekwerk; * te reflecteren.	Probeert met de verkregen informatie zijn werk te verbeteren.
Omgaan met feedback	Staat niet open voor feedback: * biedt weerstand; * doet er weinig mee; * vraagt op ongepaste wijze naar feedback.	Staat open voor feedback: * past zijn handelen aan; * vraagt op gepaste wijze naar feedback.		Vraagt doelgericht naar feedback en groeit als ZK hierdoor.
Reflecteren en zichzelf bijsturen / levenslang leren Het professionaliseren van het eigen functioneren door een levenslange leerhouding aan te nemen.	* Benoemt de eigen mogelijkheden en beperkingen onvoldoende; * Stuurt het eigen handelen niet of onvoldoende bij.	* Benoemt de meest in het oog springende sterktes en werkpunten. * Leert uit feedback en benut veel leerkansen.	* Benoemt zijn sterktes en werkpunten; * Reflecteert hierover en kijkt hoe hij er verder in kan groeien.	* Uit zijn houding blijkt een attitude van zichzelf te willen verbeteren; * Doet voorstellen en neemt actie tot persoonlijke en professionele groei.
Stageverslaggeving (stageboek, vakoverschrijven de opdrachten)	Heeft de nodige opdrachten niet altijd bij.	Heeft de documenten steeds bij.		Heeft alle opdrachten steeds bij en bespreekt ze spontaan.
	De opdrachten zijn onvoldoende procesmatig tot stand gekomen	De opdrachten zijn procesmatig tot stand gekomen. Vraagt spontaan feedback om deze verder uit te werken.	Zet de gekregen feedback zelfstandig om in een beter resultaat van de opdracht.	De opdrachten tonen de nodige diepgang en geven duidelijk groeicompetentie weer.
	Inhoudelijk zijn de opdrachten niet	Inhoudelijk zijn de opdrachten voldoende	Inhoudelijk zijn de opdrachten goed	Inhoudelijk zorgen de opdrachten voor verdieping. Ze geven een extra

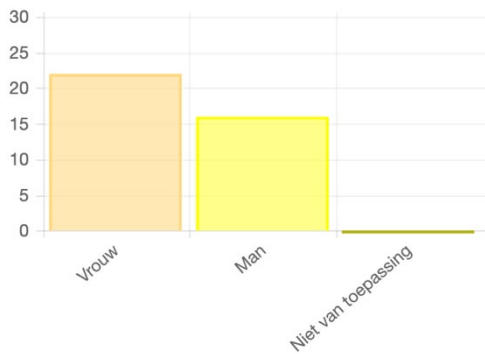

	correct of onvolledig.	uitgewerkt en correct.	uitgewerkt. Er is over nagedacht.	waarde aan de stage en het leerproces.
	Taalgebruik, spelling, zinsbouw, layout en structuur zijn over de hele lijn onvoldoende.	Taalgebruik, spelling, zinsbouw, lay-out, orde en structuur in de verslaggeving zijn voldoende.	Taalgebruik, spelling, zinsbouw, layout, orde en structuur in de verslaggeving zijn goed.	Taalgebruik, spelling, zinsbouw, layout, orde en structuur in de verslaggeving zijn uitstekend.

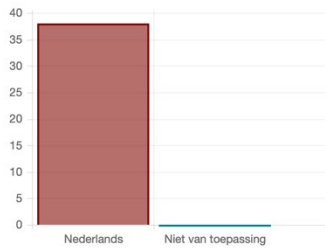
4. Resultaten enquêtes

GROEP FRANS

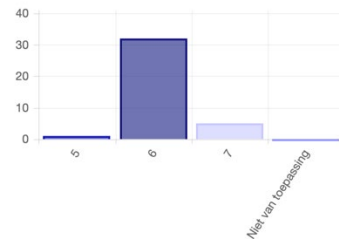
Verhouding meisjes – jongens op 47 ingevulde enquêtes Frans uitgaande stage

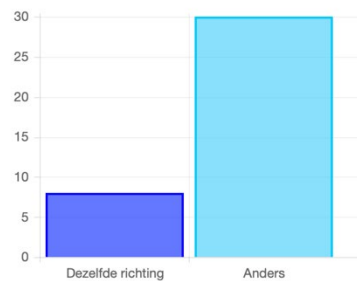
Wat is jouw moedertaal?

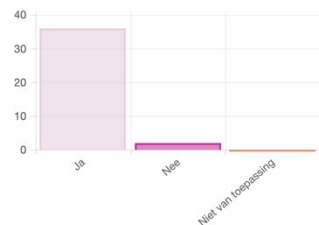
In welk jaar zit je?

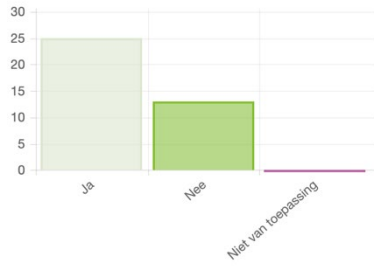
Welke richting(en) heb je de afgelopen jaren gevolgd (sinds het eerste middelbaar)?

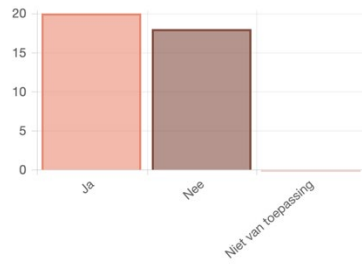
Heb je op dit moment lessen Frans in je pakket?

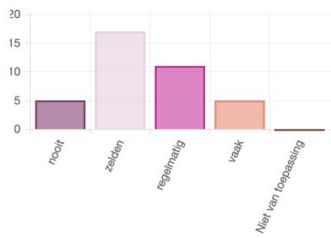
Gebruiken jullie een handboek?

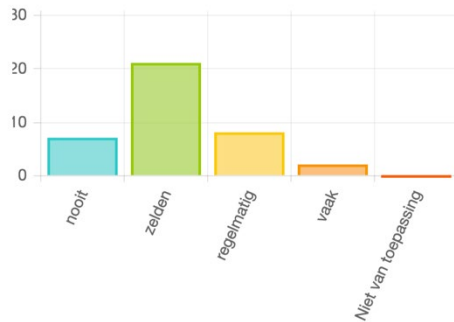
Kom je buiten de les Frans in contact met de Franse taal?

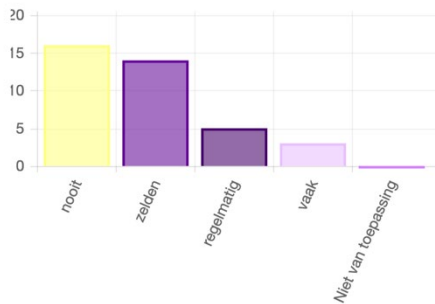
Beantwoord de volgende vragen. [Hoe vaak kom je in contact met deze taal?]

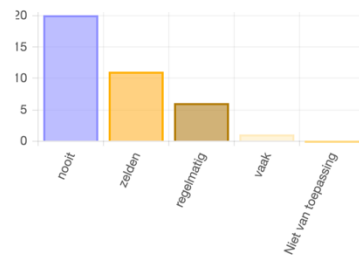
Beantwoord de volgende vragen. [Ga je al eens naar Brussel of Wallonië?]

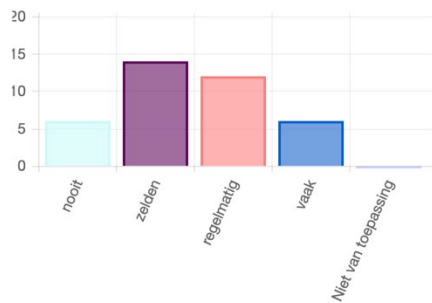
Beantwoord de volgende vragen. [Ga je al eens naar Frankrijk?]

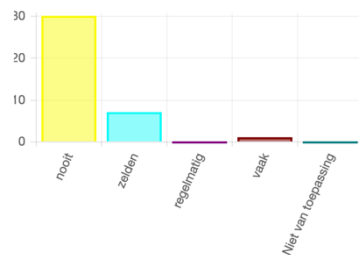
Beantwoord de volgende vragen. [Kijk je soms naar Franstalige series, films of programma's op TV of op internet?]

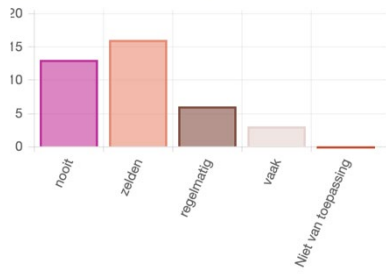
Beantwoord de volgende vragen. [Luister je soms naar Franstalige liedjes?]

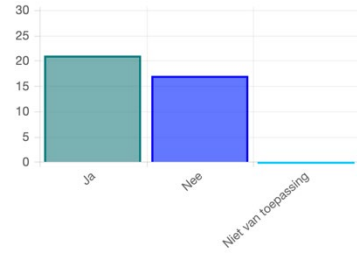
Beantwoord de volgende vragen. [Lees je soms Franstalige kranten, tijdschriften op papier of op internet?]

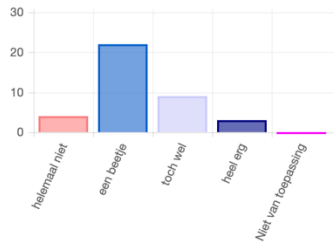
Beantwoord de volgende vragen.
[Begin je zelf al eens een gesprek in het Frans?]

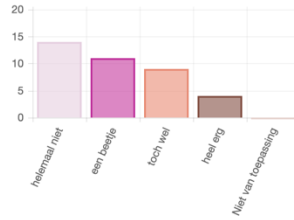
Heb je (persoonlijk) contact met mensen die Franstalig zijn?

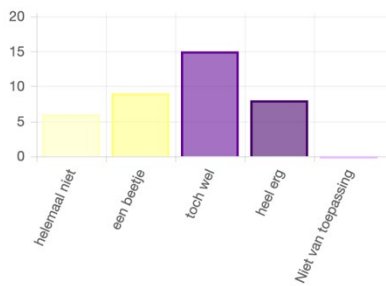
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vind je het moeilijk om Franstaligen te begrijpen?]

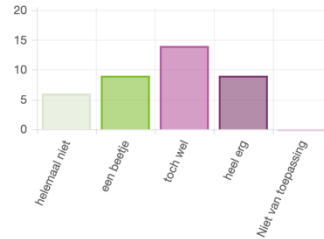
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Ben je bang om Frans te spreken?]

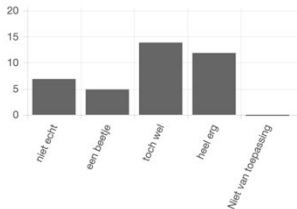
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vind je het belangrijk om Frans te kunnen spreken?]

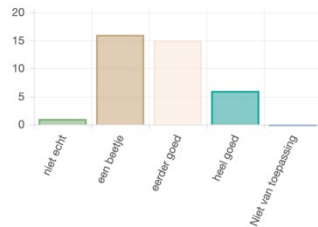
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vinden jouw ouders het belangrijk dat je Frans leert?]

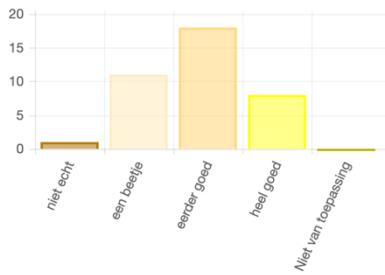
Jouw motivatie
[Ben je gemotiveerd om je stage in Luik te doen?]

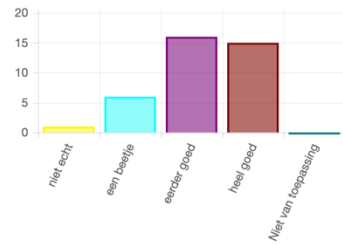
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties:
[de weg vragen]

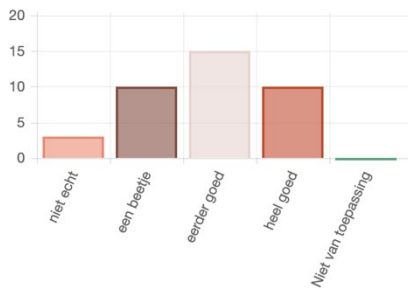
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [een aankoop doen (bv. een broodje kopen of iets bestellen, afrekenen)]

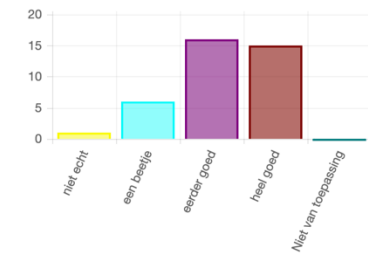
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [jezelf voorstellen]

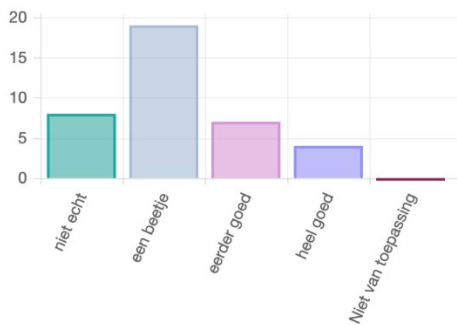
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [iemand anders voorstellen]

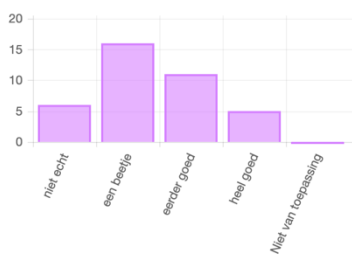
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [jezelf voorstellen]

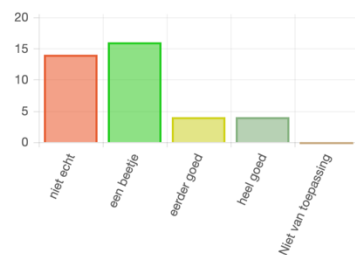
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [een probleem uitleggen (bv. je bent ziek, je fiets / handtas / ... is gestolen, je hebt je trein gemist, je komt te laat, ...)]

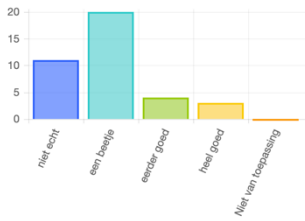
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [zeggen hoe je je voelt (niet zo goed, prima, heel slecht, je hebt overal pijn, je bent blij, verdrietig, ...)]

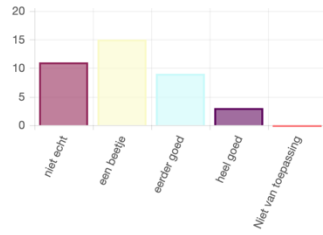
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [iemand terecht wijzen (dit mag je niet doen, ...)]

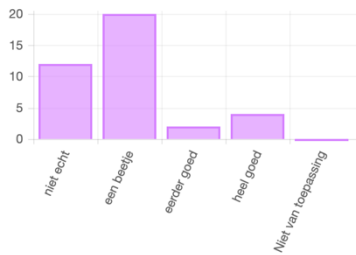
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [iemand helpen die je iets vraagt (bv. de weg, het peron, de ingang van het bedrijf, de toiletten, ... wijzen)]

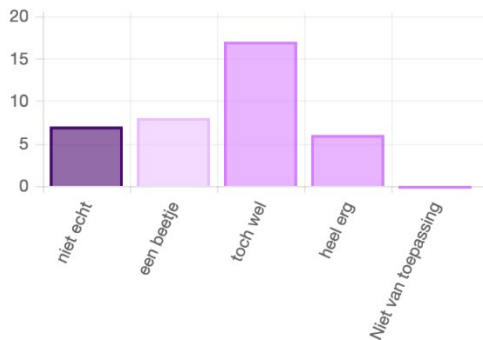
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [een mail schrijven (praktische vraag stellen, probleem uitleggen, afspraak maken, prijs vragen, ...)]

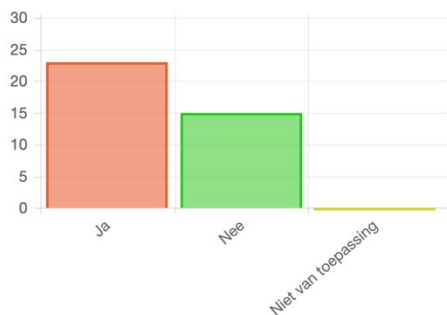
Jouw beginsituatie Kan je je in het Frans behelpen in de volgende situaties: [een telefoontje doen om een afspraak te maken]

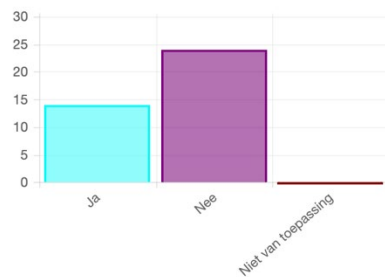
In de vorige vraag kreeg je een opsomming van een aantal situaties, nl.: de weg vragen een aankoop doen jezelf voorstellen iemand anders voorstellen een probleem uitleggen zeggen hoe je je voelt iemand terecht wijzen iemand helpen die je iets vraagt een mail schrijven een telefoontje doen om een afspraak te maken [Vind je dat je je leert uitdrukken in deze situaties tijdens de lessen Frans?]

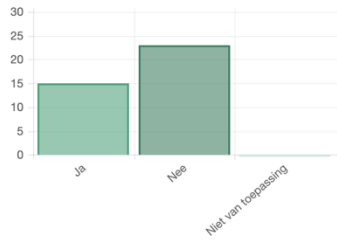
Ga je graag naar de les Frans?

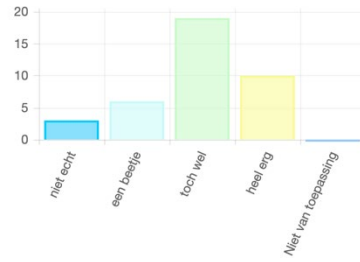
Heb je getwijfeld om deel te nemen aan de stage?

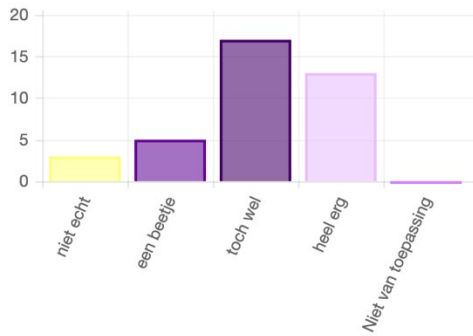
Is dit jouw eerste ervaring in het buitenland / in een regio met een andere cultuur of waar men een vreemde taal spreekt?

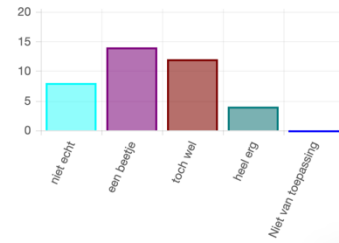
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen helpen bij de ontwikkeling van jouw kennis van talen?]

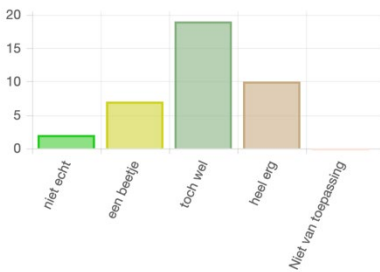
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage jouw CV zal versterken?]

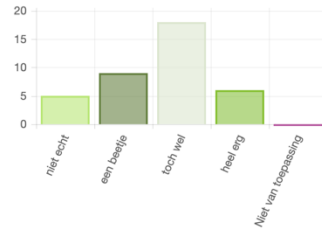
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijdragen aan de kans op een job?]

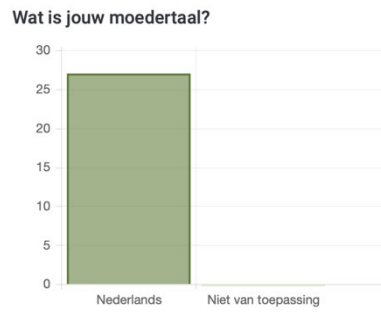
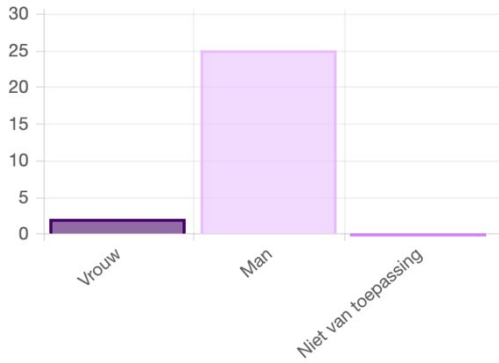
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijgedragen aan jouw zelfstandigheid?]

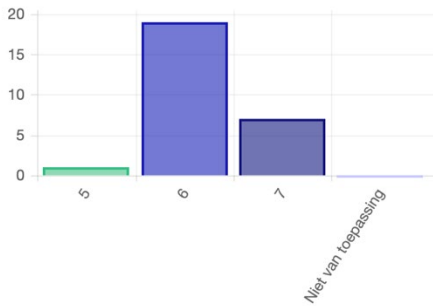
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijgedragen aan de ontwikkeling van jouw kennis van andere culturen en het begrip t.o.v. andere culturen?]

GROEP DUIJS: STAAFDIAGRAMMEN

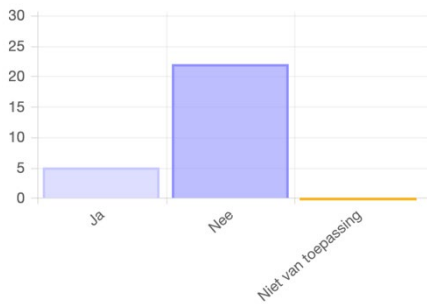
In welk jaar zit je?

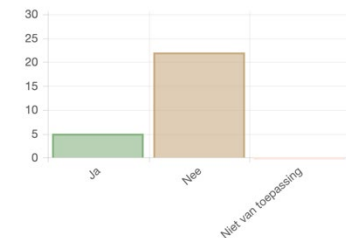
Welke richting(en) heb je de afgelopen jaren gevolgd (sinds het eerste middelbaar)?

Heb je op dit moment lessen Duits in je pakket ?

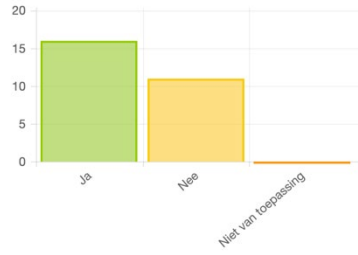

Gebruiken jullie een handboek?

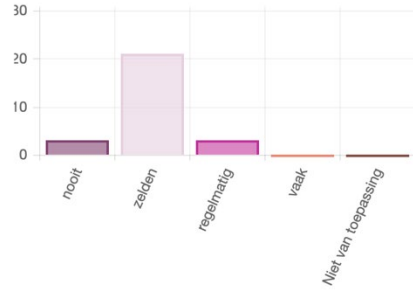

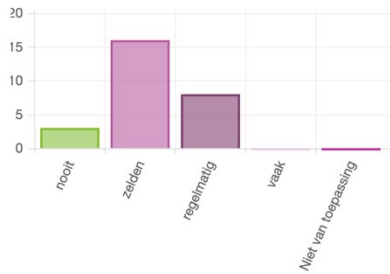
Kom je buiten de les Duits in contact met de Duitse taal?

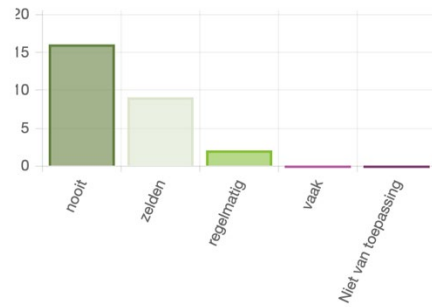
Beantwoord de volgende vragen. [Hoe vaak kom je in contact met deze taal?]

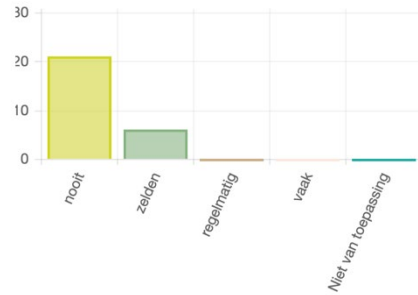
Beantwoord de volgende vragen. [Ga je al eens naar Duitsland of naar de Duitstalige gemeenschap?]

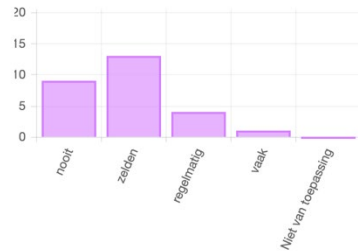
Beantwoord de volgende vragen. [Kijk je soms naar Duitstalige series, films of programma's op TV of op internet?]

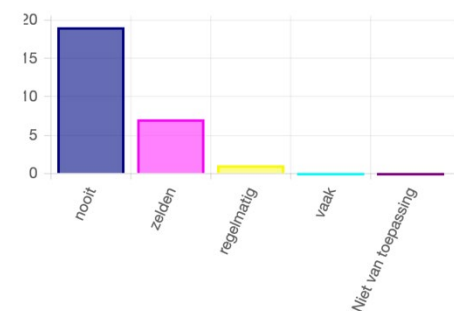
Beantwoord de volgende vragen. [Lees je soms Duitstalige kranten, tijdschriften op papier of op internet?]

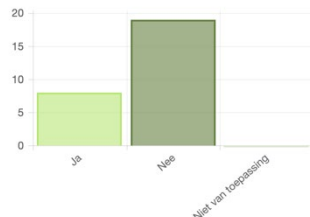
Beantwoord de volgende vragen. [Luister je soms naar Duitstalige liedjes?]

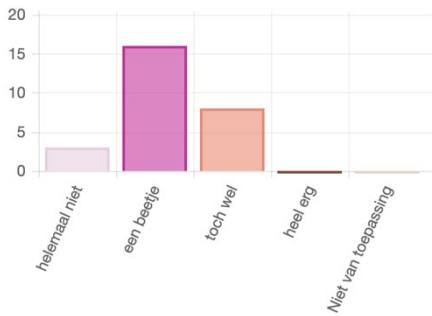
Beantwoord de volgende vragen. [Begin je zelf al eens een gesprek in het Duits?]

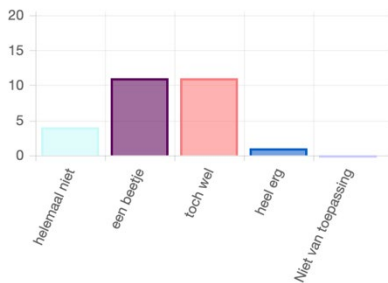
Heb je (persoonlijk) contact met mensen die Duitstalig zijn?

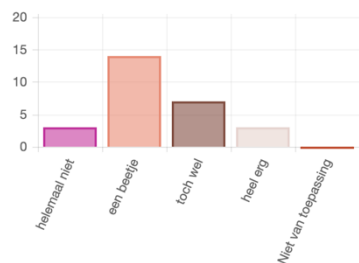
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vind je het moeilijk om Duitstaligen te begrijpen?]

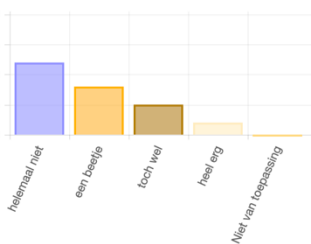
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Ben je bang om Duits te spreken?]

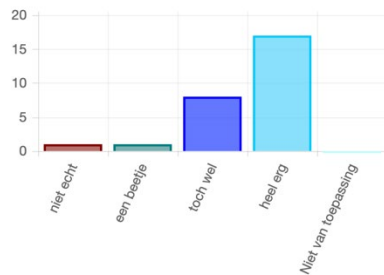
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vind je het belangrijk om Duits te kunnen spreken?]

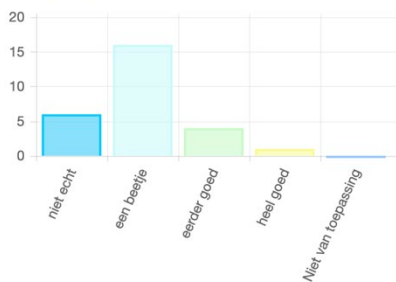
Lees onderstaande vragen en vink het antwoord aan dat voor jou van toepassing is.
[Vinden jouw ouders het belangrijk dat je Duits leert?]

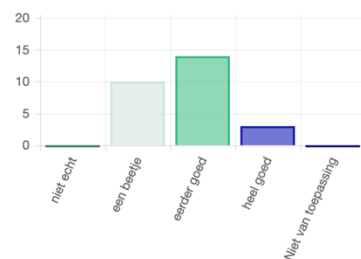
Jouw motivatie
[Ben je gemotiveerd om je stage in de Duitstalige gemeenschap / de regio Aken te doen?]

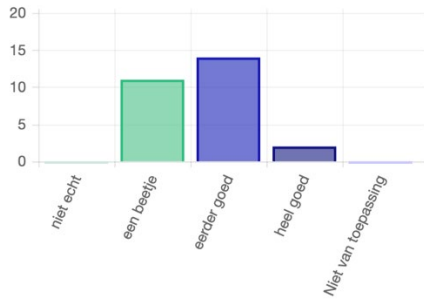
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties:
[de weg vragen]

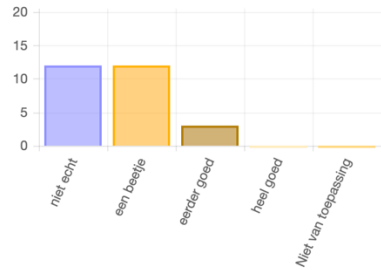
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties:
[een aankoop doen (bv. een broodje kopen of iets bestellen, afrekenen)]

Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [jezelf voorstellen]

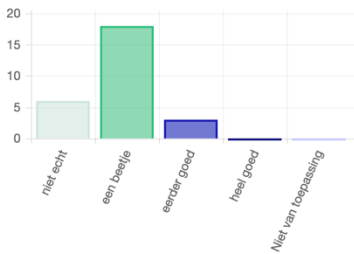
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [een probleem uitleggen (bv. je bent ziek, je fiets / handtas / ... is gestolen, je hebt je trein gemist, je komt te laat, ...)]

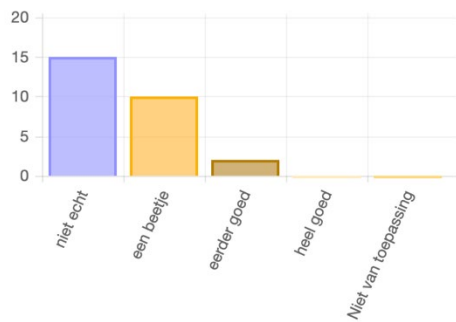
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [iemand anders voorstellen]

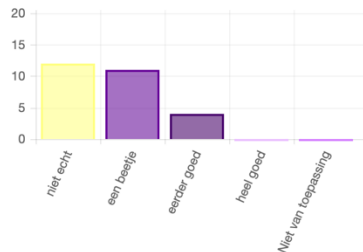
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [zeggen hoe je je voelt (niet zo goed, prima, heel slecht, je hebt overal pijn, je bent blij, verdrietig, ...)]

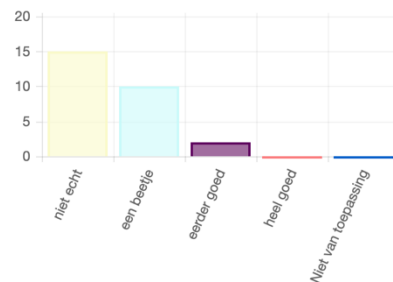
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [iemand terecht wijzen (dit mag je niet doen, ...)]

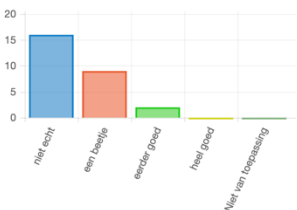
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [iemand helpen die je iets vraagt (bv. de weg, het perron, de ingang van het bedrijf, de toiletten, ... wijzen)]

Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [een mail schrijven (praktische vraag stellen, probleem uitleggen, afspraak maken, prijs vragen, ...)]

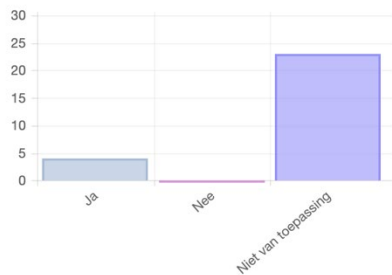
Jouw beginsituatie Kan je je in het Duits behelpen in de volgende situaties: [een telefoontje doen om een afspraak te maken]

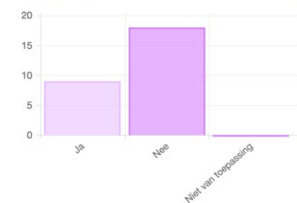
In de vorige vraag kreeg je een opsomming van een aantal situaties, nl.: de weg vragen een aankoop doen jezelf voorstellen iemand anders voorstellen een probleem uitleggen zeggen hoe je je voelt iemand terecht wijzen iemand helpen die je iets vraagt een mail schrijven een telefoontje doen om een afspraak te maken [Vind je dat je je leert uitdrukken in deze situaties tijdens de lessen Frans?]

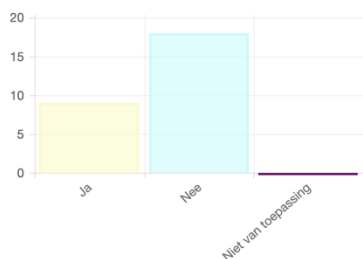
Ga je graag naar de les Duits?

Heb je getwijfeld om deel te nemen aan de stage?

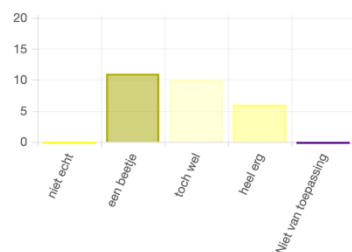

Is dit jouw eerste ervaring in het buitenland / in een regio met een andere cultuur of waar men een vreemde taal spreekt?

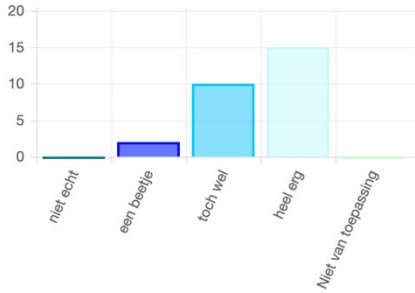

Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage?

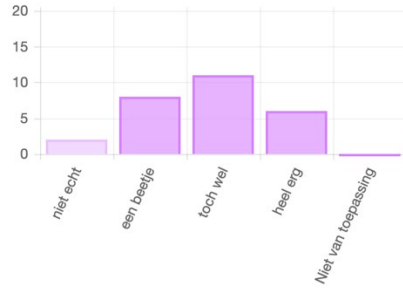
[Denk je dat deze stage zal kunnen helpen bij de ontwikkeling van jouw kennis van talen?]

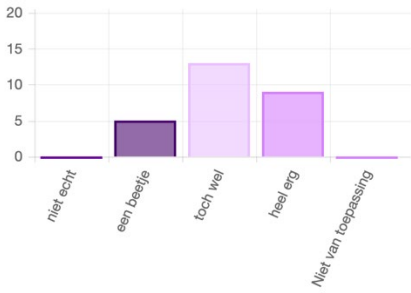
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage jouw CV zal versterken?]

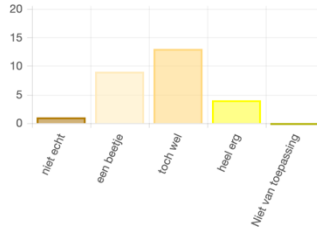
Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijdragen aan de kans op een job?]

Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijgedragen aan jouw zelfstandigheid?]

Wat zijn jouw verwachtingen van deze stage? [Denk je dat deze stage zal kunnen bijgedragen aan de ontwikkeling van jouw kennis van andere culturen en het begrip t.o.v. andere culturen?]

5. Deelnemende bedrijven en stageplaatsen

□ Bedrijven in het Luikse

IRHOV instituut voor personen met een handicap	Rue Monulphe 80, 4000 Liège	Marjorie STEVENS	efc.irhov@ecl.be	04/223 16	62
Cottage Vivalto home	Rue Rose Méaroulle 1,4000 LIÈGE	Laurence NEPPER	laurence.nepper@vivaltohome.com	04/254 19	14
CHC-Clinique Saint-Joseph	Rue de Hesbaye 75, 4000 Liège	Liza NICCOLI	liza.niccoli@chc.be	04/224802 0	
Service public de Wallonie(SpW-scheepvaart)	Place de Saint-Michel 86,4000 Liège	Dominique ADNET	dominique.adnet@spw.wallonie.be	0476/8701 87	
CHR Citadelle Liège (ziekenhuis)	Boulevard du Douzième de Ligne 1, 4000 Liège	Joëlle JAMAR	joelle.jamar@chrcitadelle.be	04/321 69	87
HF Informatique	rue Burenville 88, 4000 Liège	Philippe MALOIR	info@hfinformatique.be	04/ 224 54	33
North Sea Store	Galerie Cathédrale 46-48-50-52, 4000 Liège	Chantal SCHEPERS	chantal@northseastore.be	04/223 95	44
Galeria INNO	Place de la République française 15, 4000 S Liège	Anja CALLAERT	anja.callaerts@inno.be	04/222 00	38

C&A Liège Centre	Place Verte 11, 4000 Liège	Marie DEJARDIN	b00s15@canda.com	04/223 46	27
À PAS DE POUSSINS	Avenue Rogier 10, 4000 Liège	Magaly FRAIPONT	magalyfraipont@skynet.be	0496/61 62	94
Service communal de prévention de la violence dans le sport	Rue Lonhienne 14, 4000 Liège	Christine HAOT	christine.haot@liege.be		
Ecole fondamentale communale Hors-Château	Rue Hors-Château 69, 4000 Liège	Pascal LEJEUNE	efc.horschateau@ecl.be	04/222 66	25
CARREFOUR MARKET (Thiers-à-Liège)	Boulevard Ernest Solvay 517, 4000 Liège	Albert COCHET	a.cochet@skynet.be	04/227 62	09
BRICO Angleur	Quai des Ardennes 116, 4031 Liège (Angleur)	M. F. PETRELLA	br535@brico.be	04/365 68	39
PRESS SHOP Régence – Maison de la Presse	Rue de la Régence 6-8, 4000 Liège	Gérald MARSIN	geraldmarsin@hotmail.com	04/223 51	50
Gamma Ans	Rue des Français 155, 4430 Ans	Laura CIRESI	gamma.ans@bourrelier-group.com	04/247209 3	
Poincaré Pneus – QTEAM	Boulevard Raymond Poincaré 47, 4020 Liège	Consuela MARIANO	poincareliege@qteam.be	04/343 00	41
GAMMA Herstal	Boulevard Zénobe Gramme	Monsieur PIRE	gamma.herstal@bourrelier-group.com	04/343 00	41

		11, 4040 Herstal			
AVA Liège		Boulevard de la Constitution n 18, 4020 Liège	Véronique BONTEMPS	liege@ava.be	04/244 99 87
Hypermarché CARREFOUR		Rue Basse Campagne Marianne 1, 4040 Herstal	Marianne D'ANGELO	marianne_dangelo@carrefour.com	
Cash Liège	Converters	Boulevard Cuivre et Zinc 12,4030 Liège	Jean-Luc GEREON	jeanluc.gereon@cashconverters.be	
Auto 5 Herstal		Rue Basse Campagne Tony 2, 4040 Herstal	MEGHA	tmegha@auto5.be	04/248 81 40
Auto 5 Rocourt		Chaussée de Tongres 255,4000 Rocourt	P DEFOSSE	pdefosse@auto5.be	04/361 78 00
Carrefour Liège	Market	Rue des Maraîchers 78, 4020 LIEGE	BLEUWART	jlbleuwart1@hotmail.com	0474/02.37 .56
Zzam		rue de la Chaîne 75,4000 Liège	Roman MAZZULLI	mazzulli@zzam.be	04/226558 5
Centre de Huy	Hospitalier	rue des Trois-Ponts2, 4500 Huy	Nathalie DEPREZ	nathalie.deprez@chrh.be	
La cité Miroir		place Xavier NeuJean	Leila BEN-MOKHTAR	leila.ben-mokhtar@mnema.be	04/230705 0

22,4000
Liège

Dalemans s.a. Rue Jules Mélotte Carine 27,4350 BLOCKX C.Blockx@dalemans.com 019/33994 0 Remicourt

Province de Liège (Service des sports) Rue des Prémontrés Fausto 12, 4000 BOZZI LIEGE fausto.bozzi@provincedeliege.be

Terre asbl Rue de Milmort Elisabeth 690, 4040 LECLOUX HERSTAL elisabeth.lecloux@terre.be 0476/96 97 97

Hôtel Le Cygne d'argent Rue "Coralie Beeckman ETIENNE 49, 4000 Isabelle FERRUT" info@cygnedargent.be

Hotel Van der Valk Verviers Rue de la station 4, Heer Havart rh@valkwallonie.com 0483/511.2 29

AMOSAL HOTEL Rue Saint-Denis 4, Valérie FANTINO 4000 Liège communication@amosaliegbe.be 04/331933 5

Résidence comme chez soi rue de l'Ourthe J-L 12,4020 FIAMETTI fa502311@skynet.be Liège

Domaine Provincial de Wégimont Chaussée de Wégimont Muriel BINOT 46, 4630 Ayeneux muriel.binot@provincedeliege.be

Hostellerie Farques Chemin La Des Douys Delphine 20, 4860 GASPARD info@lafarques.be Pepinster

Château Thermes Chaudfontaine	Rue des Hauster 9, – 4050 Chaudfontaine	Virginie VERJANS	info@chateaudesthermes.be	
Globales HOTEL	Rue Hurbise 160, 4040 Herstal	Jacqueline ROYEN	jacquelineroyen@yahoo.es	
VAN DER Hotel Congrès	VALK Liège Esplanade de l'Europe 2, 4020 Liège	Xavier HAVART	rh@valkwallonie.com	0483/511 229
Resto du Cœur	Rue du Quai 32, 4020 Liège	Emmanuel DAUBIE	restoducoeur.liege@belgacom.net	
Decathlon Ville	Centre Féronstrée 84, 4000 Liège	Mathieu LEBURTON	mathieu.leburton@decathlon.com	
Mad Café	Rue Fabry 19, 4000 Liège	Marc BROERS	madcafe@creahm.be	
ASBL RES	Rue Forgeurs 15, 4000 Liège	Etienne DEWANDEL ER	info@resasbl.be	
Auberge Jeunesse de Simenon	Rue de Simenon 2, 4000 Liège	Marie THIOUX	mth@lesaubergesdejeunesse.be	
Iwan WERTZ	Avenue du Parc 6, Parc Industriel Petit-Rechain, 4650 Chaîneux	Iwan WERTZ	logistique@transports-wertz.be	

Expert-comptable / Conseiller fiscal / rue Belle Vue, 30A - 4840 Welkenraedt Francis FAWE francis.fawe@skynet.be

Syndicat d'initiative Malmundarium / Place du Châtelet, 9 - 4960 Malmedy Jean MAUS jean.maus@malmedy.be

CHR Verviers / Rue du Parc, 29 - 4800 Verviers Annie DEBLOND annie.deblond@chrverviers.be

Porc ardenne PQA / Avenue de Qualité Norvège, 14 - 4960 Malmedy Claudine MICHEL info@pqa.be

Administration communale Trois-Ponts / Route de Nadège Coo, 58 - Trois-Ponts T ENGLEBER nen@troisponts.be

Blegny-Mine / Rue Lambert Marlet 23, 4670 Blegny Geert WOUTERS geert.wouters@provincedeliege.be

RTBF Média Rives / Boulevard Raymond Poincaré 15, 4020 Liège Dominique JAMAR jado@rtbf.be

Opera Royal de Wallonie / Place de l'Opéra, 4000 Liège Audrey DOR audrey.dor@operaliege.be

BRICO City / Place Saint-Lambert 27, 4000 Liège Monsieur DAVID br231@brico.be

Hôpital Center Bois De L'abbaye	Rue Laplace 40, Brigitte NOBEN 4100 Seraing	b.noben@chba.be
I.P.E.P.Communication audiovisuelle	Quai Edouard Van Beneden 11A bte 22 4020 Liège	Francis COLLET fcollet@ipep.be
Aquarium-Muséum Universitaire de Liège	Quai Edouard Van Beneden, 22 4020 Liège	Sonia WANSON sonia.wanson@uliege.be
Hotel Eurotel	Rue Léon Frederic in 29 4020 ACHAB Liège	eurotelliege@yahoo.fr
l'Espace de Grivegnée	Rue Belvaux 189, 4030 Liège	Geneviève LARDINOIS genevieve.lardinois@provincedeliege.be
MC Bricolage	Rue Bonne Femme 64, 4030 Liège	Thomas BUSSY LE thomas.lebussy@mr-bricolage.be
Dille & Kamille	Rue Pont d'Avroy 24-26, 4000 Liège	
Addict Coffee	Rue du Mery 18 gauche, 4000 Liège	
Bureau d'architecture a.i.u.d.	59 Chaussée Gil des Près, 4020 Liège	HONORE gho@aiud.be

Brico Burenville	Rue Saint-Nicolas 266, 4000 Liège	Monsieur LIEGEOIS	br514@brico.be
Vibio Liège	Boulevard Cuivre & Zinc, 39A		
Sans Frontière	rue de Wallonie 5, 4460 Grâce-Hollogne	Svetlana SCUTELNIC	sv@sf.be
Les Ateliers Jean del'Cour	rue de l'Expansion 29, 4460 Grâce-Hollogne	Marie SOUGNE	mariesougne@jean-delcour.be
BRICO Bonnelles	route du Condroz 16, 4100 Bonnelles	Fabien PAGNOUL	brico.bonnelles.manager@brico.be
Atelier du Monceau	rue de l'Avenir 75-77, 4460 Grâce-Hollogne	Jackie LESOIL	jackie.lesoil@dumonceau.be
Les Ateliers 04	Place de Carmes 8,4000 Liège	Sophie BIESMANS	sophie@lesateliers04.be
Maisons du Monde Liège	rue de la Cathédrale 107/111, 4000 Liège	Julie FALLA	mag-liege@maisonsdumonde.com
RCF ASBL	rue des Prémontrés 12,4000 Liège	Philippe COCHINAU X	direction.liege@rcf.be

Bouwmar NV Rue des Francais
155, 4430 Ans

□ **Bedrijven in Duitstalige Gemeenschap**

Euregio Maas- Gospertstrasse Frau Ronja ronjaschmetz@euregio- 087/789
Rijn 42,4700 Eupen Schmetz mr.eu 639

Computermarkt Marktplatz 6,4700 Herr Paul info@computermarkt- 087/531899
Eupen Eupen Gerrit eupen.be

□ **Bedrijven in Aken en de omgeving van Aken**

Aquis Grana City Büchel 32, 52062 Georg elephantis@hotel-
Hotel Aachen Aachen Elefantis aquisgrana.com

Platinum Hotel Krefelder Strasse
Aachen 52, 52070 S. Pierre info@platinumhotel.de
Aachen

Euregionales Maria-Theresia- Rainer
Jugendgästehaus Allee 260, 52074 Jansen r.jansen@djh-rheinland.de
Aachen

Porta Möbel	Krefelder Straße, Am Gut Wolf 2, 52070 Aachen	Thomas Reimnitz	t.reimnitz@porta.de		
Region Aachen - Zweckverband	Rotter Bruch 6, 52068 Aachen	Anna DINSE	dinse@regionaachen.de	0049 927 8721 61	241 61
Leonardo da Vinci Gesamtschule Hückelhoven	Mittelstraße 24, 41836 Hückelhoven	Michaela Husarek	michaela.husarek@web.de		
Rhein-Maas Gymnasium	Rhein-Maas-Str. 2, 52066 Aachen	Simone Delsemmé	simonedelsemme@gmx.de		
BK Jülich	Bongardstraße 15, 52428 Jülich	Nicole Bus	de nicole.debus@berufskolleg- juelich.de		
Gustav- Heinemann- Gesamtschule	Am Klött 1, 52477 Alsdorf	Hilke Buck	h_ubuck@yahoo.de		
Baustoffe Aachen Mobau	Dresdener Str. 14, 52068 Aachen	Patrick Ludwig	p.ludwig@bu-aachen.de	0049 51890	241 12
BAUHAUS Aachen	Gut-Dämme- Straße 4, 52070 Aachen	Marion Froitzheim	KB.NL586@bauhaus-ag.de	0049 9386 12	241 12
Uniklinik Aachen	RWTH Pauwelsstraße 30,52074 Aachen	Dirk Lampe	dlampe@ukaachen.de	0049 9386 12	241 12
ADHOC Computer GmbH	Zollernstr. 52070 Aachen	4, Horst Oehlen	horst.oehlen@adhoc.de	0049 241470180	
Bobbie	Jülicher Straße 72a, 52070 Aachen	Alexander Gran	alexander@bobbie.de	0049 892154015 99	
Aspera GmbH	Charlottenburger Allee 60, 52068 Aachen	Herr Knabe- Roth	Markus.Knabe- Roth@aspera.com	0049 9278700	241 700

edudip GmbH	Jülicher Str. 306, Marc Steinert	52070 Aachen	m.steinert@edudip.com	0049 24140047680
VIA Consulting & Development GmbH	Römerstraße 50, Alexander Kuckelberg	52064 Aachen	a.kuckelberg@via-con.de	0049 24146366299
Cubos Internet GmbH	Goethestraße 5, Volker Schäfer	52064 Aachen	volker.schaefer@cubos-internet.de	0049 24155708831
Handwerkskammer Aachen	Sandkaulbach 17 - 21, Alexander Krott	52062 Aachen	alexander.krott@hwk-aachen.de	0049 241471331
RelAix Networks GmbH	Kackertstraße 10, Frau Kaldenbach	52072 Aachen	info@relaix.net	
Bitstars GmbH	Hanbrucher Str.40, Simon Heinen	Aachen	simon@holobuilder.com	0049 24155968249
Forschungszentrum Jülich GmbH	Wilhelm-Johnen-Straße, Stefan Turobin	52428 Jülich	s.turobin@fz-juelich.de	0049 2461611509
Hexagon Manufacturing Intelligence Apodius GmbH	Dennewartstr. 27, Kevin Arnold	52068 Aachen	kevin.arnold@hexagon.com	0049 2419278775
Güldenbergl Consulting	IT Charlottenstraße 14, Sebastian Güldenbergl	52070 Aachen	sebastian@gueldenberg.com	0049 2411607266
AK Gesellschaft	Media Dennewartstraße 25-27, Andreas Promny	52068 Aachen	a.promny@akmedia.de	0049 2419631640
Regio IT	Lombardenstrasse 24, Serhan Akyol	52070 Aachen	Serhan.Akyol@regioit.de	0049 24141359-6507

IT Luchs	Kaiserstraße 100, 52134 Herzogenrath	Benjamin Scheelen	benjamin.scheelen@it- luchs.de	0049 2407 9538990
----------	--	----------------------	-----------------------------------	----------------------

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Verzorging

- 1) Cottage Rose Vivalto home Liège (verzorging)
- 2) IRHOV instituut voor personen met een handicap Liège (verzorging- 6 Office assistant - STW)
- 3) Cottage Rose Vivalto home Liège (verzorging)
- 4) KDV/BSO de Rode Loper, Leyenbroekerweg 113 d, 6132 CD Sittard (Kollenberg-Park Leyenbroek), 003146-7111251 (kinderzorg)
- 5) Hôtel Le Cygne d'argent Liège (hotel)
- 6) Vivalto Home, rue Méaroulle 1, 4000 Liège, 04/254 14 19 (6 verzorging)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Hotel en Toerisme

- 1) Eurotel Liège, rue Léon Frédéricq 29, 4020 Liège (6 Toerisme)
- 2) Hotel Van der Valk Verviers, rue de la station 4, Verviers (Hotel-toerisme 5)
- 3) "AMOSA HOTEL Liège, rue Saint-Denis 4, 4000 Liège" (Hotel – Toerisme)

- 4) Aquis Grana Cityhotel,Büchel 32 / Buchkremerstrasse,D-52062 Aachen(5 Hotel Toerisme)
- 5) Aquis Grana Cityhotel,Büchel 32 / Buchkremerstrasse,D-52062 Aachen(5 Hotel Toerisme)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Administratie, STW

- 1) RCF Radio-Liège ASBL,rue des Prémontrés 12,4000 Liège(6STW)
- 2) Service public de Wallonie(SpW-scheepvaart), Montagne Sainte-Walburge 2,4000 Liège (administratie, onthaal)
- 3) CHR Citadelle Liège (ziekenhuis) Liège (administratie - STW)
- 4) CHC-Clinique Saint-Joseph Liège (administratie)
- 5) À PAS DE POUSSINS, avenue Rogier 10, 4000 Liège (5STW)
- 6) Service communal de prévention de la violence dans le sport/preventieplan, rue Lonhienne 14,4000 Liège(6STW)
- 7) Ecole fondamentale communale Hors-Château,rue Hors-Château 69, 4000 Liège(6STW)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Kantoor & Verkoop (Office & Retail)

- 1) Service public de Wallonie (6 Office Management&Communicatie(secr-talen)TSO) (7Business Support (kantoorBSO) (6 Office assistant)
- 2) Centre Hospitalier Régional de la Citadelle, Boulevard du Douzième de Ligne 1, 4000 Liège(5Kantoor&logistiek)
- 3) North Sea Store,;Galerie Cathédrale 46-48-50-52, 4000 Liège(5Office&retail)
- 4) C&A Liège Centre,place Verte 11, 4000 Liège(5Office&retail)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Marketing

- 1) Galeria INNO, place de la République française 15, 4000 Liège (5Kantoor&verkoop) (Handel & Onderneming) (Marketing)
- 2) Carrefour Market, boulevard Ernest Solvay 517, 4000 Liège, 04/227 09 62, (TSO Handel, Marketing en Onderneming)
- 3) Cash Converters Liège, boulevard Cuivre et Zinc 12, 4030 Liège (TSO Handel, Marketing en Onderneming)
- 4) Auto 5 Herstal, Rue Basse Campagne 2, 4040 Herstal (TSO Handel, Marketing en Onderneming)
- 5) "PRESS SHOP Régence, Maison de la Presse, rue de la Régence 6-8, 4000 Liège (TSO Handel, Marketing en Onderneming)"
- 6) "Carrefour Market Liège, Rue des Maraîchers 78, 4020 LIEGE (TSO Handel, Marketing en Onderneming)"
- 7) TERRE asbl, Rue de Milmort 690, 4040 HERSTAL (6 OMC)
- 8) Service des Sports – Province de Liège (6 OMC)
- 9) Dalemans, rue Jules Mélotte 27, 4350 REMICOURT (6 Marketing Management)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Office Management & Communicatie (secretariaat talen)

- 1) Service public de Wallonie (6 Office Management & Communicatie (secre-talen) TSO) (7 Business Support (kantoor BSO) (6 Office assistant)
- 2) Clinique Saint-Joseph, rue de Hesbaye 75, 4000 Liège (6 secre-talen)
- 3) Centre Hospitalier de Huy, rue des Trois-Ponts 2, 4500 Huy (6 secretariaat talen - 6 Office assistant)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting IT & Netwerken

- 1) AK Media Gesellschaft für Kommunikationstechnik und Medienproduktion, Dennewartstraße 25-27, 52068 Aachen (IT & netwerken TSO)

- 2) Digital Church, Jülicher Str. 72, 52070 Aachen (6 IT&netwerkenTSO)
- 3) Aspera GmbH, Dennewartstr. 25-27, 52068 Aachen (6 IT&netwerkenTSO)
- 4) Apodius GmbH, Dennewartstr. 27, 52068 Aachen (6 IT&netwerkenTSO)
- 5) RelAix Networks GmbH, Kackertstraße 10, 52072 Aachen
- 6) Bitstars GmbH, Hanbrucher Str. 40, Aachen (IT)
- 7) Zzam, rue de la Chaîne 75, 4000 Liège (6 informaticabeheer)
- 8) Regio IT, Lombardenstrasse 24, 52070 Aachen (6 informaticabeheer)
- 9) Euregio Maas-Rijn, Gosperststrasse 42, 4700 Eupen (6 informaticabeheer)
- 10) Computermarkt Eupen, Marktplatz 6, 4700 Eupen (6 informaticabeheer)
- 11) HF Informatique, rue Burenville 88, 4000 Liège (5 Informaticabeheer)
- 12) Uniklinik RWTH Aachen, www.ukaachen.de, Pauwelsstraße 30, 52074 Aachen (6 ITN)
- 13) ADHOC Computer GmbH, www.adhoc.de, Zollernstr. 4, 52070 Aachen (6 ITN)
- 14) Bobbie, www.bobbie.de, Jülicher Straße 72a, 52070 Aachen (6 ITN)
- 15) Aspera GmbH, www.aspera.com, Charlottenburger Allee 60, 52068 Aachen (6 ITN)
- 16) Edudip GmbH, www.edudip.com, Jülicher Str. 306, 52070 Aachen (6 ITN)
- 17) "Uniklinik RWTH Aachen, www.ukaachen.de, Pauwelsstraße 30, 52074 Aachen (6 ITN)"
- 18) MAGMA Gießereitechnologie, www.magmasoft.de, Kackertstraße 11, 52072 Aachen (6 ITN)
- 19) VIA Consulting & Development GmbH, www.via-con.de, Römerstraße 50, 52064 Aachen (6 ITN)
- 20) Cubos Internet GmbH, www.cubos-internet.de, Goethestraße 5, 52064 Aachen (6 ITN)

- 21) Handwerkskammer Aachen, www.hwk-aachen.de, Sandkaulbach 17 - 21, 52062 Aachen(6 ITN)
- 22) Regio IT, www.regioit.de, Lombardenstraße 24, 52070 Aachen(6 informaticabeheer)
- 23) Hexagon Manufacturing Intelligence c/o Apodius GmbH, www.hexagonMI.com & www.apodius.de, Dennewartstr. 27, 52068 Aachen(6 informaticabeheer)
- 24) AK Media GmbH, www.akmedia.de, Dennewartstraße 25-27, 52068 Aachen(6 informaticabeheer)
- 25) Güldenbergt IT Consulting, www.gueldenberg.com, Charlottenstraße 14, 52070 Aachen(6 informaticabeheer)
- 26) IT Luchs, Kaiserstrasse 100, D-52134 Herzogenrath (6 informaticabeheer)

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Logistiek

- 1) Centre Hospitalier Régional de la Citadelle, Boulevard du Douzième de Ligne 1, 4000 Liège(5Kantoor&logistiek)
- 2) CARREFOUR MARKET (Thiers-à-Liège) : boulevard Ernest Solvay 517, 4000 Liège (logistiek & administratie)
- 3) BRICO Angleur : quai des Ardennes 116, 4031 Liège (Angleur) (logistiek & administratie)
- 4) PRESS SHOP Régence – Maison de la Presse : rue de la Régence 6-8, 4000 Liège (logistiek & administratie)
- 5) Gamma Ans, rue des Français 155, 4430 Ans (logistiek & administratie)
- 6) Poincaré Pneus – QTEAM : boulevard Raymond Poincaré 47, 4020 Liège (logistiek & administratie)
- 7) GAMMA Herstal : boulevard Zénobe Gramme 11, 4040 Herstal (logistiek & administratie)
- 8) AVA Liège : boulevard de la Constitution 18, 4020 Liège (logistiek & administratie)

- 9) Hypermarché CARREFOUR sa : rue Basse Campagne 1, 4040 Herstal (logistiek & administratie)
- 10) "Baustoffe Aachen Mobau,Dresdener Str. 14, 52068 Aachen(7 logistiek) "
- 11) "BAUHAUS Aachen,Gut-Dämme-Straße 4, 52070 Aachen(7 logistiek) "

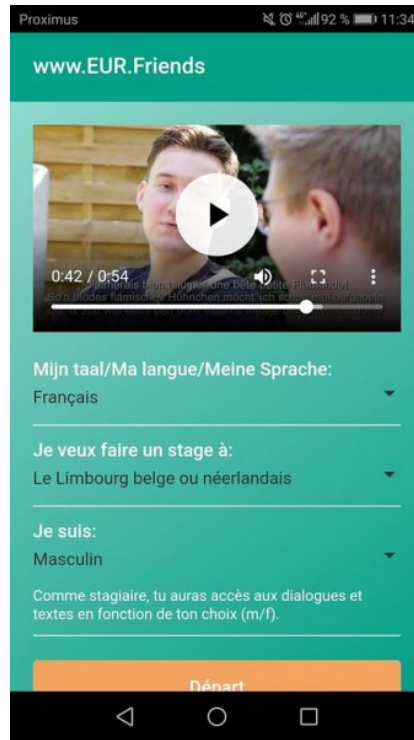
Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Mechanische vormgevingstechnieken

- 1) Forschungszentrum Jülich GmbH,Wilhelm-Johnen-Straße
52428 Jülich (6 Mechanische vormgevingstechnieken)
(7 Mechanische constructie en planningstechnieken)"

Stageplaatsen voor leerlingen uit de richting Onthaal en PR

- 1) La cité Miroir,place Xavier Neujean 22,4000 Liège(Onthaal en PR)
- 2) Dalemans s.a., rue Jules Mélotte 27, 4350 REMICOURT (6 Onthaal en PR)

6. Presentatie App EUR.FRIENDS

Eerste scherm: gegevens inbrengen

16:20 www.EUR.Friends

Mijn taal/Ma langue/Meine Sprache: Nederlands

Ik wil stage doen in: Luik (Frans)

Ik ben een: Vrouw

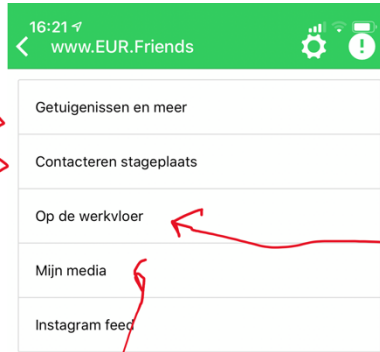
Als stagiair krijg je zo alle audio's en teksten aangeboden in functie van je keuze (m/v).

In je laatste jaar beroeps- of technisch onderwijs?

Start

Het grafisch ontwerp wordt nog toegevoegd na de testfase. Ook de getuigenissen worden nog vervangen door filmpjes uit het project EUR.Friends.

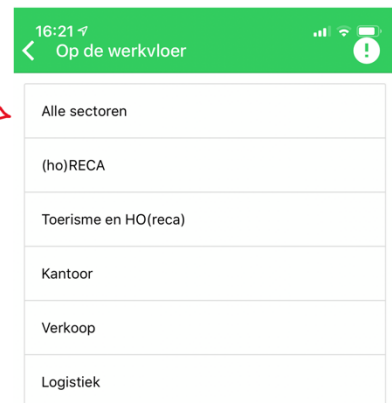
Eerste menu

Wat is interessant?

- Bij « getuigenissen » zie je een mooi promofilmpje over deze stage
- Bij « Contacteren stageplaats » krijg je voorbeelden van mails om naar stage plaats te sturen.
- Bij « Op de werkvloer » begint de input van voorbeeldzinnetjes met audio.
- Bij « Mijn media » kan je zelf audio, foto en filmpje invoegen: zeer handig want zo kan je je eigen portfolio over deze stage aanmaken.

Volgend scherm

- Indien jullie niet bij één van de specifieke sectoren horen kunnen jullie op « alle sectoren » klikken.
- Het systeem werkt altijd op dezelfde manier: er zijn voorbeeldzinnen die tussen de stagiair en de werkplaats/stageverantwoordelijke uitgewisseld Worden.

Op de werkvloer: menu

Hier kunnen jullie kiezen welk thema binnen de "werkvloer" jullie willen gebruiken om voorbeeldzinnetjes te krijgen.

16:22
Eerste dag op stage

Welkom
De reis
Eerste kennismaking
Eerste gesprek
Rondleiding
Werkuren - pauzes - verlof
Regels en afspraken
Documenten - inlogcodes - paswoorden

Stageverantwoordelijke

Jij

Zich voorstellen ⓘ

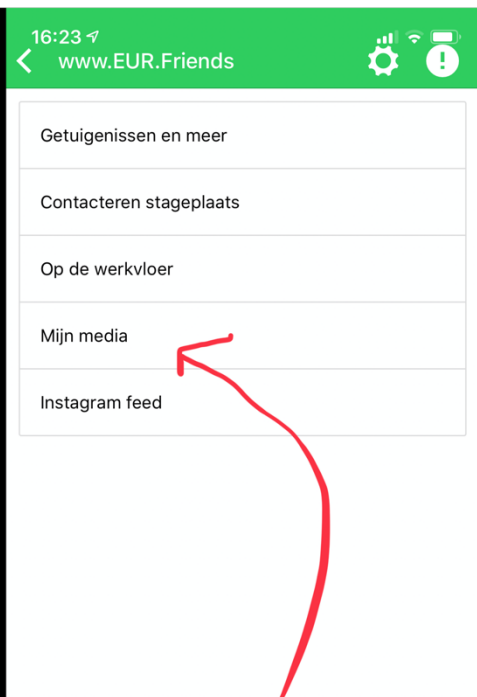
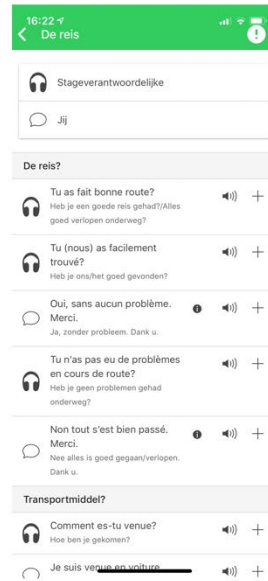
Bonjour je suis Manon Fournier, ton maître de stage. +
Goeiedag ik ben Ana Jansen, je stagebegeleidster.

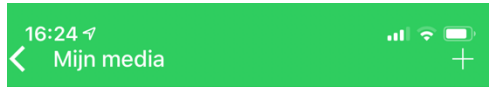
Bonjour, Manon Fournier, ton responsable de stage. +
Goeiedag, Ana Jansen, je stageverantwoordelijke.

Bonjour, Manon Fournier. Je te suivrai pendant ton stage. Et
as?

Een voorbeeldje: luisteren en nazeggen☺

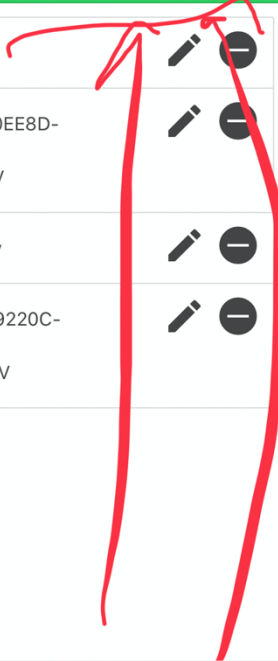
Volgend scherm

Mijn media

- Je kan mapjes aanmaken, die bewerken en verwijderen.
- Daar steek je je filmpjes, audios of foto's in.
- Je geeft je mapje een naam (bijvoorbeeld de dag van de stage)

Mijn media: een voorbeeldje

- Hier zie je wat er in één mapje steekt. Dat is een foto en drie filmpjes.

7. Logeerplaatsen

Lijst van verblijven in de andere regio:

□ Logies Aken:

- Hostel:
→ <https://aachen.jugendherberge.de/jugendherbergen/aachen-434/portraet/>
→ een ander hostel(goedkoper): <https://www.aohostels.com/de/aachen/aachen-hauptbahnhof/>
- Airbnb:
<https://www.airbnb.de/rooms>

□ Logies Luik:

- *Liège Youth Hostel*, <https://lesaubergesdejeunesse.be/liege>
Rue Georges Simenon, 2, 4020 Luik, België. 04/3445689. Liege@laj.be
- *SA Tecum*, www.te-cum.be = location de logements meublés à Liège.
info@te-cum.be. SA Tecum biedt studentenkamers aan, ook voor kortere duur. Het zijn kamers met een privé badkamer en een gemeenschappelijke keuken.
- *Air BNB*: <https://www.airbnb.be/liege-belgium/stays>
- *Kot Liège*: <https://www.kotaliege.be/> ; info@kotliege.be

8. EUROPASS MOBILITY CERTIFICAAT

Toegekend aan:

- Voornaam en achternaam van de leerling:
- Adres en/of mailadres:
- Geboortedatum:
- Kwalificatie: welk diploma op het einde van het schooljaar en de gevolgde richting
- Foto is optioneel maar niet verplicht

Toegekend door:

- Naam van de school:

Zendende partner

Contactgegevens

- Naam van de school:
- adresgegevens van de school:

Referentiepersoon (directeur van de school)

- Naam:
- Telefoonnummer:
- Emailadres:

Ontvangende partner

Contactgegevens

- Naam van de stageplaats:
- Adres van de stageplaats:

Referentiepersoon (contactpersoon van de stageplaats)

- Naam:
- Telefoonnummer:
- Emailadres:

Ervaringsbeschrijving

Tijdsduur (looptijd van de stage):

- van ... tot ...

Vaardigheden en competenties

Activiteiten en taken (beschrijving taken/sector - thematisch):

Werkgerichte vaardigheden en competenties (korte taakbeschrijving):

Taalvaardigheden en competenties (receptief en productief, communicatiestijl, ...):

Organisatorische vaardigheden en competenties (organisatorische vaardigheden, graad van zelfstandigheid, feedback vragen, ...):

Sociale vaardigheden en competenties (gemotiveerde uitstraling, correct en beleefd, rekening houdend met feedback, oplossingsgericht, proactief, ...):

Andere vaardigheden en competenties (zelfbewust, reflectief, ...):

Opmerking:

Blanco velden zullen in het definitieve document niet weergegeven worden maar de vaardigheden en competenties worden best zo volledig mogelijk ingevuld.

Vervolgens kan je via dit stappenplan gemakkelijk het Europass-Mobiliteit document aanmaken:

Voorbeeld EUROPASS certificaat

Sjabloon in te vullen door de school/tijdens evaluatiemoment per leerling

Toegekend aan :

- Voornaam en achternaam van de leerling:
- Geboortedatum:

Toegekend door :

- Naam van de school:

Zendende partner

Contactgegevens

- Naam van de school:
- adresgegevens van de school:

Referentiepersoon (directeur van de school)

- Naam:
- Telefoonnummer:
- Emailadres:

Ontvangende partner

Contactgegevens

- Naam van de stageplaats:
- Adres van de stageplaats:

Referentiepersoon (contactpersoon van de stageplaats)

- Naam:
- Telefoonnummer:
- Emailadres:

Ervaringsbeschrijving

Tijdsduur (looptijd van de stage):

- van .. tot ...

Vaardigheden en competenties

Activiteiten en taken (beschrijving taken/sector - thematisch):

Werkgerichte vaardigheden en competenties (korte taakbeschrijving):

Taalvaardigheden en competenties (receptief en productief, communicatiestijl, ...):

Organisatorische vaardigheden en competenties (organisatorische vaardigheden, graad van zelfstandigheid, feedback vragen, ...):

Sociale vaardigheden en competenties (gemotiveerde uitstraling, correct en beleefd, rekening houdend met feedback, oplossingsgericht, proactief, ...):

Andere vaardigheden en competenties (zelfbewust, reflectief, ...):

Stappenplan aanmaken Europass-Mobiliteit

- Inloggen op europassmobiliteit.be. Indien nog geen login kan men deze aanvragen via: <https://www.europassmobiliteit.be/node/130> (let wel: er is een verwerkingstijd van max 3 dagen).

Vorbereidend werk

1. Vul de gegevens van de houders (personen die het document zullen ontvangen) in.

Kies in het bovenste menu voor 'Houders', scroll naar onder en klik op de knop 'Nieuwe houder aanmaken'. Hier kan je de gevraagde gegevens invullen.

Opmerking: foto is niet verplicht (is een eigen keuze om die al dan niet toe te voegen). Als alle gegevens ingevuld zijn, klik je onderaan op de knop 'Opslaan'.

2. Vul de gegevens van de ontvangende (buitenlandse) partners in.

Kies in het bovenste menu voor 'Ontvangende partners', scroll naar beneden en klik op de knop 'Nieuwe ontvangende partner aanmaken'. Hier kan je de gevraagde gegevens invullen.

Opmerking: in het veld volledige naam vult men de naam van de persoon die voor die organisatie de Europass-Mobiliteit zal ondertekenen in (moet niet dezelfde naam zijn als in Mobilitytool).

In dit menu-item kan men ook reeds ingevoerde gegevens van ontvangende partners wijzigen door vooraan op de in het blauw aangeduide naam te klikken en dan in het volgende scherm op bewerken onder de naam. Vergeet dan niet op te slaan.

3. Vul de gegevens van de zendende partner (= uw eigen organisatie) in of kijk na of de al ingevulde gegevens juist zijn.

Kies in het bovenste menu voor 'Zendende partners', scroll naar beneden en klik op de knop 'Nieuwe zendende partner aanmaken'. Hier kan je de gevraagde gegevens invullen.

Opmerking: in het veld volledige naam vult men de naam van de persoon die voor die organisatie de Europass-Mobiliteit zal ondertekenen in (moet niet dezelfde naam zijn als in Mobilitytool).

In dit menu-item kan men ook reeds ingevoerde gegevens van zendende partner wijzigen door vooraan op de in het blauw aangeduide naam te klikken en dan in het volgende scherm op bewerken onder de naam. Vergeet dan niet op te slaan.

4. Maakt u documenten aan voor een hele groep, dan kan u gebruik maken van Competentiesets. In een competentieset vul je alle verworven vaardigheden en competenties in. Deze set kan je dan voor meerdere houders gebruiken. Je kan dan later nog per houder kleine inhoudelijke wijzigingen aanbrengen.

Kies in het bovenste menu voor 'Competentiesets', scroll naar beneden en klik op de knop 'Nieuwe competentieset aanmaken'. Hier kan je de gevraagde gegevens invullen. **Opmerking:** blanco velden zullen in het definitieve document niet weergegeven worden.

In dit menu-item kan men ook reeds ingevoerde competentiesets wijzigen door vooraan op de in het blauw aangeduide naam te klikken en dan in het volgende scherm op bewerken onder de naam. Vergeet dan niet op te slaan.

Als taal voor de competentieset moet je dezelfde taal nemen waarin je de Europass-Mobiliteit zal aanmaken (Nederlands of Engels).

9. Aanmaken Europass-Mobiliteit

1. Klik op de blauwe knop 'Start de document wizard'.
2. Selecteer de taal waarin je de Europass-Mobiliteit wenst aan te maken en klik op de knop 'Volgende: Document type'.
3. Document type staat standaard ingesteld als Europass-Mobiliteit. Hier hoeft je dus niets aan te wijzigen. Je klikt gewoon op de knop 'Volgende: zendende partner'.
4. Selecteer de juiste zendende partner en klik op de knop 'Volgende: ontvangende partner'.
5. Selecteer de juiste ontvangende partner en klik op de knop 'Volgende: houder'.
6. Selecteer de juiste houder en klik op de knop 'Volgende: competentieset'.
7. Als je een competentieset hebt aangemaakt, selecteer je hier de juiste competentieset en klik je op de knop 'Volgende: competentievelden'.

Heb je geen competentieset aangemaakt, selecteer je lege velden en klik je op de knop 'Volgende: competentievelden'.

8. Als je een competentieset geselecteerd hebt, krijg je nu ingevulde velden te zien. In deze velden kan je inhoudelijk nu nog wijzigingen aanbrengen (indien nodig). Klaar? Klik dan op de knop 'Volgende: document details'.

Heb je in het vorige scherm voor lege velden gekozen dan moet je hier nu de velden aanvullen. Klaar? Klik dan op de knop 'Volgende: document details'.

De verworven vaardigheden en competenties dienen wel voldoende en kwaliteitsvol omschreven worden.

Opgelet: blanco velden zullen in het definitieve document niet weergegeven worden.

9. Document details

- *Documentnummer* staat standaard ingevuld met een uniek nummer. Dit nummer **aub NIET** aanpassen.
- *Vanaf datum* = startdatum buitenlandse leerervaring.
- *Tot datum* = einddatum buitenlandse leerervaring.
- *Close date* = de datum van uitgifte van het document. Je vult hier als datum ofwel de laatste dag van de mobiliteit ofwel een datum tot maximum twee weken na het beëindigen van de mobiliteit. De 'close date' - datum verschijnt op twee plaatsen in het document, namelijk als 'Datum van uitgifte' (eerste pagina) en 'Ondertekend

op' (laatste pagina).

- Doelstelling: Hier beschrijf je kort wat de doelstelling van de mobiliteit is. Wij schrijven: Grensoverschrijdende bedrijfsstage in de Euregio.
  - Initiatief Hier vul je in: Stage in het kader van het Europees project: titel project + projectnr.
  - Kwalificatie Hier vul je in: Diploma of getuigschrift + richting waarin het diploma behaald wordt
  - Programma Hier vul je in: Erasmus+ KA.... (vul de juiste kernactie in). Wij schrijven : EMR 5
  - Ondertekenaars Standaard staat de optie 'De houder, zendende partner en ontvangende partner' aangevinkt. Dit is ook de verplichte optie binnen Erasmus+ projecten. Hier hoeft je dus niks te wijzigen.
  - Klik nu onderaan rechts op de knop 'Document aanmaken'.
10. Het document is nu voorlopig aangemaakt en kan steeds bewerkt of bekeken worden via het item 'Documenten' in het bovenste menu.

Opmerking: Moet je voor een groep de Europassen-Mobiliteit aanmaken, dan kan je hier gebruik maken van de functie 'Duplicate'. Je hoeft dan niet meer alle bovenstaande gegevens opnieuw in te geven. Het systeem neem nl. bepaalde zaken gewoon over (indien nodig kan je wel aanpassingen doen).

Je kan hier ook een concept van het eigenlijke document bekijken. Daarvoor klik je op het in het blauw aangegeven nummer, scroll naar beneden en klik op de knop 'Download concept'. **Opgelet:** concepten zijn geen geldige documenten! Ze zijn er enkel om een beeld te krijgen van hoe het document er zal uitzien en te controleren of alles juist ingevuld is.

11. Als laatste stap moet je nu het document definitief maken.

Klik in het bovenste menu op 'Documenten', scroll naar beneden en klik op de knop 'Document sluiten'. Het systeem zal dan nog even de vraag stellen of je zeker bent. Daar klik je op ja.

Het document is nu definitief en kan gedownload worden via het bovenste menu-item 'Gearchiveerde documenten'.

PDF niet naar houder mailen, wel downloaden.

Opmerking: definitieve documenten kunnen inhoudelijk niet meer aangepast worden. Je kan nu het document downloaden, printen, laten handtekenen door de ontvangende & zendende partner en overhandigen aan de houder.

Belangrijk: maak een kopie of scan voor jullie archief voor je het document aan de houder overhandigt.

Bij vragen of problemen: contacteer Wendy Hannes (02/506.04.48 of wendy.hannes@vdab.be of europass@vdab.be).

Opmerking: VDAB heeft volgende gecommuniceerd:

VDAB is momenteel aan het onderhandelen om een nieuwe tool te kopen. Deze zou in oktober/november 2020 operationeel zijn. Handleidingen en stappenplan zullen dan totaal anders zijn, nieuwe versies zullen op de VDAB website terug te vinden zijn.

www.EUR.Friends, een door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) gefinancierd project in het kader van het programma INTERREG VA Euregio Maas-Rijn. Via dit fonds investeert de Europese Unie in projecten ter promotie van sociale inclusie en onderwijs in de Euregio Maas-Rijn.

Interreg

Euregio Maas-Rijn

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

EUROPESE UNIE

